

KERKORDE

en

ORDINANTIES

van de Protestantse Kerk in Nederland

INHOUDSOPGAVE

KERKORDE VAN DE PROTESTANTSE KERK IN NEDERLAND	3
ORDINANTIE 1 HET BELIJDEN	12
ORDINANTIE 2 DE GEMEENTEN	15
ORDINANTIE 3 HET AMBT EN DE ANDERE DIENSTEN	28
ORDINANTIE 4 DE AMBTELIJKE VERGADERINGEN	44
ORDINANTIE 5 DE EREDIENST	62
ORDINANTIE 6 DE HEILIGE DOOP	65
ORDINANTIE 7 HET HEILIG AVONDMAAL	67
ORDINANTIE 8 DE MISSIONAIRE, DIACONALE EN PASTORALE ARBEID VAN DE GEMEENTE	68
ORDINANTIE 9 DE GEESTELIJKE VORMING	70
ORDINANTIE 10 HET OPZICHT	73
ORDINANTIE 11 DE VERMOGENSRECHTELIJKE AANGELEGENHEDEN	84
ORDINANTIE 12 DE BEHANDELING VAN BEZWAREN EN GESCHILLEN	97
ORDINANTIE 13 DE OPLEIDING EN VORMING VAN PREDIKANTEN	104
ORDINANTIE 14 HET LEVEN EN WERKEN VAN DE KERK IN OECUMENISCH PERSPECTIEF	112

KERKORDE VAN DE PROTESTANTSE KERK IN NEDERLAND

DE ROEPING VAN KERK EN GEMEENTE

De kerk

Artikel I

1. De Protestantse Kerk in Nederland is overeenkomstig haar belijden gestalte van de ene heilige apostolische en katholieke of algemene christelijke Kerk die zich, delend in de aan Israël geschonken verwachting, uitstrekt naar de komst van het Koninkrijk van God.
2. Levend uit Gods genade in Jezus Christus vervult de kerk de opdracht van haar Heer om het Woord te horen en te verkondigen.
3. Betrokken in Gods toewending tot de wereld, belijdt de kerk in gehoorzaamheid aan de Heilige Schrift als enige bron en norm van de kerkelijke verkondiging en dienst, de drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest.
4. Het belijden van de kerk geschiedt in gemeenschap met de belijdenis van het voorgeslacht, zoals die is verwoord in de Apostolische geloofsbelijdenis, de geloofsbelijdenis van Nicea en de geloofsbelijdenis van Athanasius - waardoor de kerk zich verbonden weet met de algemene christelijke Kerk -, in de Onveranderde Augsburgse confessie en de catechismus van Luther - waardoor de kerk zich verbonden weet met de lutherse traditie -, in de catechismus van Heidelberg, de catechismus van Genève en de Nederlandse geloofsbelijdenis met de Dordtse leerregels - waardoor de kerk zich verbonden weet met de gereformeerde traditie.
5. De kerk erkent de betekenis van de theologische verklaring van Barmen voor het belijden in het heden.
De kerk erkent met de Konkordie van Leuenberg dat de lutherse en gereformeerde tradities door een gemeenschappelijk verstaan van het Evangelie bijeenkomen.
6. De kerk belijdt telkens opnieuw in haar vieren, spreken en handelen Jezus Christus als Heer en Verlosser van de wereld en roept daarmee op tot vernieuwing van het leven in cultuur, maatschappij en staat.
De kerk getuigt voor mensen, machten en overheden van Gods beloften en geboden en zoekt daarbij de samenspraak met andere kerken.
7. De kerk is geroepen gestalte te geven aan haar onopgeefbare verbondenheid met het volk Israël.
Als Christus-belijdende geloofsgemeenschap zoekt zij het gesprek met Israël inzake het verstaan van de Heilige Schrift, in het bijzonder betreffende de komst van het Koninkrijk van God.
8. Gezonden in de wereld en geroepen tot de bediening van de verzoening, getuigt de kerk in verkondiging en dienst aan alle mensen en aan alle volken van het heil in Jezus Christus.
9. De kerk is bij haar getuigenis in woord en daad gehouden om zich te bewegen in de weg van haar belijden.
10. De kerk en al haar leden zijn geroepen het belijden te toetsen bij het licht van de Heilige Schrift.
11. De kerk weert wat haar belijden weerspreekt.

Artikel II

1. De Protestantse Kerk in Nederland is de voortzetting van de Nederlandse Hervormde Kerk,

- de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden.
2. De Protestantse Kerk in Nederland bestaat uit al de gemeenten, te weten de protestantse gemeenten, de hervormde gemeenten, de gereformeerde kerken en de evangelisch-lutherse gemeenten.

De gemeenten

Artikel III

1. Vanwege Gods genade en krachtens zijn verbond worden gemeenten vergaderd rondom Woord en sacramenten.
2. Tot een gemeente - en daarmee tot de Protestantse Kerk in Nederland - behoren zij van wie de inlijving in de gemeenschap van de Kerk is bekrachtigd door de heilige doop en die als zodanig zijn ingeschreven als lid van de gemeente.
3. Zij die de doop ontvangen, worden geroepen tot belijden van Jezus Christus en tot verantwoordelijkheid in de gemeente.
4. Gedachtig aan de trouw van de God van het verbond rekent de gemeente voorts tot haar gemeenschap de niet-gedoopte kinderen van gemeenteleden alsmede degenen die blijik geven van verbondenheid met de gemeente.
5. De kerk kent doopliden en belijdende leden. Doopliden, belijdende leden, gastleden, de niet-gedoopte kinderen van gemeenteleden alsmede zij die blijik geven van verbondenheid met de gemeente, worden als zodanig ingeschreven in het register van de gemeente. De evangelisch-lutherse leden worden bovendien ingeschreven in een register dat bijgehouden wordt door de evangelisch-lutherse synode.

Artikel IV

1. De gemeente, daartoe begenadigd door de Geest, is geroepen tot de dienst aan het Woord van God
  - in de prediking van het Evangelie en de viering van doop en avondmaal in de openbare eredienst,
  - in de dienst van de gebeden,
  - in de missionaire arbeid,
  - in het diaconaat,
  - in de herderlijke zorg,
  - in de geestelijke vormingen ook in alle andere arbeid tot opbouw van het lichaam van Christus.
2. Alle leden van de gemeente zijn geroepen en gerechtigd hun gaven aan te wenden tot vervulling van de opdracht die Christus aan de gemeente geeft.
3. De gemeente geeft gehoor aan haar roeping door onder leiding van de kerkenraad de samenhang in haar leven en werken te bevorderen en alles te richten op de lofprijzing van de Naam des Heren en de dienst in de wereld.

Het ambt en de ambtelijke vergaderingen

Artikel V

1. Om de gemeente bij het heil te bepalen en bij haar roeping in de wereld te bewaren is van Christuswege het openbare ambt van Woord en Sacrament gegeven.
Met het oog op deze dienst onderscheidt de kerk
  - het ambt van predikant,
  - het ambt van ouderling,
  - het ambt van diakenalsmede andere diensten in kerk en gemeente.
2. De ambtsdragers zijn gemeenschappelijk verantwoordelijk voor de opbouw van de gemeente in de wereld door zorg te dragen voor
  - de dienst van Woord en sacramenten,
  - de missionaire, diaconale en pastorale arbeid,
  - de geestelijke vorming,
  - het opzicht,
  - het rentmeesterschap over de vermogensrechtelijke aangelegenheden
  - en andere arbeid tot opbouw van de gemeente.
3. De predikanten zijn in het bijzonder geroepen tot
  - de bediening van Woord en sacramenten,
  - de verkondiging van het Woord in de wereld,
  - de herderlijke zorg en het opzicht
  - en het onderricht en de toerusting.De ouderlingen zijn in het bijzonder geroepen tot
  - de zorg voor de gemeente als gemeenschap,
  - het dragen van medeverantwoordelijkheid voor de bediening van Woord en sacramenten,
  - de herderlijke zorg en het opzicht
  - en de toerusting van de gemeente tot het vervullen van haar pastorale en missionaire roepingen zij die daartoe zijn aangewezen
  - bovendien tot de verzorging van de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente van niet-diaconale aard.De diakenen zijn in het bijzonder geroepen tot
  - de dienst aan de Tafel van de Heer en het inzamelen en uitdelen van de liefdegaven,
  - de dienst van barmhartigheid en gerechtigheid in gemeente en wereld,
  - de toerusting van de gemeente tot het vervullen van haar diaconale roeping
  - en de verzorging van de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente van diaconale aard.
4. De roeping tot het ambt geschiedt van Christuswege, plaatselijk door de gemeente en overigens door de kerk bij monde van de daartoe bevoegde vergaderingen.
5. Een ambt in de kerk kan uitsluitend worden vervuld door hen die daartoe naar de orde van de kerk geroepen zijn, belijdenis van het geloof hebben afgelegd en in het ambt bevestigd zijn, onder aanroeping van de Geest.
De bevestiging in het ambt vindt plaats in het midden van de gemeente, met gebruikmaking van een orde uit het dienstboek van de kerk.
6. De andere diensten omvatten in de orde van de kerk als zodanig aan te duiden bedieningen en functies, die in samenwerking met de ambtsdragers worden uitgeoefend tot vervulling van de roeping van kerk en gemeente.

Artikel VI

1. Opdat niet het ene ambt over het andere, de ene ambtsdrager over de andere, noch de ene gemeente over de andere heerse, maar alles wordt gericht op de gehoorzaamheid aan Christus, het Hoofd van de Kerk, is de leiding in de kerk toevertrouwd aan ambtelijke vergaderingen.
2. Deze vergaderingen zijn
  - voor de gemeente de kerkenraad;
  - voor de tot een classis behorende gemeenten de classicale vergadering;
  - voor de evangelisch-lutherse gemeenten tezamen bovendien de evangelisch-lutherse synode;
  - voor alle gemeenten tezamen en mitsdien voor de gehele kerk de generale synode.
3. De kerkenraad wordt gevormd door de bij de gemeente dienstdoende predikanten, de ouderlingen en de diakenen.

De classicale vergadering wordt gevormd door de afgevaardigde ambtsdragers van de kerkenraden van de tot de classis behorende gemeenten.

De samenstelling van de evangelisch-lutherse synode geschiedt volgens afzonderlijke daarvoor gestelde regels.

De generale synode wordt gevormd door de ambtsdragers afgevaardigd door de classicale vergaderingen en de afgevaardigden van de evangelisch-lutherse synode.
4. De kerkenraad geeft leiding aan het leven en werken van de gemeente.

De classicale vergadering geeft leiding aan het leven en werken van de classis en geeft daarin gestalte aan de verantwoordelijkheid van de gemeenten voor elkaar en voor de gehele kerk, alsmede aan de verantwoordelijkheid van de kerk voor de gemeenten.

De evangelisch-lutherse synode geeft leiding aan het leven en werken van de evangelisch-lutherse gemeenten tezamen en draagt zorg voor het bewaren en aan de gehele kerk dienstbaar maken van de lutherse traditie.

De generale synode geeft leiding aan het leven en werken van de kerk in haar geheel.
5. De kerkenraad neemt geen besluiten in aangelegenheden die voor het leven van de gemeente van wezenlijk belang zijn, zonder de leden van de gemeente daarin gekend en daarover gehoord te hebben.
6. De kerkenraad kan, onder behoud van zijn uiteindelijke verantwoordelijkheid, de zorg voor de opbouw van de gemeente delen met door hem in te stellen werkgroepen.
7. (vervallen)¹
8. De ambtelijke vergaderingen laten zich met het oog op de vervulling van de roeping van de kerk en de gemeenten, bijstaan door organen van bijstand.

Een orgaan van bijstand wordt ingesteld door een ambtelijke vergadering en is, onder verantwoordelijkheid van die vergadering, belast met hetgeen dit orgaan op zijn arbeidsveld tot taak wordt gesteld.
9. Een ambtelijke vergadering kan uit haar midden een aantal leden aanwijzen die tezamen een breed moderamen vormen waaraan de ambtelijke vergadering de uitoefening van bepaalde bevoegdheden kan delegeren, volgens regels bij ordinantie gesteld.
10. Voor het verrichten van werkzaamheden die voor een classis, voor de evangelisch-lutherse gemeenten tezamen of voor de kerk in haar geheel van algemeen belang zijn, kunnen door de betreffende ambtelijke vergaderingen predikanten in algemene dienst worden beroepen dan wel functionarissen worden benoemd, die verbonden worden aan respectievelijk de classis, de evangelisch-lutherse gemeenten tezamen of de kerk in haar geheel.
11. In de meerdere vergaderingen zullen alleen zaken worden behandeld die naar de orde van de kerk tot het werk van de meerdere vergaderingen behoren, dan wel die in de mindere vergaderingen niet kunnen worden afgedaan.

---

¹ Wijziging kerkorde, artikel VI-7, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

HET LEVEN VAN GEMEENTE EN KERK

De eredienst

Artikel VII

1. Geroepen door haar Heer komt de gemeente samen tot de lezing van de Heilige Schrift en de prediking van het Evangelie, de bediening en viering van de doop en het avondmaal, de dienst van lofzang en gebed en de dienst van barmhartigheid en gerechtigheid.
De gemeente komt samen tot boete-, dank- en gebedsdiensten, leerdiensten, trouwdiensten en diensten van rouwdragen en gedenken.
Daarnaast kent de kerk dagelijkse getijdendiensten met lofprijzing en gebeden.
2. De eredienst wordt geleid door hen die daartoe in de orde van de kerk zijn aangewezen.
De inrichting van de eredienst wordt vastgesteld door de kerkenraad met inachtneming van de bijzondere verantwoordelijkheid van de voorgangers en hen die zorgdragen voor de kerkmuziek.
Ten behoeve van de eredienst worden, naar regels bij ordinantie gegeven, door de generale synode aangewezen, aangeboden of vastgesteld
de bijbelvertaling,
het psalm- en gezangboek
en het dienstboek met orden van dienst.
3. De kerk viert de dag des Heren.
De kerk viert en gedenkt op bijzondere dagen
de komst, de geboorte en de verschijning van Christus,
zijn lijden, sterven en opstanding,
zijn hemelvaart en
de uitstorting van de Heilige Geest.
De kerk viert de zondag van de Drie-eenheid.
De kerk gedenkt de dag van de kerkhervorming.

De heilige doop

Artikel VIII

1. De heilige doop wordt bediend
in het midden van de gemeente
door een predikant,
met gebruikmaking van een van de orden uit het dienstboek van de kerk.
2. De doop wordt bediend aan hen
voor wie of door wie de doop begeerd wordt,
nadat het geloof door en met de gemeente beleden is.
3. De doop wordt bediend onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad, met inachtneming van de richtlijnen die de kerk daarvoor stelt.

Het heilig avondmaal

Artikel IX

1. Het heilig avondmaal wordt door de gemeente gevierd
en door een predikant bediend,
met gebruikmaking van een van de orden uit het dienstboek van de kerk.
2. Tot de maaltijd van de Heer zijn genodigd
zij die Jezus Christus belijden en instemmen met de lofprijzing

- en door geloofsonderricht tot dit geheimenis zijn toegeleid.
3. De kerkenraad bepaalt na beraad in de gemeente op welke wijze de leden op de deelname aan het heilig avondmaal worden voorbereid en tevens of de leden alleen na openbare geloofsbelijdenis aan de maaltijd kunnen deelnemen.
  4. De maaltijd van de Heer wordt gevierd onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad, met inachtneming van de richtlijnen die de kerk daarvoor stelt.

De missionaire, diaconale en pastorale arbeid

Artikel X

1. De gemeente is vanwege haar missionaire opdracht, in heel haar bestaan gericht op getuigenis en dienst aan hen die het Evangelie niet kennen of daarvan vervreemd zijn, opdat ook zij delen in het heil in Jezus Christus.
2. De gemeente vervult haar diaconale roeping in de kerk en in de wereld door in de dienst van barmhartigheid en gerechtigheid te delen wat haar aan gaven geschonken is, te helpen waar geen helper is en te getuigen van de gerechtigheid van God waar onrecht geschiedt.
3. De gemeente volbrengt haar pastorale taak in de herderlijke zorg aan de leden en anderen die deze zorg behoeven, opdat zij elkaar opbouwen in geloof, hoop en liefde.
4. De gemeente zoekt bij de vervulling van haar missionaire, diaconale en pastorale roeping samenwerking met andere kerkelijke gemeenschappen ter plaatse.
5. Met het oog op de vervulling van haar roeping maakt de gemeente in een relatie van wederkerigheid dankbaar gebruik van inzichten en ervaringen die haar worden aangereikt door gemeenten waarvan de leden uit andere culturen afkomstig zijn.

De geestelijke vorming

Artikel XI

1. De gemeente is geroepen blijvend een lerende gemeenschap te zijn.
2. De vorming en toerusting van haar leden krijgt gestalte in onderricht en bezinning, in meditatie en gebed, in beraad en daadwerkelijke inzet.
3. De geestelijke vorming van de jonge gemeenteleden vindt plaats in de geloofsopvoeding thuis en in de gemeente, en in het werk met en ten behoeve van de jeugd.
4. De gemeente heeft de opdracht mee te werken aan de geestelijke vorming van de jongeren op school en in andere instellingen waar zij worden gevormd en onderwezen, en zij zoekt naar mogelijkheden om het geloof tot uitdrukking te brengen in de sociale en culturele verbanden waarin de jeugd zich oriënteert.
5. Door catechese wordt kerkelijk onderricht gegeven aan de jonge leden van de gemeente en verder aan allen die dit onderricht verlangen.
6. Het doel van de catechese is
het leren leven uit Gods beloften en naar zijn geboden,
de toerusting tot het christelijk getuigenis in de wereld,
het ontdekken en leren aanwenden van de gaven voor de opbouw van de gemeente van Christus,
de toeleiding tot de viering van doop en avondmaal en
de voorbereiding op de openbare belijdenis van het geloof.
7. De catechese betreft
het lezen en verstaan van de Heilige Schrift,
de eredienst, de liederen en gebeden,
de belijdenis en de geschiedenis van de kerk,
het leven als christen in de wereld.
8. De openbare geloofsbelijdenis wordt afgelegd

om de doop te ontvangen of te beamen,
als blijk van de bereidheid om van de Heer te getuigen,
medeverantwoordelijkheid te dragen in de gemeente van Christus
en te blijven bij de gemeenschap van Woord en sacramenten.

De openbare geloofsbelijdenis vindt plaats in het midden van de gemeente, met gebruikmaking van een orde uit het dienstboek van de kerk.

De kerkenraad voert met hen die voornemens zijn belijdenis van het geloof af te leggen, een gesprek over hun motivatie en over de inhoud van hun geloof.

9. De zorg voor de vorming, de toerusting en de catechese berust bij de kerkenraad.

Het opzicht

Artikel XII

1. De gemeente is geroepen te blijven in de weg van het belijden van de kerk.
Het opzicht, gegrond in de barmhartigheid van Jezus Christus, geschiedt tot eer van God, tot bewaring van de gemeente en tot behoud van hen die dwalen.
2. In de gemeente zijn de leden geroepen pastoraal en liefdevol naar elkaar om te zien en elkaar op te bouwen in geloof, hoop en liefde.
3. Het opzicht dat wordt uitgeoefend door of in opdracht van de ambtelijke vergaderingen, betreft het geestelijk leven van de gemeenten, het gehoor geven aan haar roeping en de vervulling van ambten en andere diensten;
de belijdenis en wandel van leden en ambtsdragers en van hen, die een andere dienst vervullen; en
de verkondiging, de catechese en de opleiding en vorming van predikanten.
4. Het opzicht over de gemeenten geschiedt in de visitatie en betreft haar geestelijk leven, het gehoor geven aan haar roeping en de vervulling van ambten en andere diensten en heeft ten doel de opbouw van de gemeente.
5. Het opzicht over belijdenis en wandel van leden en ambtsdragers en van hen die een andere dienst vervullen, wordt uitgeoefend door pastorale samspreking en vermaan.
6. Met het oog op de rechte bediening van Woord en sacramenten houdt de kerk opzicht over de verkondiging en de catechese, alsmede over de opleiding en vorming van predikanten.
7. Indien nodig gaat de kerk over tot toepassing van de middelen die met kerkelijke tucht gegeven zijn, volgens de regels bij ordinantie gesteld.

De zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden

Artikel XIII

1. De zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente berust bij de kerkenraad, die de verzorging van deze zaken toevertrouwt aan het college van diakenen, voor zover het betreft de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de diaconale aard en de daartoe in het bijzonder aangewezen ouderlingen die - desgewenst aangevuld met andere leden van de gemeente - tezamen het college van kerkrentmeesters vormen, voor zover het betreft de andere vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente.
2. De zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de classis berust bij de classicale vergadering.
3. De zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de evangelisch-lutherse synode, waaronder de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de evangelisch-lutherse gemeenten gemeenschappelijk, berust bij de evangelisch-lutherse synode.
4. De zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de kerk berust bij de generale synode.

5. Op de zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden wordt toegezien door de daartoe aangewezen organen van de kerk.

Bezwaren en geschillen

Artikel XIV

1. Bezwaren en geschillen voor de behandeling waarvan in de orde van de kerk niet een afzonderlijk orgaan of een bijzondere wijze van behandeling is aangegeven, worden voorgelegd aan de daartoe aangewezen colleges.
2. Onverminderd het in lid 1 bepaalde kan bij een kerkelijk lichaam een verzoek tot herziening van een door dit lichaam genomen besluit worden ingediend.

De opleiding en vorming van predikanten

Artikel XV

1. De zorg voor de opleiding en vorming van predikanten berust bij de generale synode.
2. De opleiding en vorming van predikanten vindt plaats bij of aan universiteiten en seminaria die door de kerk zijn gesticht of aangewezen.
3. De generale synode kan, in geval van een opleiding elders of bij singuliere gaven, een andere weg tot het ambt van predikant openen.
4. Wie toelating tot het ambt van predikant verlangen dienen mee te werken aan onderzoek naar geschiktheid, bekwaamheid en roeping tot het ambt.
5. Indien er geen bezwaren bestaan, verkrijgen zij na het afleggen van de daartoe bestemde belofte het recht om als proponent te staan naar het ambt van predikant.

Leven en werk van de kerk in oecumenisch perspectief

Artikel XVI

1. Als gestalte van de ene heilige apostolische en katholieke of algemene christelijke Kerk, is de kerk geroepen om de eenheid, de gemeenschap en de samenwerking met andere kerken van Jezus Christus te zoeken en te bevorderen.
De kerk neemt deel aan en stimuleert de oecumenische arbeid in Nederland en in de wereld. Zij zoekt en onderhoudt nauwere betrekkingen met kerken waarmee zij door bijzondere banden van belijdenis of van geschiedenis verbonden is.
Zij zoekt vereniging met de kerken waarmee eenheid of verwantschap bestaat in geloof en kerkorde.
2. In de missionaire arbeid, in Nederland en in de wereld, vervult de kerk haar zendingsopdracht, samen met kerken en gemeenten ter plaatse, in ondersteuning van elkaar.
3. In de diaconale arbeid, in Nederland en in de wereld, vervult de kerk haar opdracht om zich in te zetten voor wie lijden en hen bij te staan in het zoeken naar vertroosting en gerechtigheid, in samenwerking met kerken en gemeenten ter plaatse en met verwante instanties.
4. De kerk verricht haar arbeid van getuigenis en dienst in respectvolle omgang met andere godsdiensten.

DE ORDE VAN DE KERK

De ordinanties

Artikel XVII

1. De orde van de kerk wordt nader geregeld bij of krachtens ordinantie.
2. Een ordinantie wordt vastgesteld of gewijzigd door de generale synode.
3. Een voorstel tot vaststelling van of wijziging in een ordinantie kan worden ingediend, hetzij door een classicale vergadering, door de evangelisch-lutherse synode of door een orgaan van bijstand van de generale synode, hetzij in de generale synode zelf.
Tot het indienen van een dergelijk voorstel kan door de classicale vergadering, de evangelisch-lutherse synode of het orgaan van bijstand van de generale synode echter niet worden besloten in dezelfde bijeenkomst als die waarin het voorstel werd gedaan.
4. Nadat de generale synode een ordinantie of een wijziging in een ordinantie in eerste lezing heeft vastgesteld, legt zij deze voor aan de kerkenraden ter consideratie door de classicale vergaderingen en door de evangelisch-lutherse synode.
5. Daarna kan de generale synode de desbetreffende ordinantie of wijziging in een ordinantie definitief vaststellen.

Wijziging in de kerkorde

Artikel XVIII

1. Wijzigingen in de kerkorde worden aangebracht door de generale synode.
2. Een voorstel tot een wijziging in de kerkorde kan worden ingediend, hetzij door een classicale vergadering of door de evangelisch-lutherse synode, hetzij in de generale synode zelf.
Tot het indienen van een dergelijk voorstel kan door de classicale vergadering of de evangelisch-lutherse synode echter niet worden besloten in dezelfde bijeenkomst als die waarin het voorstel werd gedaan.
3. Een wijziging in de kerkorde betreffende de evangelisch-lutherse gemeenten en de evangelisch-lutherse synode kan eerst in eerste lezing worden vastgesteld na instemmend advies van de evangelisch-lutherse synode.
4. Nadat de generale synode een wijziging in de kerkorde in eerste lezing heeft vastgesteld, legt zij deze voor aan de kerkenraden ter consideratie door de classicale vergaderingen en door de evangelisch-lutherse synode.
5. Daarna kan de generale synode de wijziging in de kerkorde definitief vaststellen, waartoe een meerderheid van twee derde van de uitgebrachte geldige stemmen vereist is.

De orde van de kerk in tijden van nood

Artikel XIX

1. Indien en voor zover buitengewone omstandigheden van land en volk het normaal functioneren van het leven van de kerk onmogelijk maken, treffen de daarvoor in aanmerking komende lichamen van de kerk of hun leden de door de omstandigheden tijdelijk geboden, van de orde van de kerk afwijkende maatregelen.

ORDINANTIE 1 HET BELIJDEN

Artikel 1. Het belijden van kerk en gemeenten

1. In het belijden van de kerk zijn de gemeenten verbonden met de belijdenis van het voorgeslacht, waarbij de hervormde gemeenten en de gereformeerde kerken zich in het bijzonder verbonden weten met de belijdenisgeschriften van de gereformeerde traditie en de evangelisch-lutherse gemeenten in het bijzonder met de belijdenisgeschriften van de lutherse traditie.
2. De kerk erkent en respecteert deze bijzondere verbondenheid van de gemeenten.
3. De gemeenten erkennen en respecteren de (bijzondere) verbondenheid van andere gemeenten ten aanzien van de belijdenisgeschriften en zijn geroepen om in gehoorzaamheid aan het Woord van God te volharden en te groeien in het gemeenschappelijk belijden van de kerk.
4. Het bepaalde in dit artikel is van overeenkomstige toepassing op de wijkgemeenten.

Artikel 2. Het gesprek met Israël

1. De kerk is geroepen in al haar geledingen het gesprek met Israël te zoeken en gestalte te geven aan de verbondenheid met het volk Israël.
2. De generale synode - daarin bijgestaan door organen van de kerk die op dit terrein werkzaam zijn - heeft hierbij in het bijzonder tot taak:
  - het onderzoek van de Heilige Schrift ten aanzien van de vragen met betrekking tot Israël te bevorderen,
  - leiding te geven aan
    - de verdieping en verbreding van het inzicht van de kerk in de weg van God met Israël en
    - het gesprek met Israël,
  - het inzicht in en bestrijding van antisemitisme te bevorderen,
  - de gemeenten toe te rusten tot de ontmoeting met Israël,
  - de aandacht voor de plaats van joodse leden van de kerk te bevorderen,
  - de arbeid ten behoeve van Israël in de verschillende geledingen van de kerk te coördineren.
3. De arbeid met en ten behoeve van Israël wordt zoveel mogelijk verricht in samenwerking met organen van andere kerken die in deze arbeid werkzaam zijn.

Artikel 3. Het spreken van de kerk

1. Door haar belijden van Jezus Christus als Heer en Verlosser van de wereld roept de kerk in al haar geledingen op tot vernieuwing van het leven in cultuur, maatschappij en staat.
2. Op grond van dit belijden bevordert de kerk de meningsvorming in de gemeenten over maatschappelijke vragen, in de eigen omgeving en wereldwijd.
3. Met het oog op de vernieuwing van het leven in cultuur, maatschappij en staat kan de kerk zich uitspreken over maatschappelijke vragen.
4. Gehoor gevend aan haar opdracht te getuigen van Gods beloften en geboden kan de kerk een getuigenis doen uitgaan terzake van maatschappelijke vragen.
5. De ambtelijke vergaderingen kunnen zich uitspreken over dan wel een getuigenis doen uitgaan terzake van maatschappelijke vragen die hun ressort betreffen.
6. De generale synode laat zich in de regel, wanneer zij een getuigenis tot overheid en volk doet uitgaan, bijstaan door de organen van de kerk die op het desbetreffende terrein werkzaam zijn. Zij zoekt daarbij naar mogelijkheden dit getuigenis samen met andere kerken te doen uitgaan.

Artikel 4. Uitdrukking van het belijden van de kerk

1. De generale synode bepaalt welke uitingen van de kerk naast de in artikel I-4 van de kerkorde genoemde belijdenisgeschriften als uitdrukking van het belijden van de kerk worden aangemerkt.
2. Het besluit om een uiting van de kerk aan te merken als uitdrukking van het belijden van de kerk kan door de generale synode eerst genomen worden, nadat de classicale vergaderingen - de kerkenraden in hun ressort gehoord - en de evangelisch-lutherse synode de gelegenheid hebben gekregen daarover te considereren. In de regel treedt zij daarover ook in overleg met andere daarvoor in aanmerking komende kerken.
Een besluit als bedoeld in dit lid heeft een meerderheid van twee derde van de uitgebrachte geldige stemmen.

Artikel 5. Gravamen

1. Bezwaren inzake het belijden van de kerk kunnen door leden van de kerk - onder beroep op de Heilige Schrift - worden voorgelegd aan het oordeel van de kerk, die zich daarover uitspreekt.
2. Een gravamen als bedoeld in lid 1 kan alleen worden ingediend tegen de in artikel I-4 van de kerkorde genoemde belijdenisgeschriften alsmede tegen uitingen van de kerk die overeenkomstig het in het vorige artikel bepaalde door de generale synode zijn aangemerkt als uitdrukking van het belijden van de kerk.
3. Een gravamen wordt schriftelijk en met redenen omkleed ingediend bij de classicale vergadering van de classis waartoe de gemeente waarbij de bezwaarde als lid is ingeschreven, behoort.
4. De classicale vergadering vraagt advies aan de kerkenraad van bezwaarde en benoemt uit haar midden een commissie die de bezwaarde hoort. De bezwaarde kan zich daarbij laten bijstaan door een raadsman of -vrouw.
Bij de behandeling van het gravamen in de classicale vergadering wordt een aantal deskundigen op het terrein van kerk en theologie betrokken die door de classicale vergadering worden aangewezen in overleg met het orgaan van de kerk dat op het terrein van kerk en theologie werkzaam is, maar die geen deel uitmaken van dat orgaan.
Bij de behandeling in de classicale vergadering wordt de bezwaarde als toehoorder uitgenodigd.
5. De classicale vergadering beslist of het bezwaar van voldoende gewicht is om het als gravamen door te zenden naar de generale synode, teneinde te komen tot een eindoordeel van de kerk. De classicale vergadering brengt haar besluit ter kennis van de generale synode en van de bezwaarde.²
6. De generale synode benoemt - na ontvangst van het door de classicale vergadering doorgezonden gravamen - uit haar midden een commissie van voorbereiding, die de bezwaarde hoort en het advies vraagt van het orgaan van de kerk dat op het terrein van kerk en theologie werkzaam is.
Indien het gravamen de belijdenisgeschriften waardoor de kerk zich verbonden weet met de lutherse traditie betreft vraagt deze commissie tevens advies aan de evangelisch-lutherse synode.
Indien het gravamen de belijdenisgeschriften waardoor de kerk zich verbonden weet met de gereformeerde traditie betreft vraagt deze commissie tevens advies aan de raad van advies voor het gereformeerde belijden.
Zo nodig vraagt deze commissie het oordeel van daarvoor in aanmerking komende andere kerken.
7. De generale synode geeft vervolgens een eindoordeel over het gravamen, zendt daarvan een afschrift toe aan de indiener, de betrokken kerkenraad en classicale vergadering en brengt het eindoordeel ter kennis van de kerk.

---

² Wijziging kerkorde, ord 1-5-5, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

Een besluit waarin de synode erkent dat een bezwaar grond vindt in de Heilige Schrift behoeft een meerderheid van twee derde van uitgebrachte geldige stemmen.

8. Is de generale synode van oordeel dat het ingediende bezwaar niet als een gravamen kan worden aangemerkt, dan wordt het bezwaar ter behandeling doorgezonden naar het bevoegde college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.

ORDINANTIE 2 DE GEMEENTEN

I. WIE TOT EEN GEMEENTE BEHOREN

Artikel 1. Algemeen

1. Een gemeente is de gemeenschap die, geroepen tot eenheid, getuigenis en dienst, samenkomt rondom Woord en sacramenten.

Artikel 2. De leden van de gemeente

1. Tot een gemeente behoren als doopleden:
  - zij die in een gemeente van de kerk de doop hebben ontvangen of die in een andere kerk de doop hebben ontvangen en naar de Protestantse Kerk in Nederland zijn overgekomen
  - en die als zodanig zijn ingeschreven in het register van deze gemeente;als belijdende leden:
  - zij die in een gemeente van de kerk belijdenis van het geloof hebben gedaan of die de doop hebben ontvangen, belijdenis van het geloof hebben gedaan in een andere kerk en naar de Protestantse Kerk in Nederland zijn overgekomen
  - en die als zodanig zijn ingeschreven in het register van deze gemeente.
2. De leden zijn - behoudens toepassing van het in artikel 5-3 bepaalde - ingeschreven in het register van de gemeente, binnen welker grondgebied zij hun vaste woonplaats hebben.

Artikel 3. Gastleden

1. Tot een gemeente behoren - naast de in artikel 2 bedoelde leden van de gemeente - tevens zij die in het register van deze gemeente als gastlid zijn ingeschreven.
2. In het register van een gemeente kunnen als gastlid worden ingeschreven leden van kerken waarmee de Protestantse Kerk in Nederland bijzondere betrekkingen onderhoudt, alsmede van andere kerken ten aanzien waarvan de generale synode dit heeft bepaald, onder overeenkomstige toepassing van artikel 2-2.
3. Het gastlidmaatschap wordt nader geregeld bij generale regeling.

Artikel 4. Zij die met de gemeente verbonden zijn

1. Tot de gemeenschap van een gemeente worden - naast de in artikel 2 bedoelde leden van de gemeente en de in artikel 3 bedoelde gastleden - voorts gerekend de niet-gedoopte kinderen van gemeenteleden alsmede degenen die blijk geven van verbondenheid met de gemeente.

Artikel 5. Verhuizing en overschrijving

1. Bij verhuizing worden de leden ingeschreven in het register van een gemeente binnen welker grondgebied zij hun vaste woonplaats hebben, een en ander met inachtneming van het hierna bepaalde:
  - a. Zij die ingeschreven waren in het register van een protestantse gemeente, worden ingeschreven in het register van de protestantse gemeente in de plaats van vestiging. Is in de plaats van vestiging geen protestantse gemeente, dan ontvangen zij bericht vanwege de generale synode dat zij zullen worden ingeschreven in het register van de daartoe - volgens een door het breed moderamen van de classicale vergadering te maken regeling - aangewezen gemeente in de plaats van vestiging, onder vermelding van de andere tot de kerk behorende gemeenten ter plaatse.

- Indien betrokkenen binnen een maand geen voorkeur kenbaar maken, worden zij ingeschreven in de door het breed moderamen van de classicale vergadering aangewezen gemeente.³
- b. Zij die ingeschreven waren in het register van een hervormde gemeente respectievelijk een gereformeerde kerk, worden ingeschreven in het register van de hervormde gemeente respectievelijk de gereformeerde kerk in de plaats van vestiging.
Is in de plaats van vestiging geen hervormde gemeente respectievelijk gereformeerde kerk, dan vindt de inschrijving plaats in het register van de protestantse gemeente in de plaats van vestiging, dan wel in het register van de daartoe - volgens een door het breed moderamen van de classicale vergadering te maken regeling – aangewezen gemeente in de plaats van vestiging.
  - c. Zij die ingeschreven zijn in het register van de evangelisch-lutherse leden als bedoeld in artikel 10, worden ingeschreven in het register van de evangelisch-lutherse gemeente in de plaats van vestiging dan wel van de protestantse gemeente die door vereniging met een evangelisch-lutherse gemeente is ontstaan.
  - d. Indien er in een plaats van vestiging meer dan één protestantse gemeente respectievelijk hervormde gemeente respectievelijk gereformeerde kerk respectievelijk evangelisch-lutherse gemeente is, dan ontvangen betrokkenen bericht vanwege de generale synode dat zij zullen worden ingeschreven in het register van de daartoe - volgens een door het breed moderamen van de classicale vergadering te maken regeling - aangewezen gemeente in de plaats van vestiging, onder vermelding van de andere tot de kerk behorende gemeenten ter plaatse.
Indien betrokkenen binnen een maand geen voorkeur kenbaar maken, worden zij ingeschreven in de door het breed moderamen van de classicale vergadering aangewezen gemeente.⁴⁵
2. Indien er op een bepaald grondgebied meer dan een tot de kerk behorende gemeente is, kunnen de leden die in het register van een van deze gemeenten zijn ingeschreven zich op hun verzoek laten overschrijven naar het register van een van de andere in hetzelfde gebied gelegen gemeenten.
  3. a. Als lid van een gemeente kunnen in het register van een gemeente ook worden ingeschreven de in artikel 2-2 bedoelde leden van de kerk die hun vaste woonplaats hebben binnen een andere tot de kerk behorende gemeente.
Deze inschrijving geschiedt op een schriftelijk en gemotiveerd verzoek aan de kerkenraad van deze gemeente die eerst tot inschrijving overgaat nadat de kerkenraad van de gemeente waartoe betrokkene behoort van dit verzoek schriftelijk op de hoogte is gesteld en daartegen binnen 30 dagen geen bezwaar heeft gemaakt.
Voor de gedoopte en niet-gedoopte kinderen beneden de leeftijd van 18 jaar wordt het verzoek tot inschrijving in een andere gemeente dan de woongemeente ingediend door de ouders of verzorgers.
  - b. Weigert de kerkenraad de gevraagde inschrijving of maakt de kerkenraad van de gemeente waartoe betrokkene behoort bezwaar, dan kunnen betrokkenen een beslissing ter zake vragen aan het breed moderamen van de classicale vergadering van de classis, waartoe de gemeente waarbinnen zij hun vaste woonplaats hebben, behoort.
Alvorens een beslissing te nemen, hoort dit breed moderamen - indien de gemeente waarbij de inschrijving wordt verzocht, tot een andere classis behoort - het breed moderamen van de classicale vergadering van die andere classis.
  - c. Bij verhuizing van hen die door toepassing van deze bepaling in het register van een gemeente zijn ingeschreven, blijft deze inschrijving van kracht en worden zij niet ingeschreven in het register van de gemeente binnen welker grondgebied zij hun vaste woonplaats heb-

---

³ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-5-1-a, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁴ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-5-1-d, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁵ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-5-1, besluit generale synode d.d. 12 november 2010, ingegaan 1 december 2010.

ben, tenzij betrokkenen of de kerkenraad van de gemeente schriftelijk meedelen deze inschrijving niet te willen handhaven.

In het laatste geval kunnen betrokkenen een beslissing ter zake vragen aan het breed moderamen van de classicale vergadering van de classis, waartoe de gemeente van inschrijving behoort.

- d. In afwijking van het bepaalde in artikel 7-2 kunnen als lid van de gemeente – op hun schriftelijk en gemotiveerd verzoek en ter beoordeling van de kerkenraad van deze gemeente- in het register van een gemeente ook worden ingeschreven zij die een vaste woonplaats hebben in het buitenland.⁶
4. Bij verhuizing naar het buitenland kan een verklaring van lidmaatschap of een attestatie als bedoeld in ordinantie 14-4-3 worden afgegeven, met inachtneming van het bepaalde in ordinantie 6-4-3.

II. DE REGISTERS

Artikel 6. De registers van gemeente en kerk

1. Ten behoeve van het leven en werken van gemeenten en kerk worden de volgende registers bijgehouden:
  - a. het register van de gemeente dat bestaat uit
    - het register van de gemeenteleden
    - het register van de niet-gedoopte kinderen van gemeenteleden en van degenen die blijken van verbondenheid met de gemeente;
  - b. het register van de leden van alle gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland;
  - c. het register van de evangelisch-lutherse leden.
2. Het doel van de registratie is het kunnen beschikken over persoonsgegevens ten behoeve van het functioneren van het kerkelijk leven en werken in de ruimste zin van het woord.
3. De in lid 1 bedoelde registers worden ingericht en bijgehouden naar regels bij generale regeling vastgesteld.
4. Ieder die in een register als bedoeld in lid 1 is opgenomen heeft recht op inzage van hetgeen omtrent betrokkene is geregistreerd en op correctie van onjuistheden in de geregistreerde gegevens.
5. Van de gegevens van de registers wordt geen gebruik gemaakt dan met voorafgaande toestemming van de houder van het register, behalve voor het verstrekken van gegevens voor de kerkvisitatie of voor de tenuitvoerlegging van andere bij of krachtens ordinantie voorgeschreven werkzaamheden. Ten aanzien van het gebruik van gegevens van de door of vanwege de kerkenraad bijgehouden registers kan de in dit lid bedoelde toestemming alleen worden gegeven door deze kerkenraad.

Artikel 7. Het register van gemeenteleden

1. Ten behoeve van het leven en werken van de gemeente wordt door of vanwege de kerkenraad een register van gemeenteleden ingericht en bijgehouden, alsmede in een gemeente met wijkgemeenten een register van de leden van de wijkgemeente. In deze registers worden ingeschreven de doopleden en de belijdende leden die tot de (wijk)gemeente behoren.
2. Allen die als leden zijn ingeschreven in het register van een gemeente, blijven tot haar behoren zolang zij niet
  - in een andere gemeente worden opgenomen door verandering van woonplaats,
  - ingeschreven worden in een andere gemeente van de kerk,
  - metterwoon zich vestigen in het buitenland,
  - tot een andere kerkgemeenschap overgaan,

---

⁶ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-5-3, besluit generale synode d.d. 12 november 2010, ingegaan 1 december 2010.

- zichzelf onttrekken aan de gemeenschap van de kerk door middel van een uitdrukkelijke verklaring aan de kerkenraad.
- 3. Bij vertrek dan wel overschrijving van een lid van een gemeente naar een andere gemeente worden de desbetreffende gegevens uit het register van gemeenteleden toegezonden aan de gemeente van inschrijving.
- 4. Op hun verzoek kunnen leden van een andere kerk door of vanwege de kerkenraad in het register van gemeenteleden als gastlid worden ingeschreven, een en ander naar regels bij generale regeling vastgesteld.

Artikel 8. Het register van de niet-gedoopte kinderen van gemeenteleden en van degenen die blijk geven van verbondenheid met de gemeente

1. Ten behoeve van het leven en werken van de gemeente wordt voorts door of vanwege de kerkenraad een register bijgehouden van degenen die de gemeente tot haar gemeenschap rekent.
2. In dit register worden ingeschreven de niet-gedoopte kinderen van gemeenteleden en zij die blijk geven van verbondenheid met de gemeente, tenzij daartegen door of namens betrokkenen of hun wettelijke vertegenwoordigers bezwaar wordt gemaakt.
3. Van de inschrijving van niet-gedoopte kinderen van gemeenteleden en van degenen die blijk geven van verbondenheid met de gemeente worden betrokkenen of hun wettelijke vertegenwoordigers binnen vier weken op de hoogte gesteld. Voor deze ingeschrevenen is het bepaalde in artikel 7-3 van toepassing.

Artikel 9. De landelijke ledenregistratie

1. Ten behoeve van de continuïteit van de registratie van de leden van de gemeenten en van de onderlinge uitwisselbaarheid van de verzamelde gegevens doet de generale synode een registratie onderhouden van de leden van alle gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland.
2. De gemeenten zijn gehouden ten behoeve van de landelijke ledenregistratie alle mutaties op het ledenbestand van de gemeente die haar ter kennis komen, aan de generale synode ter beschikking te stellen, terwijl de gemeenten een opgave ontvangen van de in de landelijke ledenregistratie aangebrachte mutaties die hun gemeente betreffen.
3. Het in dit artikel bepaalde is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van het register als bedoeld in artikel 8 van deze ordinantie.

Artikel 10. Het register van evangelisch-lutherse leden

1. De evangelisch-lutherse leden van de kerk worden tevens ingeschreven in een daartoe door de evangelisch-lutherse synode bijgehouden register.
2. In het register van de evangelisch-lutherse leden worden opgenomen
  - zij die als dooplid of belijdend lid zijn ingeschreven in het register van een evangelisch-lutherse gemeente en
  - zij die als dooplid of belijdend lid in het register van een andere tot de kerk behorende gemeente zijn ingeschreven en - op een daartoe strekkend verzoek - zijn ingeschreven door de evangelisch-lutherse synode.

III. VORMEN VAN GEMEENTE-ZIJN

Artikel 11. Algemeen

1. Elke gemeente heeft haar door de kerk vastgestelde grenzen en wordt aangeduid als respectievelijk de Protestantse gemeente te ....., de Hervormde gemeente te ....., de Gereformeerde kerk te ....., de Evangelisch-Lutherse gemeente te ....., waar nodig met een bijzondere aanduiding om haar kerkordelijk, postaal en in het rechtsverkeer te onderscheiden van de andere plaatselijke gemeente(n).

2. De protestantse gemeenten, de hervormde gemeenten - waartoe ook gerekend worden de Waalse, de Presbyteriaans-Engelse en Schotse gemeenten in Nederland -, de gereformeerde kerken en de evangelisch-lutherse gemeenten, alsmede de hervormde, de gereformeerde en de evangelisch-lutherse wijkgemeenten van een protestantse gemeente worden opgenomen in een door de generale synode bijgehouden register van de gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland.
3. De aanduiding en de naam van de gemeente worden door de kerkenraad niet gewijzigd dan nadat de leden van de gemeente daarin gekend en hierover gehoord zijn. Bedoelde wijziging kan alleen plaatsvinden met medewerking en goedvinden van het breed moderamen van de classicale vergadering, die in daarvoor in aanmerking komende gevallen de evangelisch-lutherse synode hoort.
4. De grenzen van de gemeenten worden vastgesteld en gewijzigd door het breed moderamen van de classicale vergadering, dat de kerkenraden van de betrokken gemeenten en - in daarvoor in aanmerking komende gevallen - de evangelisch-lutherse synode hoort en de betrokken leden van de kerk in de gelegenheid stelt hun oordeel kenbaar te maken.
Indien het grenzen betreft met een gemeente die behoort tot een andere classis geschiedt deze vaststelling en wijziging in overleg met het breed moderamen van de betreffende classicale vergadering.⁷
5. De kerkenraden van gemeenten waarvan het gebied geheel of gedeeltelijk samenvalt zijn gehouden elkaar op de hoogte te stellen van de werkzaamheden die door of vanwege de gemeente worden verricht, met name waar deze werkzaamheden de missionaire, diaconale en pastorale arbeid en het jeugdwerk van de gemeente betreffen, en op deze terreinen te zoeken naar samenwerking.
6. De in het vorige lid bedoelde gemeenten kunnen op verschillende terreinen van het kerkelijk leven nauw samenwerken.
Een besluit tot zulk een samenwerking, waarin vastgelegd dient te worden welke arbeid geheel of gedeeltelijk onder gemeenschappelijke verantwoordelijkheid zal worden verricht, wordt genomen door de kerkenraden van de betrokken gemeenten, nadat de leden van de gemeenten daarin gekend en daarover gehoord zijn.
7. Op de samenwerking als bedoeld in lid 5 en 6 zijn de bepalingen van de generale regeling voor samenwerking en federatie van toepassing.
8. Waar in de ordinanties of generale regelingen sprake is van gemeente respectievelijk kerkenraad wordt in het geval van een gemeente met wijkgemeenten steeds de wijkgemeente respectievelijk de wijkkerkenraad bedoeld, tenzij nadrukkelijk anders wordt vermeld of uit de bepaling blijkt dat kennelijk de gemeente als geheel respectievelijk de algemene kerkenraad wordt bedoeld.

Artikel 12. De vorming van protestantse gemeenten

1. Een protestantse gemeente wordt gevormd door vereniging van twee of meer tot de kerk behorende gemeenten waarvan het gebied geheel of gedeeltelijk samenvalt.
2. Een besluit tot vereniging wordt genomen door de kerkenraden van de betrokken gemeenten, nadat de leden van de gemeenten daarin gekend en daarover gehoord zijn.
3. Een besluit tot vereniging kan, indien het betreft de vereniging van gemeenten waartoe een of meer wijkgemeenten behoren, niet genomen worden dan nadat
  - de wijkkerkenraden zijn gehoord en
  - de leden van de wijkgemeenten daarin gekend en door de wijkkerkenraden daarover gehoord zijn.
4. Vereniging van twee of meer gemeenten tot een protestantse gemeente kan alleen plaatsvinden met medewerking en goedvinden van het breed moderamen van de classicale vergadering.⁸

---

⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-11-3 en 4, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁸ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-12-4, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

5. Een voorstel tot vereniging gaat gepaard met een voorstel voor de vaststelling van de grenzen van de te vormen protestantse gemeente respectievelijk voor de wijziging van de grenzen van de andere betrokken gemeenten.
6. Indien het voor een gemeente niet mogelijk is door vereniging een protestantse gemeente te vormen, hetzij omdat er geen andere tot de kerk behorende gemeente ter plaatse is, hetzij omdat door de andere gemeente(n) te kennen is gegeven niet bereid te zijn tot vereniging te komen, kan het breed moderamen van de classicale vergadering, gehoord de kerkenraad van de andere gemeente, de eerstgenoemde gemeente op haar verzoek aanmerken als protestantse gemeente.⁹
7. Het bepaalde in de leden 1 tot en met 6 is van overeenkomstige toepassing op wijkgemeenten die deel uitmaken van een protestantse gemeente, met dien verstande dat in dat geval de vereniging plaatsvindt met medewerking en goedvinden van de algemene kerkenraad.
8. Indien er bij de vereniging van gemeenten die tezamen een protestantse gemeente gaan vormen op hetzelfde gebied een hervormde gemeente, een gereformeerde kerk of een evangelisch-lutherse gemeente blijft bestaan kan het breed moderamen van de classicale vergadering op verzoek van de kerkenraden van de betrokken gemeenten besluiten de grenzen van de op hetzelfde gebied naast elkaar bestaande gemeenten te wijzigen.¹⁰
9. Indien de vorming van een protestantse gemeente betreft een vereniging van gemeenten waartoe een of meer wijkgemeenten behoren die redenen hebben om niet zelf tot zulk een vereniging met een andere wijkgemeente over te gaan, worden de betrokken wijkgemeenten op verzoek van de desbetreffende wijkkerkenraden aangemerkt als respectievelijk hervormde, gereformeerde of evangelisch-lutherse wijkgemeente van de protestantse gemeente. Voor zulke wijkgemeenten gelden - voor zover in de orde van de kerk niet anders is bepaald - dezelfde bepalingen als voor andere wijkgemeenten.
10. Indien de vorming van een protestantse gemeente betreft een vereniging van gemeenten waartoe een of meer wijkgemeenten behoren die zwaarwegende bezwaren hebben tegen de vorming van de desbetreffende protestantse gemeente, kan het breed moderamen van de classicale vergadering - met inachtneming van het bepaalde in artikel 13 - ten behoeve van de tot deze wijkgemeente behorende gemeenteleden overgaan tot de vorming van respectievelijk een hervormde gemeente, een gereformeerde kerk of een evangelisch-lutherse gemeente naast de protestantse gemeente.¹¹

Artikel 13. De vorming van nieuwe gemeenten

1. De vorming van een nieuwe gemeente geschiedt - hetzij op verzoek van belanghebbende leden van de kerk die in een bepaald gebied woonachtig zijn, hetzij op verzoek van een of meer kerkenraden van de betrokken gemeenten - door het breed moderamen van de classicale vergadering.
2. Een daartoe strekkend verzoek dient, als het wordt gedaan door leden van de betrokken gemeenten, ingediend te worden bij de kerkenraad van hun gemeente, die het verzoek met een advies ter zake doorzendt naar het breed moderamen van de classicale vergadering. Is het verzoek afkomstig van een kerkenraad van een van de betrokken gemeenten, dan wordt het verzoek ingediend bij het breed moderamen van de classicale vergadering.¹²
3. Voordat een besluit tot vorming van een nieuwe gemeente wordt genomen, wordt het advies ingewonnen van de betrokken kerkenraden, voor zover het verzoek daartoe niet van zulk een kerkenraad zelf afkomstig is, en worden de betrokken leden van de kerk in de gelegenheid gesteld hun oordeel kenbaar te maken.
4. Het breed moderamen van de classicale vergadering kan tot vorming van een nieuwe gemeente besluiten als daartoe een zodanig aantal gemeenteleden zal behoren, dat de te vormen gemeente in staat geacht mag worden een kerkenraad te vormen en de in de orde van de kerk aangegeven taken van een gemeente te verrichten.

⁹ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-12-6, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁰ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-12-8, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

¹¹ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-12-10, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

¹² Wijziging kerkorde, ordinantie 2-13-1 en 2, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

5. Het breed moderamen van de classicale vergadering kan – op verzoek en ten behoeve van leden van de kerk die in een bijzondere situatie verkeren en gehoord de kerkenraden van de betrokken gemeenten – deze leden samenbrengen in een gemeente van bijzondere aard. Een besluit tot vorming van een gemeente van bijzondere aard behoeft de goedkeuring van de generale synode, die daarover het advies inwint van het generale college voor de visitatie en – in daarvoor in aanmerking komende gevallen – van de evangelisch-lutherse synode. In deze gemeente worden leden uitsluitend ingeschreven op hun eigen verzoek. Voor deze gemeenten gelden – voor zover in de orde van de kerk niet anders is bepaald – dezelfde regels als voor andere gemeenten.
6. Indien het verzoek tot vorming van een nieuwe gemeente betreft de vorming van een nieuwe gemeente naast een ter plaatse reeds bestaande gemeente dan wel de vorming van een nieuwe hervormde gemeente, gereformeerde kerk of evangelisch-lutherse gemeente, kan het breed moderamen van een classicale vergadering daartoe eerst besluiten na tevens het advies ingewonnen te hebben van het regionale college voor de visitatie en - in daarvoor in aanmerking komende gevallen - van de evangelisch-lutherse synode. Dit besluit behoeft de goedkeuring van de generale synode.¹³

Artikel 14. **Samenvoeging van gemeenten**

1. Twee of meer aangrenzende gemeenten dan wel twee of meer gemeenten die in een zelfde gebied gelegen zijn, waaronder ten minste een gemeente van bijzondere aard, kunnen - op verzoek van de kerkenraden van de betrokken gemeenten en nadat de leden van de betreffende gemeenten de gelegenheid hebben gekregen hun oordeel kenbaar te maken - door het breed moderamen van de classicale vergadering worden samengevoegd tot een nieuwe gemeente.
2. In bijzondere omstandigheden kan het breed moderamen van de classicale vergadering een gemeente, indien aan het regionale college voor de visitatie en - in daarvoor in aanmerking komende gevallen - aan de evangelisch-lutherse synode is gebleken dat deze gemeente geen mogelijkheid meer heeft om zelfstandig te blijven bestaan, samenvoegen met een andere gemeente. Het besluit daartoe kan eerst genomen worden nadat de betrokken kerkenraden zijn gehoord en de betrokken gemeenteleden de gelegenheid hebben gekregen hun oordeel kenbaar te maken. Dit besluit behoeft de goedkeuring van de generale synode.¹⁴

Artikel 15. **Combinatie van gemeenten**

1. Twee of meer gemeenten kunnen een combinatie van gemeenten vormen. In een combinatie van gemeenten is de predikant verbonden aan de gemeenten gezamenlijk.
2. Een combinatie komt tot stand door een daartoe strekkend besluit van het breed moderamen van de classicale vergadering op verzoek van de kerkenraden van de betrokken gemeenten.¹⁵
3. Bij de vorming van een combinatie worden de betrokken gemeenten, zo dit nog niet het geval is, ingedeeld bij een zelfde classis.
4. In bijzondere omstandigheden kan het breed moderamen van de classicale vergadering een gemeente, indien aan het regionale college voor de visitatie en - in daarvoor in aanmerking komende gevallen - aan de evangelisch-lutherse synode is gebleken dat deze gemeente geen mogelijkheid meer heeft om zelfstandig te blijven bestaan, samenbrengen in een combinatie met een of meer andere gemeenten.¹⁶
5. Een besluit tot het samenbrengen van gemeenten in een combinatie bevat tevens de voorzieningen die zijn getroffen ten aanzien van de verdeling van de kerkdiensten, de indeling van het pastorale werk, het aandeel van elke gemeente in de keuze van de predikant en het aandeel van elke gemeente in de kosten, die uit de combinatie voortvloeien,

---

¹³ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-13-4 t/m 6, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁴ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-14, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁵ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-15-2, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁶ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-15-4, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

- en kan eerst genomen worden nadat
- de kerkenraden van de betrokken gemeenten en de betrokken predikant daarover zijn gehoord en
  - de leden van de betrokken gemeenten de gelegenheid hebben gekregen hun oordeel daarentoe kenbaar te maken.
6. De kerkenraden van de gemeenten die met elkaar een combinatie vormen komen ten minste eenmaal per jaar bijeen om de zaken te bespreken die hen gezamenlijk raken.
  7. Wijzigingen in de in lid 5 bedoelde voorzieningen kunnen worden aangebracht onder overeenkomstige toepassing van het in dat lid bepaalde.
  8. Een combinatie kan worden beëindigd op verzoek van een of meer betrokken kerkenraden, indien naar het oordeel van het breed moderamen van de classicale vergadering daartoe gegronde redenen bestaan en een redelijke oplossing is gevonden ten aanzien van de pastorale verzorging van de betrokken gemeenten en ten aanzien van de predikant die aan de combinatie van gemeenten is verbonden.¹⁷

Artikel 16. **Gemeenten met wijkgemeenten**

1. Indien aan een gemeente meer dan twee predikanten voor gewone werkzaamheden zijn verbonden wordt de gemeente in de regel ingedeeld in wijkgemeenten.
2. Een gemeente met wijkgemeenten heeft een algemene kerkenraad; de wijkgemeenten hebben elk een wijkkerkenraad.
3. Indien in een niet in wijkgemeenten ingedeelde gemeente de behoefte bestaat tot vorming van wijkgemeenten, kan de kerkenraad daartoe besluiten met inachtneming van het in lid 4 bepaalde ten aanzien van elk van de te vormen wijkgemeenten.
4. De algemene kerkenraad kan - hetzij op verzoek van belanghebbende leden van de gemeente, hetzij op verzoek van een of meer kerkenraden van de betrokken wijkgemeenten - tot vorming van een nieuwe wijkgemeente besluiten, als daartoe een zodanig aantal gemeentelieden zal behoren dat de te vormen wijkgemeente in staat geacht mag worden een wijkkerkenraad te vormen en de in de orde van de kerk aangegeven taken van een wijkgemeente te verrichten.
5. De algemene kerkenraad kan ten behoeve van een goede vervulling van de missionaire, diaconale en pastorale arbeid van de gemeente - nadat de betrokken wijkkerkenraden zijn gehoord en de leden van de betrokken wijkgemeenten de gelegenheid hebben gekregen hun oordeel daarover kenbaar te maken - ook eigener beweging overgaan tot de vorming van (nieuwe) wijkgemeenten.
6. Het aantal en de grenzen van de wijkgemeenten worden, nadat de betrokken wijkkerkenraden zijn gehoord en de leden van de betrokken wijkgemeenten de gelegenheid hebben gekregen hun oordeel kenbaar te maken, vastgesteld en gewijzigd door de algemene kerkenraad. Vaststelling en wijziging van het aantal wijkgemeenten kan alleen plaatsvinden met medewerking en goedvinden van het breed moderamen van de classicale vergadering.
7. De algemene kerkenraad kan eigener beweging, en gehoord de betrokken wijkkerkenraden, dan wel op verzoek van de betrokken wijkkerkenraden twee of meer wijkgemeenten samenbrengen in een combinatie van wijkgemeenten ten behoeve waarvan een predikant verbonden wordt of is aan de gemeente.
De algemene kerkenraad treft daarbij in overleg met de betrokken wijkkerkenraden een regeling ten aanzien van de kerkdiensten, de indeling van het pastorale werk en het aandeel van elke wijkgemeente in de keuze van de predikant.
8. De algemene kerkenraad kan - op verzoek en ten behoeve van leden van de gemeente die in een bijzondere situatie verkeren en gehoord de kerkenraden van de betrokken wijkgemeenten - deze leden samen brengen in een wijkgemeente van bijzondere aard. Een besluit tot vorming van een wijkgemeente van bijzondere aard behoeft de goedkeuring van het breed moderamen van de classicale vergadering, dat daarover het advies inwint van het regionale college voor de visitatie.
In deze wijkgemeente worden leden uitsluitend ingeschreven op hun eigen verzoek.

---

¹⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-15-8, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

Voor deze gemeenten gelden - voor zover in de orde van de kerk niet anders is bepaald - dezelfde regels als voor andere wijkgemeenten.¹⁸

9. a. Tot een wijkgemeente behoren zij die in het ten behoeve van de wijkgemeente bij te houden register van leden van de wijkgemeente zijn ingeschreven.
  - b. In het register van de wijkgemeente worden - behoudens toepassing van het in artikel 5-3 bepaalde - ingeschreven de leden van de gemeente die binnen het grondgebied van de wijkgemeente hun vaste woonplaats hebben.
  - c. Als lid van een wijkgemeente kunnen in het register van de wijkgemeente ook worden ingeschreven de in artikel 2-2 bedoelde leden van de kerk die hun vaste woonplaats hebben binnen een andere tot dezelfde gemeente behorende wijkgemeente.
Deze inschrijving geschiedt op een schriftelijk en gemotiveerd verzoek aan de kerkenraad van deze wijkgemeente en vindt eerst plaats nadat de kerkenraad van de wijkgemeente waartoe betrokkene behoort van dit verzoek schriftelijk op de hoogte is gesteld en daartegen binnen 30 dagen geen bezwaar heeft gemaakt.
Weigert de wijkkerkenraad de gevraagde inschrijving of maakt de wijkkerkenraad van de wijkgemeente waartoe betrokkene behoort bezwaar, dan kunnen betrokkenen een beslissing ter zake vragen aan de algemene kerkenraad.
Bij verhuizing van hen die door toepassing van deze bepaling in het register van een wijkgemeente zijn ingeschreven, blijft deze inschrijving van kracht en worden zij niet ingeschreven in het register van de (wijk)gemeente binnen welker grondgebied zij hun vaste woonplaats hebben, tenzij betrokkenen of de kerkenraad van de wijkgemeente schriftelijk meedelen deze inschrijving niet te willen handhaven.¹⁹
  - d. Tot de gemeenschap van een wijkgemeente worden gerekend - naast de onder b en c bedoelde leden van de wijkgemeente en de in artikel 3 bedoelde gastleden - de niet-gedoopte kinderen van de leden van de wijkgemeente alsmede degenen die blijk geven van verbondenheid met de wijkgemeente. Het bepaalde in artikel 8 is van overeenkomstige toepassing.
  - e. Het bepaalde in artikel 5-1 en 2 is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de in lid 1 sub a en d genoemde mededeling vanwege de generale synode achterwege blijft.²⁰
10. De vorming en inrichting van een gemeente met wijkgemeenten wordt verder geregeld in een door de algemene kerkenraad na overleg met de wijkkerkenraden vast te stellen regeling.

Artikel 17. **Streekgemeenten**

1. Een streekgemeente is een gemeente bestaande uit twee of meer binnen een classis gelegen gemeenten,
waarin de verzorging van de gemeenschappelijke belangen is opgedragen aan een streekkerkenraad, een streekcollege van kerkrentmeesters en een streekcollege van diakenen.
De predikanten zijn verbonden aan de streekgemeente.
2. Bij de vorming van een streekgemeente worden de betrokken gemeenten, zo dit nog niet het geval is, ingedeeld in eenzelfde classis.
3. De tot een streekgemeente behorende gemeenten behouden een beperkte zelfstandigheid.
Tot de door de streekgemeente te verzorgen aangelegenheden behoort in elk geval het coördineren van de missionaire, diaconale en pastorale arbeid in de gemeenten.
4. a. Een huisgemeente is een tot een streekgemeente behorende gemeente die niet in staat is alle in de orde van de kerk aangegeven taken van een gemeente te verrichten.
b. Een huisgemeente wordt gevormd door de kerkenraad van een streekgemeente op verzoek van de kerkenraad van de betreffende gemeente nadat de leden van deze laatstgenoemde gemeente de gelegenheid hebben gekregen hun oordeel kenbaar te maken.

---

¹⁸ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-16-6 t/m 8, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁹ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-16-9-c, besluit generale synode d.d. 12 november 2010, ingegaan 1 december 2010.

²⁰ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-16-9-e, besluit generale synode d.d. 12 november 2010, ingegaan 1 december 2010.

- c. In bijzondere omstandigheden kan de streekkerkenraad – onder goedkeuring van het breed moderamen van de classicale vergadering en nadat de kerkenraad en de leden van de betreffende gemeente de gelegenheid hebben gehad hun oordeel kenbaar te maken – besluiten een gemeente die deel uitmaakt van de streekgemeente, aan te merken als huisgemeente.
  - d. Een besluit tot vorming van een huisgemeente bevat een regeling betreffende de taken die door de huisgemeente in overleg met en onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad van de streekgemeente worden verricht.
  - e. De kerkenraad van de streekgemeente wijst voor het contact met de huisgemeente uit zijn midden ten minste een van zijn leden aan.
5. Twee of meer gemeenten kunnen - op verzoek van de kerkenraden van de betrokken gemeenten en nadat de predikanten daarover zijn gehoord en de leden van de betreffende gemeenten de gelegenheid hebben gekregen hun oordeel daaromtrent kenbaar te maken - door het breed moderamen van de classicale vergadering worden samengebracht in een streekgemeente.
6. In bijzondere omstandigheden kan het breed moderamen van de classicale vergadering een gemeente, indien aan het regionale college voor de visitatie en - in daarvoor in aanmerking komende gevallen - aan de evangelisch-lutherse synode is gebleken dat deze gemeente geen mogelijkheid meer heeft om zelfstandig te blijven bestaan, samenbrengen in een streekgemeente met een of meer andere in de classis gelegen gemeenten.
Het besluit daartoe kan eerst genomen worden nadat de kerkenraden van de betrokken gemeenten en de betrokken predikanten daarover zijn gehoord en de leden van de betreffende gemeenten de gelegenheid hebben gekregen hun oordeel daaromtrent kenbaar te maken. Dit besluit behoeft de goedkeuring van de generale synode.²¹
7. Het besluit tot vorming van een streekgemeente bevat een regeling ten aanzien van
- de verdeling van de werkzaamheden over enerzijds de streekgemeente en anderzijds de tot de streekgemeente behorende gemeenten,
  - de samenstelling en bevoegdheden van de streekkerkenraad, het streekcollege van kerkrentmeesters en het streekcollege van diakenen.
8. Een voor een streekgemeente geldende regeling kan worden gewijzigd dan wel een streekgemeente kan worden opgeheven op verzoek van een of meer kerkenraden van de tot de streekgemeente behorende gemeenten, indien naar het oordeel van het breed moderamen van de classicale vergadering daartoe gegronde redenen bestaan en een redelijke oplossing is gevonden ten aanzien van de missionaire, diaconale en pastorale arbeid van de betrokken gemeenten en ten aanzien van de predikant(en) die aan de streekgemeente is (zijn) verbonden.²²

Artikel 17a. Buitengewone gemeenten

1. Indien een gemeenschap van christenen de generale synode daarom verzoekt en deze gemeenschap instemt met het belijden van de kerk, kan de synode – gehoord de daarvoor in aanmerking komende organen van de kerk – besluiten deze gemeenschap als een buitengewone gemeente op te nemen in de kerk.
2. In het besluit van de generale synode wordt – nadat daarover overeenstemming is bereikt met de betrokken gemeenschap van christenen – vastgelegd
  - van welke classicale vergadering de buitengewone gemeente deel uitmaakt,
  - op welke wijze door de buitengewone gemeente wordt voorzien in taken en verplichtingen zoals die bij of krachtens de ordinanties zijn bepaald, en
  - welke rechten en verplichtingen predikanten hebben die aan de gemeente verbonden zijn op het moment dat de betrokken gemeenschap wordt opgenomen in de kerk.De generale synode is slechts na overleg met de kerkenraad van een buitengewone gemeente bevoegd een nieuw besluit te nemen met betrekking tot deze gemeente.

---

²¹ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-17-5 en 6, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

²² Wijziging kerkorde, ordinantie 2-17-8, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

3. Een buitengewone gemeente wordt gerekend onder de protestantse gemeenten in de zin van artikel 11 lid 2, en heeft als zodanig rechtspersoonlijkheid als bedoeld in ordinantie 11-5-1.
4. Indien de kerkenraad van een buitengewone gemeente daarom verzoekt, kan de generale synode besluiten deze gemeente vanaf een vast te stellen datum te beschouwen als een nieuwe gemeente in de zin van artikel 13, onder overeenkomstige toepassing van het in dat artikel bepaalde.²³

Artikel 18. **Gemeenten in bijzondere missionaire, diaconale en pastorale omstandigheden**

1. Het breed moderamen van de classicale vergadering is bevoegd ten behoeve van het werk van een (wijk)gemeente of van een (wijk)gemeente van bijzondere aard, gelegen in een grootstedelijk gebied, die naar het oordeel van de door de generale synode daartoe aangewezen organen van de kerk in bijzondere missionaire, diaconale en pastorale omstandigheden verkeert, in het kader van een op die bijzondere omstandigheden gericht beleid - het regionale college voor de visitatie gehoord - voorzieningen te treffen, als daar zijn:
  - a. het verlenen aan een of meer in overleg met de betrokken gemeente daartoe aangewezen ouderlingen of diakenen van de bevoegdheid om in deze (wijk)gemeente bij ontstentenis van de predikant ambtswerkzaamheden van een predikant te verrichten, waaronder het voorgaan in de kerkdiensten en de bediening van de sacramenten, een en ander onder supervisie van een daartoe aangewezen predikant;
  - b. andere maatregelen die de betrokken organen van de kerk wenselijk dan wel noodzakelijk achten.
2. Het breed moderamen van de classicale vergadering neemt het besluit tot het treffen van voorzieningen op verzoek van de desbetreffende (wijk)gemeente of van leden van de kerk die in een dergelijke bijzondere situatie verkeren.
3. Het breed moderamen van de classicale vergadering hoort, voordat het een besluit als bedoeld in lid 2 neemt,
  - de kerkenraad van de betrokken (wijk)gemeente, indien het verzoek niet van hemzelf afkomstig is en
  - de algemene kerkenraad.
4. Het breed moderamen van de classicale vergadering kan ten behoeve van het werk van een (wijk)gemeente, die niet gelegen is in een grootstedelijk gebied als bedoeld in lid 1, maar die naar het oordeel van de door de generale synode daartoe aangewezen organen van de kerk eveneens in bijzondere missionaire, diaconale en pastorale omstandigheden verkeert, met inachtneming van het overigens in dit artikel bepaalde, besluiten tot het treffen van voorzieningen als bedoeld in lid 1.

Dit besluit behoeft de goedkeuring van de generale synode, het generale college voor de visitatie gehoord.²⁴

Artikel 18a. **Missionaire gemeenten**

1. Een missionaire gemeente is een (wijk)gemeente in wording die gevormd wordt met het oog op missionaire arbeid en die niet voldoet aan de in artikel 13-4 genoemde voorwaarden voor de vorming van een nieuwe gemeente.
2. De vorming van de missionaire wijkgemeente geschiedt door de (algemene) kerkenraad, de vorming van een missionaire gemeente door het breed moderamen van de classicale vergadering.

Door een (algemene) kerkenraad kan een besluit tot het vormen van een missionaire wijkgemeente slechts worden genomen met medewerking en goedvinden van het breed moderamen van de classicale vergadering.

Door het breed moderamen van een classicale vergadering kan een besluit tot het vormen van een missionaire gemeente slechts worden genomen nadat de betrokken kerkenraden zijn gehoord.

---

²³ Aanvulling kerkorde, ordinantie 2-17a, besluit generale synode d.d. 26 april 2013, ingegaan 26 april 2013.

²⁴ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-18, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

3. De leiding van de missionaire gemeente berust bij een commissie die werkt in opdracht van, onder verantwoordelijkheid van en in verantwoording aan de ambtelijke vergadering die het besluit tot vorming van de missionaire gemeente heeft genomen.
4. De zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de missionaire gemeente berust bij de ambtelijke vergadering die het besluit tot vorming van de missionaire gemeente heeft genomen, die de verzorging van deze aangelegenheden toevertrouwt aan het college van kerkrentmeesters, respectievelijk aan de financiële commissie van de classicale vergadering.
5. De ambtelijke vergadering die het besluit tot vorming van de missionaire (wijk)gemeente heeft genomen benoemt de leden van de in lid 3 bedoelde commissie en benoemt of verkiest tenminste één ambtsdrager met een bepaalde opdracht die deel uitmaakt van de bedoelde commissie, ten behoeve van de missionaire (wijk)gemeente.
6. Tot opbouw van de missionaire (wijk)gemeente en ten behoeve van haar missionaire arbeid kan
  - een kerkelijk werker als bedoeld in ord. 3-12 worden benoemd,
  - aan een kerkelijk werker een bijzondere opdracht worden verleend als bedoeld in ord. 3-13,
  - een predikant met een bepaalde taak als bedoeld in ord. 3-8-2 worden beroepen of aangewezen, dan wel
  - een predikant in algemene dienst als bedoeld in ord. 3-22 worden beroepen.²⁵
7. Indien tot de missionaire (wijk)gemeente een zodanig aantal gemeenteleden behoort dat ze in staat geacht mag worden een kerkenraad te vormen en de in de orde van de kerk aangegeven taken van een (wijk)gemeente te verrichten, kan zij worden omgevormd tot een nieuwe wijkgemeente waarbij artikel 16 van toepassing is, dan wel tot een nieuwe gemeente waarbij artikel 13 van toepassing is.²⁶

Artikel 19. Vermogensrechtelijke aspecten van gemeentevorming

1. Alle besluiten tot
  - vereniging, vorming, samenvoeging of splitsing van gemeenten,
  - het vormen van een gemeente met wijkgemeenten;
  - het samenbrengen van gemeenten in een combinatie van gemeenten of in een streekgemeente;
  - de vorming van een huisgemeente binnen een streekgemeente
  - de vorming van een missionaire gemeente dan wel
  - het beëindigen van een combinatie of het opheffen van een streekgemeente dan wel van een missionaire gemeentevoorzien ook in de regeling van de daaruit voortvloeiende rechtsgevolgen alsmede de gevolgen voor het gemeentelijk leven. Daarbij wordt in ieder geval een regeling getroffen ten aanzien van de positie van de betrokken predikant(en) en kerkelijke medewerkers alsmede van de diaconale en andere vermogensrechtelijke aangelegenheden van de betrokken gemeenten.
2. Het breed moderamen van de classicale vergadering wint, alvorens een besluit te nemen inzake de regeling als bedoeld in lid 1, het advies in van het regionale college voor de behandeling van beheerszaken of, in daarvoor in aanmerking komende gevallen van de evangelisch-lutherse synode en - indien een van de betrokken gemeenten behoort tot een andere classis - van het breed moderamen van de andere betrokken classicale vergadering.²⁷
3. Indien twee of meer rechtspersoonlijkheid bezittende onderdelen van de kerk op basis van deze ordinantie worden samengevoegd of verenigd in een rechtspersoonlijkheid bezittend onderdeel - niet zijnde een combinatie van gemeenten of een streekgemeente - vervalt de rechtspersoonlijkheid van de samengevoegde of verenigde onderdelen, behalve voor zover een daarvan de verkrijgende rechtspersoon is.

---

²⁵ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-18a-6, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

²⁶ Aanvulling kerkorde, ordinantie 2-18a, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

²⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-19-1 en 2, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

4. Het door samenvoeging of vereniging ontstane onderdeel verkrijgt onder algemene titel het vermogen van de andere bij de samenvoeging en vereniging betrokken onderdelen zoals bedoeld in artikel 3:80 en artikel 2:309 Burgerlijk Wetboek.
5. Bij de vorming van een nieuw onderdeel van de kerk dat rechtspersoonlijkheid toekomt wordt - mits dat onderdeel eerder onzelfstandig deel uitmaakte van een rechtspersoonlijkheid bezittend onderdeel - krachtens het besluit tot vorming van het zelfstandige onderdeel, een deel van het vermogen van het voor de vorming van het nieuwe onderdeel reeds bestaande onderdeel, overeenkomstig een beschrijving, verkregen door het nieuw gevormde onderdeel op de wijze zoals aangegeven in artikel 2:334a e.v. Burgerlijk Wetboek.
6. Bij generale regeling worden regels gesteld met betrekking tot de procedure die moet worden gevolgd als van de in lid 3 en 5 geboden mogelijkheid gebruik wordt gemaakt. De generale regeling voorziet in ieder geval in publicatie van het voornemen tot fusie of splitsing in een daartoe geëigend medium, in ter inzage legging van de relevante documenten en financiële jaarstukken, in de mogelijkheid van crediteuren om daartegen bezwaar te maken en in de verplichting om bij de uiteindelijke besluitvorming te verantwoorden in hoeverre die bezwaren zijn ondervangen.
7. De samenvoeging, vereniging of splitsing die op voet van lid 3 of 5 wordt gerealiseerd, geschiedt bij notariële akte en wordt van kracht met ingang van de dag na die waarop de akte is verleden. Artikel 2:318 Burgerlijk Wetboek is van overeenkomstige toepassing.

IV. KERKELIJKE INDELING

Artikel 20. Indeling in classes en regionale verbanden

1. De gemeenten worden door de kleine synode samengebracht in classes en de classes ingedeeld in regio's.²⁸
2. Wijzigingen in de kerkelijke indeling worden niet aangebracht dan op verzoek van of na overleg met de kerkenraden van de betrokken gemeenten, de brede moderamina van de betrokken classicale vergaderingen en - in daarvoor in aanmerking komende gevallen - de synodale commissie van de evangelisch-lutherse synode.

---

²⁸ Wijziging kerkorde, ordinantie 2-20-1, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

ORDINANTIE 3 HET AMBT EN DE ANDERE DIENSTEN

I. DE VERKIEZING VAN AMBTSDRAGERS IN DE GEMEENTE

ALGEMEEN

Artikel 1. De roeping tot het ambt

1. De roeping tot het ambt in de gemeente geschiedt van Christuswege door de gemeente bij monde van de kerkenraad.
2. De ambtsdragers worden geroepen op grond van een onder leiding van de kerkenraad gehouden verkiezing door de stemgerechtigde leden van de gemeente, dan wel, indien de orde van de kerk dit aangeeft, op grond van verkiezing door de kerkenraad.
3. Met het oog op de verkiezing herinnert de kerkenraad de gemeente aan de plaats en het werk van het ambt in de gemeente van de Heer.

Artikel 2. De verkiezingsregeling

1. De verkiezing wordt gehouden volgens een door de kerkenraad vast te stellen regeling.
2. Tot vaststelling of wijziging van deze regeling kan de kerkenraad overgaan met inachtneming van het bepaalde in ordinantie 4-7-2.
3. De kerkenraad bepaalt, na de leden van de gemeente er in gekend en er over gehoord te hebben, of naast de belijdende leden ook de doopleden stemgerechtigd zijn en legt dit in de in lid 1 genoemde regeling vast.
Om stemgerechtigd te zijn dienen doopleden de leeftijd van achttien jaar te hebben bereikt.²⁹
4. De kerkenraad kan in de regeling opnemen dat bij volmacht kan worden gestemd, met dien verstande dat niemand meer dan twee gevolmachtigde stemmen kan uitbrengen en alleen stemgerechtigde leden gevolmachtigde stemmen kunnen uitbrengen.

PREDIKANTEN

Artikel 3. De voorbereiding van de verkiezing van predikanten

1. Voordat overgegaan wordt tot de verkiezing en beroeping van een predikant vraagt de kerkenraad ter zake advies aan het daartoe aangewezen orgaan van de kerk. In geval van een vacature in een evangelisch-lutherse gemeente overlegt dit orgaan met het daartoe aangewezen orgaan van de evangelisch-lutherse synode.
2. De kerkenraad gaat alleen over tot beroepingswerk indien de gemeente, blijkens een verklaring van het regionale college voor de behandeling van beheerszaken, in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.
3. De kerkenraad van een wijkgemeente begint de voorbereiding van de verkiezing en beroeping van een predikant eerst nadat de instemming van de algemene kerkenraad is verkregen.
4. In (wijk)gemeenten waaraan geen predikant voor gewone werkzaamheden is verbonden, geschiedt de verkiezing en de beroeping van een predikant onder begeleiding van de door de werkgemeenschap of door het ringverband aangewezen consulent.
In evangelisch-lutherse gemeenten worden de verkiezing en de beroeping van een predikant evenwel begeleid door de president van de evangelisch-lutherse synode of een door deze aan te wijzen predikant van de kerk die als consulent optreedt.³⁰

---

²⁹ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-2-3, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

³⁰ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-3-4, besluit generale synode d.d. 23 september 2011 en 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

5. Ter voorbereiding van de verkiezing en de beroeping van een predikant stelt de kerkenraad een beroepingscommissie in waarin naast leden van de kerkenraad in de regel een aantal andere gemeenteleden zitting heeft. In een gemeente met wijkgemeenten wijst ook de algemene kerkenraad uit zijn midden een lid aan.
6. De gemeente wordt uitgenodigd schriftelijk en ondertekend bij de kerkenraad aanbevelingen in te dienen van personen die naar haar mening voor verkiezing in aanmerking komen.

Artikel 4. De verkiezing van predikanten

1. Voor de verkiezing tot predikant van een gemeente komen in aanmerking zij die in de Protestantse Kerk in Nederland tot het ambt van predikant beroepbaar zijn.
  - 1a. Tot predikant voor gewone werkzaamheden is slechts beroepbaar degene die de opleiding tot predikant heeft voltooid en als zodanig beroepbaar is gesteld.

Degene die overeenkomstig ordinantie 3-23-2a beroepbaar is gesteld als predikant-geestelijk verzorger kan door de kleine synode beroepbaar worden gesteld tot predikant voor gewone werkzaamheden als betrokkene de daarvoor vereiste aanvullende opleiding heeft voltooid, behoudens - gelet op de bekwaamheden die betrokkene heeft verworven - door de kleine synode te verlenen ontheffing.³¹
  2. Predikanten voor gewone werkzaamheden zijn pas beroepbaar wanneer zij ten minste vier jaar de gemeente waaraan zij verbonden zijn, hebben gediend.

Afwijking hiervan is slechts mogelijk met instemming van het breed moderamen van de classicale vergadering van de classis waartoe de gemeente behoort waaraan de betrokken predikant verbonden is.
  3. Een predikant kan niet binnen twee jaar voor de tweede maal worden beroepen in dezelfde vacature.
  - 3a. Een predikant tegen wiens vervulling van het ambt ernstige bezwaren zijn gerezen, kan – indien deze bezwaren door het bevoegde college voor het opzicht in behandeling zijn genomen – geen beroep in overweging nemen zolang die behandeling niet onherroepelijk is geëindigd.³²
  4. De kandidaatstelling met het oog op de verkiezing geschiedt door de kerkenraad. De kerkenraad van een wijkgemeente verricht de kandidaatstelling tezamen met de algemene kerkenraad in een gezamenlijke vergadering, waarbij elke van beide kerkenraden met de kandidatuur dient in te stemmen.
  5. De verkiezing van een predikant vindt plaats in een door de kerkenraad belegde vergadering van de stemgerechtigde leden van de gemeente.

Gaat het om de verkiezing van een predikant die als predikant voor gewone werkzaamheden verbonden zal worden aan een wijkgemeente, dan geschiedt de verkiezing door de stemgerechtigde leden van de wijkgemeente.
  6. Voor het geval dat de kerkenraad één kandidaat ter verkiezing aan de gemeente voorstelt, is een meerderheid van twee derde van de uitgebrachte geldige stemmen vereist om deze gekozen te kunnen verklaren.
  7. In een gemeente met meer dan 200 stemgerechtigde leden kan - met medewerking en goedvinden van het breed moderamen van de classicale vergadering - in de in artikel 2-1 bedoelde regeling worden bepaald dat in afwijking van het in lid 5 voorgeschrevene de verkiezing van de predikant geschiedt door de kerkenraad.
  8. In afwijking van het bepaalde in dit artikel geschiedt in een gemeente met wijkgemeenten de verkiezing van een predikant met een bepaalde opdracht ten behoeve van de gemeente in haar geheel die niet tevens aan een wijkgemeente verbonden wordt, door de algemene kerkenraad. Deze predikant maakt als boventallig lid deel uit van de algemene kerkenraad.
  9. De kerkenraad maakt de naam van de gekozene aan de gemeente bekend om haar goedkeuring te verkrijgen met het oog op de beroeping.

---

³¹ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-4-1a, besluit generale synode d.d. 7 april 2006, ingegaan 1 juli 2006.

³² Wijziging kerkorde, ordinantie 3-4-3a, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

10. Bezwaren tegen de gevolgde verkiezingsprocedure kunnen worden ingebracht door stemgerechtigde leden van de gemeente en dienen uiterlijk vijf dagen na deze bekendmaking schriftelijk en ondertekend bij de kerkenraad te worden ingediend.³³
11. De kerkenraad zendt het bezwaarschrift binnen veertien dagen - onverminderd zijn verantwoordelijkheid te proberen zelf het bezwaar weg te nemen - door naar het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen, dat terzake een einduitspraak doet.

Artikel 5. De beroeping van predikanten

1. Indien geen bezwaren zijn ingebracht of de ingebrachte bezwaren ongegrond zijn bevonden, wordt de gekozen kandidaat door de kerkenraad beroepen tot predikant van de gemeente. Gaat het om de beroeping van een predikant die als predikant voor gewone werkzaamheden verbonden zal worden aan een wijkgemeente, dan wordt deze beroepen door de wijkkerkenraad.
Gaat het om de beroeping van een predikant die als predikant voor gewone werkzaamheden verbonden zal worden aan een streekgemeente, dan wordt deze beroepen door de streekkerkenraad.
In geval van een combinatie van gemeenten geschiedt de beroeping van een predikant voor gewone werkzaamheden door de betrokken kerkenraden gezamenlijk.
2. De kerkenraad stelt degene die beroepen is tot predikant van de gemeente een beroepsbrief ter hand, waarin omschreven staat wat de gemeente en de predikant elkaar verschuldigd zijn en wat de taak van de predikant in de gemeente is. De beroepsbrief wordt ondertekend door de preses en de scriba van de kerkenraad.
Bij het opstellen van de beroepsbrief wordt rekening gehouden met de vrijheid van het ambt van predikant als dienaar des Woords. De inhoud en de strekking van de beroepsbrief kunnen er dus niet toe leiden dat de predikant aan de kerkenraad of aan de gemeente ondergeschikt is.
3. Bij de beroepsbrief behoort een aanhangsel met de schriftelijke opgave van de toegezegde inkomsten en rechten. Dit aanhangsel wordt ondertekend door de preses en de scriba van de (algemene) kerkenraad en door de voorzitter en de secretaris van het college van kerkrentmeesters.
4. De beroepene doet binnen drie weken na de datum van de overhandiging van de beroepsbrief schriftelijk mededeling aan de kerkenraad of betrokkene het uitgebrachte beroep aanvaardt.
5. De beroepen predikant die voor gewone werkzaamheden aan een gemeente verbonden is, vraagt na aanvaarding van het beroep aan de kerkenraad van deze gemeente een akte van losmaking. De kerkenraad zendt een afschrift van deze akte naar de scriba van de classicale vergadering van de classis waartoe die gemeente behoort.
De predikant in algemene dienst vraagt na aanvaarding van het beroep een akte van losmaking aan de ambtelijke vergadering die de predikant beroepen had tot algemene dienst.³⁴
6. De bevestiging vindt plaats nadat approbatie is verleend door het breed moderamen van de classicale vergadering van de classis waartoe de gemeente waaraan de predikant verbonden zal worden, behoort.
Deze approbatie geschiedt wanneer is voldaan aan het in de orde van de kerk terzake van het beroepen en de bevestiging van een predikant bepaalde.
Indien approbatie is verleend, vinden de bevestiging en intrede plaats binnen drie maanden nadat het beroep is aangenomen, tenzij de kerkenraden en de beroepen predikant een later tijdstip overeenkomen.
7. De bevestiging dan wel de verbintenis vindt plaats in een kerkdienst met gebruikmaking van een daarvoor bestemde orde.
De bevestiging in het ambt van predikant geschiedt onder handoplegging.³⁵

---

³³ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-4-10, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

³⁴ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-5-5, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

³⁵ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-5-7, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

8. Indien buitengewone omstandigheden achteraf een ernstig beletsel voor de beroepene vormen om tot opvolging van het beroep over te gaan, kan de kerkenraad van de gemeente die het beroep uitbracht het door de beroepene gegeven woord teruggeven, mits de kerkenraad van de gemeente die door de beroepene wordt gediend, daarmee instemt.

OUDERLINGEN EN DIAKENEN

Artikel 6. De verkiezing van ouderlingen en diakenen

1. Verkiezbaarheid
  - a. De verkiezing van ouderlingen en diakenen geschiedt uit de stemgerechtigde leden van de (wijk)gemeente.
  - b. Doopleden kunnen (bij toepassing van ordinantie 3-2-3) eerst voor verkiezing in aanmerking komen, nadat de kerkenraad zich ervan vergewist heeft, met inachtneming van ordinantie 9-4-1 en 2, dat zij onder de belijdende leden kunnen worden opgenomen.
  - c. Slechts per geval en na instemming van de algemene kerkenraad kan een stemgerechtigd lid van een andere wijkgemeente tot ouderling of diaken verkozen worden.
  - d. Slechts per geval en na instemming van het breed moderamen van de classicale vergadering kan een stemgerechtigd lid van een andere gemeente tot ouderling of diaken verkozen worden.
2. Aanbevelingen

Voorafgaande aan de verkiezing wordt de gemeente uitgenodigd schriftelijk en ondertekend bij de kerkenraad aanbevelingen in te dienen van personen die naar haar mening voor verkiezing in aanmerking komen.
3. Verkiezingsprocedure
  - a. Bij de aanbevelingen wordt het ambt vermeld waarvoor de betrokkene wordt aanbevolen.
  - b. Als voor dat ambt geen aanbevelingen zijn binnengekomen die door tien of meer stemgerechtigde leden worden ondersteund, geschiedt de verkiezing door de kerkenraad.
  - c. Als voor dat ambt aanbevelingen zijn binnengekomen die door tien of meer stemgerechtigde leden worden ondersteund, maakt de kerkenraad een lijst op met de namen van hen die voor dat ambt door tien of meer stemgerechtigde leden zijn aanbevolen en die verkiesbaar zijn. De kerkenraad kan de lijst aanvullen met de namen van hen die door de kerkenraad zelf voor dat ambt worden aanbevolen.
  - d. Als het aantal namen op de lijst niet groter is dan het aantal vacatures voor dat ambt, worden de kandidaten door de kerkenraad verkozen verklaard.
  - e. Als het aantal namen op de lijst groter is dan het aantal vacatures voor dat ambt, geschiedt de verkiezing door de stemgerechtigde leden van de gemeente.
4. Verkiezing door dubbeltallen
  - a. De stemgerechtigde leden van de (wijk)gemeente kunnen - telkens voor een periode van ten hoogste zes jaren - de kerkenraad machtigen om, in afwijking van lid 3, voor elke vacature afzonderlijk een dubbeltal vast te stellen.
  - b. In dat geval wordt bij de aanbevelingen de vacature vermeld waarvoor de aanbevolene in aanmerking komt.
  - c. Als voor een bepaalde vacature niet meer dan vier aanbevelingen met de naam van dezelfde persoon worden ingediend door stemgerechtigde leden van de gemeente, kan de verkiezing door de kerkenraad geschieden.
  - d. Als voor die vacature vijf of meer aanbevelingen met de naam van dezelfde persoon zijn ingediend door stemgerechtigde leden van de gemeente, kan de kerkenraad de aanbevolene als deze verkiesbaar is verkozen verklaren.
  - e. Als de kerkenraad van de onder c en d genoemde bevoegdheid geen gebruik maakt of als voor die vacature de namen van twee of meer personen zijn ingediend die elk door vijf of meer stemgerechtigde leden van de gemeente zijn aanbevolen, stelt de kerkenraad voor deze vacature na kennisneming van de aanbevelingen een dubbeltal op, waaruit de verkiezing door de stemgerechtigde leden van de gemeente plaatsvindt.

5. **Ambtsdragers met een bepaalde opdracht**

In afwijking van het in de leden 3 en 4 bepaalde kunnen ouderlingen en diakenen met een bepaalde opdracht verkozen worden door de kerkenraad uit de stemgerechtigde leden van de gemeente, nadat de leden van de gemeente in de gelegenheid zijn gesteld personen aan te bevelen die naar hun mening voor verkiezing in aanmerking komen.

Ambtsdragers met een bepaalde opdracht die door de algemene kerkenraad zijn verkozen ten behoeve van de gemeente in haar geheel, maken als boventallig lid deel uit van de algemene kerkenraad en kunnen tevens, op verzoek van de wijkkerkenraad van de wijkgemeente waartoe zij behoren, deel uitmaken van die wijkkerkenraad.
6. **Aanvaarding**

Zij die zijn verkozen geven uiterlijk een week nadat zij in kennis zijn gesteld van hun roeping tot het ambt, bericht of zij deze roeping aanvaardden.
7. **Bekendmaking**

Nadat degenen die verkozen zijn hun roeping hebben aanvaard, maakt de kerkenraad hun namen aan de gemeente bekend om haar goedkeuring te verkrijgen met het oog op hun bevestiging respectievelijk verbintenis.
8. **Bezwaren**

Bezwaren tegen de gevolgde verkiezingsprocedure of tegen de bevestiging (dan wel in geval van een herverkiezing de verbintenis) van een gekozene kunnen worden ingebracht door stemgerechtigde leden van de gemeente en dienen uiterlijk vijf dagen na deze bekendmaking schriftelijk en ondertekend bij de kerkenraad te worden ingediend.
9. **Behandeling**

De kerkenraad probeert het bezwaar weg te nemen. Als het niet wordt ingetrokken zendt de kerkenraad binnen veertien dagen na ontvangst het bezwaarschrift indien het gaat om een bezwaar tegen de gevolgde verkiezingsprocedure, door naar het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen en, indien het gaat om een bezwaar tegen de bevestiging dan wel verbintenis van de gekozene, naar het regionale college voor het opzicht. Het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen doet terzake een einduitspraak.

Het regionale college voor het opzicht doet, indien het de bezwaren ongegrond verklaart, een einduitspraak. Tegen de uitspraak van het regionale college voor het opzicht is, indien het de bezwaren gegrond verklaart, beroep bij het generale college voor het opzicht mogelijk binnen 30 dagen na de dag waarop de beslissing van het regionale college is verzonden.
10. **Bevestiging of verbintenis**

Indien geen bezwaren zijn ingebracht of de ingebrachte bezwaren ongegrond zijn bevonden, vindt - met inachtneming van het in ordinantie 9-5-4 bepaalde - de bevestiging dan wel bij aansluitende herverkiezing de verbintenis plaats in een kerkdienst met gebruikmaking van een daarvoor bestemde orde. De bevestiging kan onder handoplegging geschieden.³⁶

Artikel 7. **De ambtstermijn van ouderlingen en diakenen**

1. De eerste ambtstermijn van ouderlingen en diakenen is in de regel vier jaar. Zij zijn telkens terstond als ambtsdrager herkiesbaar, voor een per geval vast te stellen termijn van tenminste twee jaar en ten hoogste vier jaar, met dien verstande dat zij niet langer dan twaalf aaneengesloten jaren ambtsdrager kunnen zijn.³⁷
2. Zij die niet terstond herkiesbaar zijn, zijn eerst na afloop van een tijdvak van elf maanden na de datum waarop hun ambtstermijn volgens het rooster van aftreden verstreken is, verkiesbaar.
3. Indien een ambtsdrager is afgevaardigd naar een meerdere vergadering of als ambtsdrager zitting heeft in een regionaal of generaal college, kan de kerkenraad de ambtstermijn verlengen tot het einde van de termijn waarvoor deze als afgevaardigde is aangewezen of als lid is benoemd.

---

³⁶ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-6, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

³⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-7-1, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 november 2011.

4. De kerkenraad stelt voor de ouderlingen en de diakenen een rooster van aftreden vast. Wanneer het gaat om de vervulling van een tussentijds ontstane vacature, handelt de kerkenraad met betrekking tot de datum van aftreden naar bevind van zaken.
5. Aftredende ambtsdragers houden zo mogelijk in de kerkenraad zitting tot hun opvolgers zijn bevestigd, doch in elk geval niet langer dan zes maanden na de datum waarop hun ambtstermijn volgens het rooster van aftreden verstreken is.
6. In de plaatselijke regeling voor de verkiezing van ambtsdragers wordt vastgesteld in welke maand de verkiezing van ouderlingen en diakenen wordt gehouden.

II. HET DIENSTWERK VAN DE PREDIKANTEN, DE OUDERLINGEN EN DE DIAKENEN

Artikel 8. Algemeen

1. De ambtsdragers geven in de uitoefening van hun taken op een zodanige wijze uitdrukking aan hun gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor de opbouw van de gemeente dat de bijzondere verantwoordelijkheid van elk van de drie ambten tot haar recht komt.
2. De kerkenraad kan een ambtsdrager een bepaalde taak toevertrouwen en deze op grond daarvan van een deel van de in artikel 9, 10 of 11 genoemde taken vrijstellen.
3. Niemand kan in een gemeente meer dan één ambt dragen.

Artikel 9. Het dienstwerk van de predikanten

1. Tot opbouw van de gemeenten is aan de predikanten toevertrouwd
  - de bediening van Woord en sacramenten door
    - de verkondiging van het Woord;
    - het voorgaan in de kerkdiensten;
    - de bediening van de doop;
    - de bediening van het avondmaal;
    - het afnemen van de openbare geloofsbelijdenis;
    - het bevestigen van ambtsdragers en het inleiden van hen die in een bediening worden gesteld;
    - het leiden van trouwdiensten en van diensten van rouwdragen en gedenken;
  - de catechese en de toerusting;
  - het verkondigen van het evangelie in de wereld;
  - en zo zij daartoe geroepen worden, het dienen van de kerk in de meerdere vergaderingen en tezamen met de ouderlingen
    - de herderlijke zorg, onder meer door het bezoeken van de leden van de gemeente en
    - het opzicht over de leden van de gemeente.
2. Een predikant is alleen bevoegd buiten de eigen gemeente werkzaamheden te verrichten die gerekend kunnen worden te behoren tot het dienstwerk van een predikant, met goedvinden van de kerkenraad van de andere gemeente of in opdracht van een meerdere vergadering van de kerk.

Artikel 10. Het dienstwerk van de ouderlingen

1. Tot opbouw van de gemeente is aan de ouderlingen toevertrouwd
  - de zorg voor de gemeente als gemeenschap;
  - het dragen van medeverantwoordelijkheid voor de bediening van Woord en sacramenten;
  - de ambtelijke tegenwoordigheid in de kerkdiensten;
  - het toerusten van de gemeente tot het vervullen van haar pastorale en missionaire roeping
  - en zo zij daartoe geroepen worden, het dienen van de kerk in de meerdere vergaderingen en tezamen met de predikanten
    - de herderlijke zorg, onder meer door het bezoeken van de leden van de gemeente en
    - het opzicht over de leden van de gemeente.

2. Aan de ouderlingen-kerkrentmeester is bovendien toevertrouwd, tezamen met de andere kerkrentmeesters,
  - de verzorging van de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente van niet-diaconale aard,
  - het bijhouden van de registers van de gemeenteleden en van het doopboek, het belijdenisboek en het trouwboek.

Artikel 11. **Het dienstwerk van de diakenen**

1. Tot opbouw van de gemeente met het oog op haar dienst in de wereld is aan de diakenen toevertrouwd
  - de ambtelijke tegenwoordigheid in de kerkdiensten;
  - de dienst aan de Tafel van de Heer;
  - het mede voorbereiden van de voorbeden;
  - het inzamelen en besteden van de liefdegaven;
  - het toerusten van de gemeente tot het vervullen van haar diaconale roeping;
  - het verlenen van bijstand, verzorging of bescherming aan hen die dat behoeven;
  - het nemen of ondersteunen van initiatieven die gericht zijn op het bevorderen van het maatschappelijk welzijn;
  - het dienen van de gemeente en de kerk in haar bemoeienis met betrekking tot sociale vraagstukken en het aanspreken van de overheid en de samenleving op haar verantwoordelijkheid dienaangaande;
  - het beheren van de financiële zaken die bestemd zijn voor het diaconaat
  - en zo zij daartoe geroepen worden, het dienen van de kerk in de meerdere vergaderingen.

III Kerkelijk werk en overige functies

Artikel 12. **Kerkelijk werkers**

1. Met het oog op de vervulling van de roeping van kerk en gemeente kunnen belijdende leden van de kerk toegelaten worden om als kerkelijk werker benoemd te worden.
2. Een kerkelijk werker verricht arbeid in een gemeente, een classis, de evangelisch-lutherse gemeenten tezamen of in de kerk als geheel ten behoeve van
  - de missionaire arbeid,
  - het jeugd- en jongerenwerk,
  - de vorming, de toerusting en de catechese,
  - de pastorale arbeid,
  - de diaconale arbeid,
  - de gemeenteopbouw ofwaar de orde van de kerk dit aangeeft.
3. De generale synode stelt, gehoord het daarvoor aangewezen orgaan van de kerk, de vereisten en de eindtermen vast voor de opleiding en vorming van kerkelijk werkers.
4. Zij die toegelaten zijn om als kerkelijk werker benoemd te worden, worden opgenomen in een register dat wordt bijgehouden door de kleine synode.
5. Kerkelijk werkers worden benoemd in een gemeente door de kerkenraad en anders door de classicale vergadering, de evangelisch-lutherse synode of de generale synode. Zij verrichten hun werkzaamheden onder verantwoordelijkheid van de ambtelijke vergadering die hen heeft benoemd.
6. Kerkelijk werkers die benoemd zijn in een gemeente worden in de regel verkozen tot ouderling of diaken met bepaalde opdracht en zijn dan boventallig lid van de kerkenraad. De verkiezing geschiedt door de kerkenraad. In afwijking van het bepaalde in artikel 3-7 is hun ambtstermijn gelijk aan de duur van hun opdracht. Zij worden aangeduid als ouderling-kerkelijk werker respectievelijk diaken-kerkelijk werker.

7. Wanneer de kerkenraad voornemens is een kerkelijk werker te benoemen om als ouderling of diaken met bepaalde opdracht de gemeente te dienen, wordt de gemeente in gelegenheid gesteld bij de kerkenraad aanbevelingen in te dienen van personen die naar haar mening voor benoeming in aanmerking komen.
Overigens is het bepaalde in artikel 6, de leden 7 tot en met 10 van overeenkomstige toepassing.
8. Kerkelijk werkers worden aangesteld met inachtneming van de generale regeling voor de kerkelijk werkers.
9. Kerkelijk werkers zijn verplicht tot het volgen van scholing overeenkomstig het bepaalde in de generale regeling permanente educatie.
10. Door de kleine synode kan aan belijdende leden die zijn ingeschreven in het register als bedoeld in lid 4, een preekconsent worden verleend, met inachtneming van het bepaalde in de generale regeling preekconsent.
11. Het breed moderamen van een classicale vergadering kan op verzoek van de kerkenraad van een (wijk)gemeente die in bijzondere omstandigheden verkeert, aan degene die
  - in die (wijk)gemeente is benoemd tot kerkelijk werker
  - bevestigd is tot ouderling of diaken met een bepaalde opdracht en
  - de bevoegdheid heeft ontvangen als bedoeld in lid 10,de bevoegdheid ter plaatse verlenen tot de bediening van doop en avondmaal, het afnemen van de belijdenis van het geloof, de bevestiging van ambtsdragers, het leiden van trouwdiensten en het uitspreken van de zegen, een en ander naar regels gesteld in de generale regeling kerkelijk werkers.
12. De verlening van deze bevoegdheid wordt in een kerkdienst bekrachtigd onder handoplegging door een predikant van de kerk.
13. Kerkelijk werkers op wie lid 11 van toepassing is, nemen deel aan de werkzaamheden van de werkgemeenschap van predikanten van het gebied waartoe de betreffende gemeente behoort.
14. Kerkelijk werkers kunnen geen lid zijn van het college van kerkrentmeesters en onthouden zich van deelname aan besprekingen met betrekking tot hun rechtspositie.³⁸

Artikel 13. De kerkelijk werker met bijzondere opdracht

1. Een kerkelijk werker met bijzondere opdracht werkt in een instelling die de betrokkene aanstelt.
2. Een bijzondere opdracht kan aan een kerkelijk werker worden verleend door de (algemene) kerkenraad of de classicale vergadering binnen het gebied waarvan de instelling gelegen is. Wanneer de bijzondere opdracht is verleend door de (algemene) kerkenraad wordt de kerkelijk werker in de regel door de betreffende kerkenraad boventallig voor de duur van de werkzaamheden verkozen tot ouderling met een bepaalde opdracht.
3. De ambtelijke vergadering die de bijzondere opdracht verleent, treft een regeling met de betrokken instelling waarin wordt vastgelegd dat
  - de ambtelijke vergadering verantwoordelijk is voor het werk dat de kerkelijk werker uit hoofde van ambt of bediening verricht en
  - de gemeente respectievelijk de classis geen financiële verplichting jegens de kerkelijk werker heeft.Deze regeling behoeft de instemming van het breed moderamen van de classicale vergadering.
4. De ambtelijke vergadering stelt een commissie in die de betrokken kerkelijk werker begeleidt in het uitvoeren van de werkzaamheden.
5. Op kerkelijk werkers met een bijzondere opdracht is het bepaalde in artikel 12 lid 9 tot en met 13 van overeenkomstige toepassing.
6. De bijzondere opdracht wordt beëindigd op het moment dat de aanstelling bij de instelling eindigt of bij toepassing van ord. 10-9-7 sub c of d.
7. Het in dit artikel bepaalde is van overeenkomstige toepassing op kerkelijk werkers die naar het bepaalde in ord. 2-18a-6 in dienst zijn van een missionaire organisatie met het oog op de opbouw van een missionaire (wijk)gemeente.³⁹⁴⁰

---

³⁸ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-12, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

Artikel 13a. **Bediening**

1. Kerkelijk werkers die niet als ouderling of diaken met bepaalde opdracht worden bevestigd, worden door de ambtelijke vergadering die hen benoemde, in de bediening gesteld.
Kerkmusici kunnen in de bediening worden gesteld.
2. Zij worden in hun bediening ingeleid in een kerkdienst door een predikant met gebruikmaking van een daarvoor bestemde orde.
Zij leggen daarbij de belofte af dat zij
  - bereid zijn in het werk van hun bediening te getuigen van het heil in Christus Jezus en te blijven in de weg van het belijden van de kerk;
  - bereid zijn ijverig en trouw hun arbeid te verrichten en
  - bereid zijn zich te onderwerpen aan de regels die in de orde van de kerk zijn gesteld
3. Zij die in de bediening zijn gesteld, kunnen worden uitgenodigd om als adviseur deel te nemen aan de vergaderingen van de kerkenraad.⁴¹

Artikel 14. **Functies**

1. Ten behoeve van de arbeid anders dan bedoeld in art. 12-2, in een gemeente, een classis, voor de evangelisch-lutherse gemeenten tezamen of in de kerk als geheel kunnen door of vanwege de desbetreffende ambtelijke vergadering in een functie medewerkers worden benoemd.⁴²
2. Zij die op arbeidsovereenkomst in een functie werkzaam zullen zijn, worden aangesteld volgens het bepaalde in artikel 28.
3. Zij die op arbeidsovereenkomst in de gemeente in een functie werkzaam zijn, kunnen in die gemeente geen lid zijn van de kerkenraad of van het college van kerkrentmeesters.⁴³

IV. DE RECHTSPOSITIE VAN DE PREDIKANTEN EN DE KERKELIJKE MEDEWERKERS

DE PREDIKANTEN

Artikel 15. **Onderscheid in ambtelijke werkzaamheden**

1. Zij die zijn toegelaten tot het ambt van predikant in de Protestantse Kerk in Nederland kunnen worden beroepen tot en bevestigd in het ambt van predikant om verbonden te worden aan een gemeente, een classis, de evangelisch-lutherse gemeenten tezamen of de kerk.⁴⁴
2. De predikanten van de kerk worden onderscheiden in dienstdoende predikanten en predikanten buiten vaste bediening.⁴⁵
3. De dienstdoende predikanten worden onderscheiden in
  - predikanten, bevestigd als predikant voor gewone werkzaamheden, dan wel als predikant in algemene dienst of als predikant met een bijzondere opdracht; en
  - predikanten-geestelijk verzorger, bevestigd als predikant in algemene dienst dan wel als predikant met een bijzondere opdracht.⁴⁶
4. De predikanten buiten vaste bediening worden onderscheiden in:
  - emeritus predikanten
  - beroepbare predikanten
  - overige van de werkzaamheden ontheven predikanten.

---

³⁹ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-13-7, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁴⁰ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-13, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

⁴¹ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-13a, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

⁴² Wijziging kerkorde, ordinantie 3-14-1, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

⁴³ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-14-3, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

⁴⁴ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-15-1, besluit generale synode d.d. 7 april 2006, ingegaan 1 juli 2006.

⁴⁵ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-15-2, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁴⁶ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-15-3, besluit generale synode d.d. 7 april 2006, ingegaan 1 juli 2006.

5. Indien in de orde van de kerk sprake is van predikant wordt daarmee bedoeld de dienstdoende predikant, tenzij uit enige bepaling van ordinantie of generale regeling blijkt dat de desbetreffende bepaling alleen betrekking heeft op de predikant voor gewone werkzaamheden.⁴⁷

Predikanten voor gewone werkzaamheden

Artikel 16. Algemeen

1. Een predikant voor gewone werkzaamheden verricht de arbeid die volgens het bepaalde in artikel 9-1 aan de predikant is toevertrouwd.
De kerkenraad kan een predikant voor gewone werkzaamheden een bepaalde taak toevertrouwen en op grond daarvan deze predikant van een deel van de gewone werkzaamheden vrijstellen.
2. De beroeping en bevestiging tot predikant voor gewone werkzaamheden geschieden volgens het bepaalde in de artikelen 1 tot en met 5.
3. Een predikant voor gewone werkzaamheden woont binnen de grenzen van de gemeente waaraan deze verbonden is. Indien de predikant verbonden is aan een wijkgemeente woont deze binnen de grenzen van de gemeente waartoe de wijkgemeente behoort.
Op verzoek van de predikant kan de (algemene) kerkenraad toestemming verlenen om buiten de grenzen van de gemeente te wonen. De predikant en de (algemene) kerkenraad zijn gehouden in overleg voldoende maatregelen te treffen met het oog op de beschikbaarheid en bereikbaarheid van de predikant.⁴⁸
4. Voor een predikant voor gewone werkzaamheden geldt een rechtspositieregeling, waarin het traktement, de pensioenvoorziening en de bijkomende voorwaarden zijn beschreven.
Deze rechtspositieregeling, neergelegd in de generale regeling voor de rechtspositie van predikanten, komt tot stand na overleg met het daartoe aangewezen orgaan van de kerk. De uitvoeringsbepalingen worden vastgesteld in het georganiseerd overleg.
5. De kerkenraad van de gemeente waaraan de predikant verbonden is, is gehouden tot de uitbetaling van het traktement en de vergoedingen en de toepassing van de overige regelingen, zoals bepaald in de generale regeling voor de rechtspositie van predikanten. Indien de predikant verbonden is aan een wijkgemeente, berust deze verplichting op de algemene kerkenraad.⁴⁹

Artikel 17. Predikanten in deeltijdfunctie

1. Een predikant of een proponent die beroepen wordt tot predikant voor gewone werkzaamheden, kan geroepen worden de ambtelijke werkzaamheden te verrichten in een deel van de volledige werktijd. De omvang van dit deel van de volledige werktijd dient ten minste een derde van de volledige werktijd te bedragen.⁵⁰
2. Voor het uitbrengen van een beroep tot het verrichten van ambtelijke werkzaamheden in een deel van de volledige werktijd en voor het wijzigen van het percentage van de volledige werktijd waarvoor een predikant is beroepen, dient toestemming verkregen te worden van het breed moderamen van de classicale vergadering, en als het gaat om een evangelisch-lutherse gemeente tevens van de synodale commissie van de evangelisch-lutherse synode.
Bij de vraag om toestemming dient de in lid 3 bedoelde beschrijving te worden meegezonden.
3. In de beroepsbrief dient een nauwkeurige beschrijving te zijn opgenomen van de omvang van de werkzaamheden die binnen de in de beroepsbrief aangeduide werktijd dienen te worden verricht. Tevens dient in de beroepsbrief te worden aangegeven voor welke delen van het in artikel 9-1 omschreven dienstwerk van de predikant een andere voorziening wordt getroffen.

---

⁴⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-15-4 en 5, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁴⁸ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-16-3, besluit generale synode d.d. 22 april 2010, ingegaan 22 april 2010.

⁴⁹ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-16-4 en 5, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

⁵⁰ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-17-1, besluit generale synode d.d. 11 november 2011, ingegaan 11 november 2011.

4. Een predikant voor gewone werkzaamheden die de toevertrouwde arbeid verricht in een deel van de volledige werktijd, woont zo mogelijk binnen de grenzen van de gemeente waaraan deze verbonden is.
Indien de predikant met een deeltijdfunctie buiten de grenzen van de gemeente woont, zijn de predikant en de (algemene) kerkenraad gehouden in overleg voldoende maatregelen te treffen met het oog op de beschikbaarheid en de bereikbaarheid van de predikant.⁵¹

Artikel 18. **Predikanten in tijdelijke dienst**

1. Een predikant voor gewone werkzaamheden wordt beroepen voor onbepaalde tijd.
2. In bijzondere omstandigheden kan een predikant of een proponent beroepen worden voor de duur van een nader aan te geven aantal jaren. Dit aantal jaren bedraagt ten minste vier.
3. Voor het uitbrengen van een beroep op een predikant of een proponent voor een beperkt aantal jaren dient toestemming gegeven te worden door het breed moderamen van de classicale vergadering.
4. Het voor een beperkt aantal jaren aangegane verband kan alleen worden verlengd voor onbepaalde tijd. Vindt geen verlenging plaats, dan wordt de predikant ontheven van de werkzaamheden. Betrokkene behoudt als predikant van de kerk de bevoegdheid tot de bediening van Woord en sacramenten, en is, tenzij deze de kleine synode laat weten dat de omstandigheden het onmogelijk maken een beroep in overweging te nemen, beroepbaar predikant voor een periode van vier jaar. Deze periode kan telkens met vier jaar door de kleine synode worden verlengd.⁵²

Artikel 19. **Vrijstelling van werkzaamheden**

1. Indien in een gemeente spanningen optreden in verband met ontwikkelingen in de gemeente of het functioneren van de predikant kan het breed moderamen van de classicale vergadering na overleg met de kerkenraad en met de predikant en in geval van een predikant die verbonden is aan een evangelisch-lutherse gemeente in overleg met de evangelisch-lutherse synodale commissie, de predikant gevraagd of ongevraagd gedurende enige tijd gehele of gedeeltelijke vrijstelling van werkzaamheden verlenen.
Een besluit daartoe kan eerst worden genomen na overleg met het regionale college voor de visitatie.
2. De vrijstelling wordt verleend voor een beperkte periode. Gedurende deze periode onthoudt de predikant zich van de ambtswerkzaamheden waarvoor vrijstelling is verleend.

Artikel 20. **Ontheffing van werkzaamheden**

1. Indien door oorzaken gelegen bij de gemeente of door oorzaken gelegen in de persoon van de betrokken predikant of door andere oorzaken – in een gemeente zulke spanningen rijzen, dat de vraag rijst of de predikant deze gemeente nog langer met stichting kan dienen, kan het breed moderamen van de classicale vergadering op verzoek van de predikant, op verzoek van de kerkenraad of uit eigen beweging, gehoord het regionale college voor de visitatie aan het generale college voor de ambtsontheffing vragen een oordeel uit te spreken.
Het college spreekt zijn oordeel uit, gehoord de predikant, de kerkenraad en – en voor zover nodig – het regionale college voor de visitatie. In het geval dat een predikant verbonden is aan een wijkgemeente, wordt zowel de wijkkerkenraad als de algemene kerkenraad gehoord. In geval van een predikant verbonden aan een evangelisch-lutherse gemeente, dient bovendien de medewerking verkregen te worden van de evangelisch-lutherse synode.
Tegen het oordeel van het generale college kan men in beroep gaan bij het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.
2. Is het generale college van oordeel dat de predikant de gemeente niet langer met stichting kan dienen, dan bepaalt het een termijn van ten minste drie en ten hoogste twaalf maanden binnen

---

⁵¹ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-17-4, besluit generale synode d.d. 22 april 2010, ingegaan 22 april 2010.

⁵² Wijziging kerkorde, ordinantie 3-18-4, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

welke de predikant de gelegenheid heeft zich door het aanvaarden van een beroep of door een verzoek om ontheffing van de werkzaamheden dan wel van het ambt naar dit oordeel te voegen. Gedurende deze periode blijft de predikant aan de gemeente verbonden.⁵³

3. De behandeling van een zaak als bedoeld in dit artikel geschiedt met inachtneming van het in de generale regeling voor de kerkelijke rechtspraak bepaalde.
4. Na afloop van de vastgestelde termijn wordt de betrokken predikant ontheven van de werkzaamheden en losgemaakt van de gemeente. Betrokkene behoudt als predikant van de kerk de bevoegdheid tot de bediening van Woord en sacramenten, en is, tenzij deze de kleine synode laat weten dat de omstandigheden het onmogelijk maken een beroep in overweging te nemen, beroepbaar predikant voor een periode van vier jaar. Deze periode kan telkens met vier jaar door de kleine synode worden verlengd.⁵⁴
5. Aan de losgemaakte predikant wordt een wachtgeld toegekend met inachtneming van de bepalingen van de generale regeling rechtspositie predikanten.

Artikel 21. **Ontheffing van het ambt**

1. Indien het generale college voor de ambtsontheffing, bij het oordeel dat een predikant de gemeente waaraan hij verbonden is, niet langer met stichting kan dienen, van oordeel is dat de predikant niet bekwaam is om enige gemeente met stichting te dienen of in een andere functie met vrucht als predikant werkzaam te zijn kan het generale college deze predikant ontheffen van het ambt van predikant.
Het generale college kan een dergelijke beslissing slechts nemen gehoord de predikant en het regionale college voor de visitatie en met ten minste twee derde van de uitgebrachte stemmen. In geval van een predikant verbonden aan een evangelisch-lutherse gemeente, dient bovendien de medewerking verkregen te worden van de evangelisch-lutherse synode.
Tegen het oordeel van het generale college kan men in beroep gaan bij het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.⁵⁵
2. De behandeling van een zaak als bedoeld in dit artikel geschiedt met inachtneming van het in de generale regeling voor de kerkelijke rechtspraak bepaalde.
3. Aan de onthevene wordt een wachtgeld toegekend met inachtneming van de bepalingen van de generale regeling rechtspositie predikanten.

Overige dienstdoende predikanten

Artikel 22. **Predikanten in algemene dienst**

1. Een predikant in algemene dienst verricht werkzaamheden die naar het oordeel van de desbetreffende ambtelijke vergadering, in rechtstreeks verband staan met de vervulling van het ambt van predikant en uitgaan van een classis, de in een door de kleine synode aangewezen regio samenwerkende classes, de evangelisch-lutherse synode of de kerk.
De ambtelijke vergadering laat zijn oordeel dat de werkzaamheden in rechtstreeks verband staan met de vervulling van het ambt van predikant, toetsen door of vanwege de kleine synode.
2. Een predikant in algemene dienst wordt beroepen door een classicale vergadering, de evangelisch-lutherse synode of de generale synode, voor de duur van de werkzaamheden die de predikant worden opgedragen.
De predikant wordt beroepen tot predikant dan wel tot predikant-geestelijk verzorger.
Na beëindiging van de opdracht zonder voorafgaande ontheffing van of ontzetting uit het ambt wordt de betrokken predikant ontheven van de werkzaamheden. Betrokkene behoudt als predikant van de kerk de bevoegdheid tot de bediening van Woord en sacramenten, en is, tenzij deze de kleine synode laat weten dat de omstandigheden het voor betrokkene onmogelijk maken

---

⁵³ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-20-1 en 2 besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁵⁴ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-20-4, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁵⁵ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-21-1, besluit generale synode d.d. 24 april 2015, ingegaan 24 april 2015.

- een beroep in overweging te nemen, beroepbaar predikant voor een periode van vier jaar. Deze periode kan telkens met vier jaar door de kleine synode worden verlengd.⁵⁶⁵⁷
3. De ambtelijke vergadering stelt de beroepene een beroepsbrief ter hand, waarin omschreven staat wat de ambtelijke vergadering en de predikant elkaar verschuldigd zijn, met verwijzing naar de rechtspositieregeling, bedoeld in artikel 28. Bij aanvaarding van het beroep is artikel 5-5 van toepassing.
  4. Een predikant in algemene dienst wordt, met inachtneming van het bepaalde in artikel 5-7, bevestigd in een kerkdienst van een gemeente, binnen het gebied waarin deze werkzaam zal zijn.
  5. De ambtelijke vergadering die de predikant in algemene dienst beriep laat deze predikant begeleiden door een door haar in te stellen commissie. De betrokken predikant woont de vergaderingen van deze commissie bij.
  6. De zorg voor het onderhoud van een predikant in algemene dienst berust bij de ambtelijke vergadering die deze predikant beriep, en geschiedt met inachtneming van de rechtspositieregeling voor kerkelijke medewerkers.
  7. Een predikant of een proponent die beroepen wordt tot predikant in algemene dienst, kan geroepen worden de werkzaamheden te verrichten in een deel van de volledige werktijd.

Artikel 23. Predikanten met een bijzondere opdracht

1. Een predikant met een bijzondere opdracht verricht werkzaamheden die in rechtstreeks verband staan met de vervulling van het ambt van predikant doch niet uitgaan van een ambtelijke vergadering, maar verricht worden bij een instelling die de betrokkene aanstelt.
De ambtelijke vergadering die de opdracht verleent, laat haar oordeel dat de werkzaamheden in rechtstreeks verband staan met de vervulling van het ambt van predikant, toetsen door of vanwege de kleine synode.
2. Een predikant met een bijzondere opdracht wordt beroepen door een (algemene) kerkenraad, een classicale vergadering, de evangelisch-lutherse synode of de generale synode.
De predikant wordt beroepen tot predikant dan wel tot predikant-geestelijk verzorger, gehoord de instelling die de betrokkene aanstelt en - waar deze is - de commissie als bedoeld in lid 7.⁵⁸
- 2a. Tot predikant-geestelijk verzorger is slechts beroepbaar degene die de desbetreffende opleiding heeft voltooid en als zodanig beroepbaar is gesteld.
Degene die overeenkomstig ordinantie 3-4-1a beroepbaar is gesteld als predikant kan door de kleine synode beroepbaar worden gesteld tot predikant-geestelijk verzorger als betrokkene de daarvoor vereiste aanvullende opleiding heeft voltooid, behoudens - gelet op de bekwaamheden die betrokkene heeft verworven - door de kleine synode te verlenen ontheffing.⁵⁹
3. Een predikant met bijzondere opdracht wordt beroepen voor de duur van de werkzaamheden waartoe de opdracht is verstrekt.
4. De ambtelijke vergadering die de predikant met een bijzondere opdracht beroept, treft een regeling met de betrokken instelling waarin wordt vastgelegd dat deze ambtelijke vergadering verantwoordelijk is voor het werk dat de predikant met een bijzondere opdracht ambtelijk verricht en dat de gemeente respectievelijk de classis respectievelijk de evangelisch-lutherse gemeenten tezamen respectievelijk de kerk niet aansprakelijk zal zijn voor de financiële gevolgen van ontheffing van of ontzetting uit het ambt of ontslag uit de dienstbetrekking.
Na ontslag uit de dienstbetrekking zonder voorafgaande ontheffing van of zonder voorafgaande ontzetting uit het ambt wordt de betrokken predikant ontheven van de werkzaamheden. Betrokkene behoudt als predikant van de kerk de bevoegdheid tot de bediening van Woord en sacramenten, en is, tenzij deze de kleine synode laat weten dat de omstandigheden het onmogelijk maken een beroep in overweging te nemen, beroepbaar predikant voor een periode van vier jaar. Deze periode kan telkens met vier jaar door de kleine synode worden verlengd.⁶⁰

---

⁵⁶ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-22-2, besluit generale synode d.d. 7 april 2006, ingegaan 1 juli 2006.

⁵⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-22-2, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁵⁸ Aanvulling kerkorde, ordinantie 3-23-2, besluit generale synode d.d. 7 april 2006, ingegaan 1 juli 2006.

⁵⁹ Aanvulling kerkorde, ordinantie 3-23-2a, besluit generale synode d.d. 7 april 2006, ingegaan 1 juli 2006.

⁶⁰ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-23-4, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

5. De ambtelijke vergadering stelt de beroepene een beroepsbrief ter hand, waarin omschreven staat wat de ambtelijke vergadering en de predikant elkaar verschuldigd zijn, met als bijlage de in het vorige lid bedoelde regeling.
Bij aanvaarding van het beroep is artikel 5-5 van toepassing.
6. Een predikant met een bijzondere opdracht wordt met inachtneming van het bepaalde in artikel 5-7, bevestigd in een kerkdienst van een gemeente binnen het gebied waarin deze werkzaam zal zijn.
Indien de predikant verbonden wordt aan een gemeente, dient vooraf het breed moderamen van de classicale vergadering zich ervan te vergewissen dat de in lid 4 bedoelde regeling is getroffen.
7. De ambtelijke vergadering die de betrokken predikant beriep laat deze predikant begeleiden door een door haar in te stellen commissie. De betrokken predikant woont de vergaderingen van deze commissie bij.

Overige regels

Artikel 24. Nevenwerkzaamheden

1. Indien een predikant naast de werkzaamheden als predikant andere arbeid verricht, dient de ambtelijke vergadering die beroept of beriep, zich ervan te overtuigen dat deze arbeid verenigbaar is met het ambt van predikant en niet strijdig is met het belang van de gemeente of van de kerk.
2. Dienstdoende predikanten kunnen van de kerkenraad van een gemeente - met inachtneming van het bepaalde in lid 1 - voor een periode van ten hoogste vier jaar de opdracht krijgen tot het verrichten van hulpdiensten in deze gemeente.
3. Dienstdoende predikanten kunnen - met goedvinden en medewerking van de kerkenraad van de gemeente, waaraan ze verbonden zijn - van een kerkenraad van een andere gemeente voor een periode van ten hoogste vier jaar de opdracht krijgen om voor een nader overeen te komen deel van de werktijd van de predikant in de eerstgenoemde gemeente hulpdiensten in de laatstgenoemde gemeente te verrichten.
Indien de predikant werkzaam is voor een deel van de volledige werktijd kan de kerkenraad van de gemeente, waaraan de predikant verbonden is - op verzoek van de kerkenraad van de andere gemeente - besluiten tot uitbreiding van de werktijd van de predikant voor de overeengekomen duur van de hulpdiensten.⁶¹

Artikel 25. Emeritaat

1. Een predikant
  - die recht heeft op volledige pensionering, of
  - die blijvend niet in staat is de werkzaamheden van een predikant te verrichten, wordt op eigen verzoek emeritus verklaard.
Een predikant voor gewone werkzaamheden wordt op diens verzoek, op verzoek van de kerkenraad of ambtshalve emeritus verklaard
  - op de dag waarop deze recht krijgt op pensioen krachtens de Algemene Ouderdomswet, tenzij de betrokken kerkenraad en predikant een later tijdstip overeenkomen en
  - uiterlijk op de dag dat volgens het pensioenreglement uitstel van pensioen niet langer mogelijk is.

Een predikant buiten vaste bediening wordt op diens verzoek of ambtshalve uiterlijk op de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in art. 7a van de Algemene Ouderdomswet, emeritus verklaard.

Een predikant in algemene dienst en een predikant met bijzondere opdracht, die de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in art. 7a van de Algemene Ouderdomswet heeft bereikt, wordt op

---

⁶¹ Aanvulling kerkorde, ordinantie 3-24-2 en 3, besluit generale synode d.d. 24 april 2009, ingegaan 1 januari 2010.

eigen verzoek, op verzoek van de ambtelijke vergadering die beriep of ambtshalve bij de beëindiging van werkzaamheden emeritus verklaard.

De emeritus-predikant behoudt als predikant van de kerk de bevoegdheid tot de bediening van Woord en sacramenten.⁶²

2. In geval van een predikant die aan een gemeente verbonden is, geschiedt de emeritusverklaring door het breed moderamen van de classicale vergadering.
In alle andere gevallen geschiedt de emeritusverklaring door de kleine synode.
3. (Vervallen)⁶³

Artikel 26. **Ontheffing op eigen verzoek**

1. Het staat een predikant niet vrij het ambt neer te leggen. Een predikant kan evenwel op eigen verzoek eervol van het ambt worden ontheven. Indien in dit verzoek wordt bewilligd, is betrokkene niet langer bevoegd tot de bediening van Woord en sacramenten.
- 1a. Wanneer degene die van het ambt werd ontheven, opnieuw toelating tot het ambt van predikant in de Protestantse Kerk in Nederland verlangt, beoordeelt de kleine synode nadat een onderzoek naar de geschiktheid als bedoeld in ord. 13-9 is ingesteld of, en zo ja onder welke voorwaarden, de weg naar het colloquium kan worden geopend.⁶⁴
2. Een predikant die door bijzondere omstandigheden het ambt niet langer kan vervullen, wordt op eigen verzoek eervol van de werkzaamheden ontheven. Betrokkene behoudt als predikant van de kerk de bevoegdheid tot de bediening van Woord en sacramenten, en is, tenzij deze de kleine synode laat weten dat de omstandigheden het onmogelijk maken een beroep in overweging te nemen, beroepbaar predikant voor een periode van vier jaar. Deze periode kan telkens met vier jaar door de kleine synode worden verlengd.
3. In het geval van een predikant die verbonden is aan een gemeente, wordt de ontheffing van de werkzaamheden dan wel van het ambt verleend door het breed moderamen van de classicale vergadering en in alle andere gevallen door de kleine synode.⁶⁵

Artikel 26a. **Losmaking bij ziekte en arbeidsongeschiktheid**

1. Een predikant die gedurende twee jaar de ambtelijke werkzaamheden wegens ziekte niet volledig heeft verricht –naar regels bij of krachtens generale regeling gesteld–, terwijl op de dag na deze twee jaar de mate van arbeidsongeschiktheid van betrokkene nog niet is vastgesteld, wordt indien deze op die datum de werkzaamheden in het geheel niet heeft hervat, door het breed moderamen van de classicale vergadering met ingang van dezelfde datum losgemaakt van de gemeente.
De betrokkene wordt voor de duur van vier jaar beroepbaar predikant.
2. Een predikant die gedurende twee jaar de ambtelijke werkzaamheden wegens ziekte niet volledig heeft verricht –naar regels bij of krachtens generale regeling gesteld–, terwijl op de dag na deze twee jaar de mate van arbeidsongeschiktheid van betrokkene nog niet is vastgesteld, wordt indien deze op die datum de werkzaamheden gedeeltelijk niet heeft hervat, door het breed moderamen van de classicale vergadering naar die mate met ingang van dezelfde datum werktijdvermindering toegekend.
3. Een predikant die wegens de vaststelling van gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid of de in lid 2 genoemde werktijdvermindering voor minder dan de werktijd genoemd in artikel 3-17-1 aan de gemeente verbonden is gebleven, wordt indien deze ander werk aanvaardt door het breed moderamen van de classicale vergadering losgemaakt van de gemeente met ingang van de datum van aanvang van dat werk.
4. Aan de predikant die krachtens lid 1 wordt losgemaakt van de gemeente of aan wie krachtens lid 2 werktijdvermindering wordt toegekend wordt wachtgeld toegekend naar regels bij generale regeling gesteld.⁶⁶

---

⁶² Wijziging kerkorde, ordinantie 3-25-1, besluit generale synode d.d. 26 april 2013, ingegaan 26 april 2013.

⁶³ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-25-3, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

⁶⁴ Aanvulling kerkorde, ordinantie 3-26-1a, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

⁶⁵ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-26-3, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

Artikel 27. **Bevoegdheden van predikanten buiten vaste bediening**

1. De kleine synode is bevoegd, met instemming van het generale college voor de ambtsonthef-fing, om de bevoegdheid van een predikant buiten vaste bediening tot de bediening van Woord en sacramenten in te trekken dan wel aan de bevoegdheid beperkende voorwaarden te stellen indien het belang van de kerk dit vereist.
2. Een predikant buiten vaste bediening die niet beroepbaar is, wordt op eigen verzoek door de kleine synode, al of niet onder voorwaarden, beroepbaar gesteld, tenzij het belang van de kerk zich daartegen verzet. Betrokkene is beroepbaar predikant voor een periode van vier jaar. Deze periode kan telkens met vier jaar door de kleine synode worden verlengd.
3. Een predikant buiten vaste bediening kan van de kerkenraad van een gemeente voor een peri-ode van ten hoogste vier jaar de opdracht krijgen tot het verrichten van hulpdiensten in deze gemeente.
4. Een emeritus predikant en een beroepbaar predikant zijn bevoegd in een gemeente met min-der dan 300 leden en in andere door het breed moderamen van de classicale vergadering te beoordelen gevallen het dienstwerk van een predikant te verrichten zoals beschreven in artikel 9-1, indien de kerkenraad, met instemming van het breed moderamen van de classicale verga-dering hen daartoe roept voor een periode van tenminste twee jaar en ten hoogste vier jaar.
5. Lid 4 is van overeenkomstige toepassing voor proponenten die de leeftijd van 65 jaar hebben bereikt. Zij kunnen hun dienstwerk slechts aanvangen na bevestiging in het ambt van predikant als bedoeld in ord. 3-5-7.⁶⁷

DE KERKELIJKE MEDEWERKERS

Artikel 28. **De kerkelijke medewerkers**

1. Onder de regeling voor de rechtspositie van de kerkelijke medewerkers vallen:
  - de predikanten in algemene dienst;
  - de kerkelijk werkers;
  - zij die in enige functie in gemeente of kerk werkzaam zijn op arbeidsovereenkomst.⁶⁸
2. De kerkelijke medewerkers worden benoemd door of vanwege de ambtelijke vergadering of het kerkelijke lichaam onder verantwoordelijkheid waarvan zij werkzaam zijn.
Een kerkelijke medewerker wordt aangesteld
  - voor een gemeente door het college van kerkrentmeesters of door het college van diake-nen;
  - voor een classis door het breed moderamen van de classicale vergadering;
  - voor de evangelisch-lutherse synode door de evangelisch-lutherse synodale commissie;
  - voor de kerk door of vanwege de kleine synode.
3. De vertegenwoordiging van een gemeente, een classis, de evangelisch-lutherse synode res-pectievelijk de kerk ter zake van het werkgeverschap is opgedragen aan de instantie die de aanstelling verrichtte.
4. De aanstelling, de salariëring, de schorsing en het ontslag van kerkelijke medewerkers ge-schieden volgens de generale regeling voor de rechtspositie van de kerkelijke medewerkers.
5. De rechtspositieregeling, neergelegd in de generale regeling voor de rechtspositie van de ker-kelijke medewerkers, komt tot stand na overleg met het daartoe aangewezen orgaan van de kerk. De uitvoeringsbepalingen worden vastgesteld in het georganiseerd overleg.
6. De kleine synode is belast met het vaststellen en het uitvoeren van het algemene personeels-beleid.

---

⁶⁶ Aanvulling kerkorde, ordinantie 3-26a, besluit generale synode d.d. 12 november 2009, ingegaan 1 januari 2010.

⁶⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-27, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁶⁸ Wijziging kerkorde, ordinantie 3-28-1, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

ORDINANTIE 4 DE AMBTELIJKE VERGADERINGEN

I. ALGEMEEN

Artikel 1. **Het kerkelijk karakter**

1. De ambtelijke vergaderingen, waaraan de leiding in de kerk is toevertrouwd, verrichten hun werk luisterend naar de Heilige Schrift en in onderlinge saamhorigheid.
2. In de werkwijze van de ambtelijke vergaderingen dienen steeds zowel de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de ambtsdragers tezamen als ook de bijzondere verantwoordelijkheid van elk van de drie ambten tot hun recht te komen.

Artikel 2. **Geheimhouding**

1. Zij die een ambt dragen, zij die een dienst of functie vervullen en zij die vanwege gemeente of kerk een taak vervullen, zijn geheimhouding verplicht ten aanzien van alle zaken die hun in de uitoefening van hun ambt, dienst, functie of taak ter kennis komen en een vertrouwelijk karakter dragen.
2. Deze geheimhoudingsplicht blijft bestaan nadat hun ambt, dienst, functie of taak is beëindigd.

Artikel 3. **Ambtelijke vergaderingen**

1. Van de kerkenraad worden de andere ambtelijke vergaderingen onderscheiden als meerdere vergaderingen.
2. De ambtsdragers handelen in ambtelijke vergaderingen zonder last of ruggespraak.⁶⁹
3. De bijeenkomsten van de meerdere vergaderingen zijn openbaar, tenzij de meerdere vergadering besluit een zaak in beslotenheid te behandelen.
De bijeenkomsten van de brede moderamina van de meerdere vergaderingen zijn niet openbaar. Een breed moderamen kan besluiten leden van de kerk op hun verzoek tot een bijeenkomst toe te laten.

Artikel 4. **Kerkelijke lichamen**

1. Indien in de orde van de kerk sprake is van kerkelijke lichamen, worden daaronder verstaan de ambtelijke vergaderingen en alle bij ordinantie, generale regeling of overgangsbepaling in het leven geroepen of erkende organen en colleges alsmede alle door ambtelijke vergaderingen of kerkelijke organen en colleges ingestelde vaste of tijdelijke commissies.
2. Bepalingen in regelingen van kerkelijke lichamen die in strijd zijn met hetgeen in de kerkorde, de ordinanties en de generale regelingen is bepaald, hebben geen kracht. Bepalingen die in strijd komen met hetgeen in de kerkorde of de ordinanties wordt bepaald, verliezen op dat moment hun kracht.⁷⁰
3. Een lid van een kerkelijk lichaam verliest het lidmaatschap van dit lichaam op het moment dat dit lid niet langer voldoet aan de eisen die aan het lidmaatschap zijn gesteld.

Artikel 5. **Besluitvorming**

1. In alle kerkelijke lichamen worden besluiten steeds na gemeenschappelijk overleg en zo mogelijk met eenparige stemmen genomen.
Blijkt eenparigheid niet bereikbaar, dan wordt besloten met meerderheid van de uitgebrachte stemmen, waarbij blanco stemmen niet meetellen.

---

⁶⁹ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-3 titel en lid 2, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁷⁰ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-4-2, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

2. Stemming over zaken geschiedt mondeling tenzij om schriftelijke stemming wordt gevraagd. Staken de stemmen, dan vindt herstemming plaats. Staken de stemmen weer, dan is het voorstel verworpen.
3. Stemming over personen geschiedt schriftelijk.
Wanneer er niet meer kandidaten zijn dan er verkozen moeten worden, kan mondeling worden gestemd als niemand van de aanwezige leden tegen mondelinge stemming bezwaar maakt. Indien één kandidaat wordt voorgesteld en de stemmen staken, vindt herstemming plaats. Staken de stemmen weer, dan is de kandidaat niet verkozen.
Indien er meer kandidaten zijn dan er verkozen moeten worden, zijn van hen verkozen diegenen op wie de meeste stemmen zijn uitgebracht en die de meerderheid van de uitgebrachte stemmen hebben behaald, tot het aantal vacatures dat vervuld moet worden.
Indien voor een vacature geen van de kandidaten een meerderheid heeft behaald, vindt een herstemming plaats tussen de twee kandidaten die de meeste stemmen behaalden.
Staken de stemmen, dan vindt herstemming plaats. Staken de stemmen weer, dan beslist het lot.
4. Geen besluiten kunnen worden genomen indien niet ten minste de helft van het aantal leden zoals dit voor het kerkelijk lichaam is vastgesteld, ter vergadering aanwezig is.
Wanneer in een vergadering het quorum niet aanwezig is, kan ten aanzien van een op die vergadering ingediend voorstel een besluit worden genomen op een volgende vergadering die ten minste twee weken later wordt gehouden, ook wanneer dan het quorum niet aanwezig is.
5. Voor besluitvorming in een vergadering van de stemgerechtigde leden van de gemeente zijn de leden 1 tot en met 3 van overeenkomstige toepassing, tenzij in de plaatselijke regeling anders is voorzien.⁷¹

II. DE KERKENRAAD

Artikel 6. Samenstelling

1. Elke gemeente heeft een kerkenraad.
2. De kerkenraad wordt gevormd door de ambtsdragers van de gemeente.
3. Met het oog op de vervulling van de door de kerkenraad te verrichten taken stelt de kerkenraad het aantal ambtsdragers vast met dien verstande dat in de kerkenraad alle ambten aanwezig zijn en wel naast de predikant ten minste twee ouderlingen die niet tevens kerkrentmeester zijn, twee ouderlingen-kerkrentmeester en drie diakenen.
- 3a. In afwijking van lid 3 hebben in de wijkkerkenraad naast de predikant ten minste twee ouderlingen die niet tevens kerkrentmeester zijn, een ouderling-kerkrentmeester en twee diakenen zitting.
4. In een gemeente met minder dan 300 leden dan wel in bijzondere omstandigheden kan de kerkenraad - met medewerking en goedvinden van het breed moderamen van de classicale vergadering, na in daarvoor in aanmerking komende gevallen de evangelisch-lutherse synode te hebben gehoord - een kleiner aantal ambtsdragers vaststellen, met dien verstande dat alle ambten aanwezig zijn en in de plaatselijke regeling is voorzien op welke wijze de in de ordinanties genoemde taken worden verricht.⁷²
5. Wanneer de helft van het aantal ambtsdragers ontbreekt of buiten functie is, bepaalt het breed moderamen van de classicale vergadering na overleg met de nog functionerende ambtsdragers en na in daarvoor in aanmerking komende gevallen de evangelisch-lutherse synode te hebben gehoord, op welke wijze de in de ordinanties genoemde taken kunnen worden verricht.
6. De kerkenraad kan bepalen dat en in hoeverre zij die in de gemeente in een bediening zijn gesteld, als adviseur aan de vergaderingen van de kerkenraad deelnemen.

---

⁷¹ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-5-4 en 5, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁷² Wijziging kerkorde, ordinantie 4-6-3, 3a en 4, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

7. De kerkenraad kan predikanten die met bijzondere opdracht aan de gemeente verbonden zijn en predikanten van de kerk die lid zijn van de gemeente benoemen tot lid van de kerkenraad.⁷³

Artikel 7. **Arbeidsveld**

1. De kerkenraad heeft tot taak:
  - de zorg voor de dienst van Woord en sacramenten;
  - het leiding geven aan de opbouw van de gemeente in de wereld;
  - de zorg voor de missionaire, diaconale en pastorale arbeid en de geestelijke vorming;
  - het vaststellen van het beleidsplan ter zake van het leven en werken van de gemeente;
  - het opzicht over de leden van de gemeente voor zover hem dat door de orde van de kerk is opgedragen;
  - de zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente;
  - het bevorderen ter plaatse van de gemeenschap van de kerken;
  - het bespreken van zaken die door de classicale vergadering worden of zijn behandeld;
  - het vaststellen van de regelingen ten behoeve van het leven en werken van de gemeente;
  - het verrichten van alles wat verder naar de orde van de kerk van hem wordt gevraagd.
2. De regelingen ten behoeve van het leven en werken van de gemeente worden vastgesteld en gewijzigd na de leden van de gemeente daarin gekend en daarover gehoord te hebben en na overleg met het college van kerkrentmeesters, het college van diakenen en de organen van de gemeente voor zover een regeling op het functioneren van zulk een college of orgaan rechtstreeks betrekking heeft.

Deze regelingen zijn ten minste:

- de regeling voor de verkiezing van ambtsdragers;
- de regeling voor de wijze van werken van de kerkenraad;
- de regeling voor het beheer van de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente.

Deze regelingen worden na vaststelling of wijziging ter kennisneming toegezonden aan het breed moderamen van de classicale vergadering en in geval van een evangelisch-lutherse gemeente tevens aan de evangelisch-lutherse synodale commissie.

Artikel 8. **Werkwijze**

1. De kerkenraad komt ten minste zes maal per jaar bijeen.
2. De kerkenraad kiest uit zijn midden een moderamen bestaande uit ten minste een preses, een scriba en een assessor met dien verstande dat in elk geval een predikant deel uitmaakt van het moderamen.⁷⁴
3. Het moderamen heeft tot taak het voorbereiden, samenroepen en leiden van de bijeenkomsten van de kerkenraad, de uitvoering van die besluiten van de kerkenraad waarvoor geen anderen aangewezen zijn, en voorts, onder verantwoording aan de kerkenraad, het afdoen van zaken van formele en administratieve aard en van zaken die geen uitstel gedogen.
4. De kerkenraad kan zich in zijn arbeid laten bijstaan door commissies die door hem worden ingesteld en die werken in opdracht van, onder verantwoordelijkheid van en in verantwoording aan de kerkenraad.
5. De kerkenraad stelt telkens voor een periode van vier jaar een beleidsplan op, na daarover overleg gepleegd te hebben met het college van kerkrentmeesters, het college van diakenen en met alle daarvoor in aanmerking komende organen van de gemeente.
Elk jaar pleegt de kerkenraad met dezelfde colleges en organen overleg over eventuele wijziging van het beleidsplan.
Nadat de kerkenraad het beleidsplan of een wijziging daarvan voorlopig heeft vastgesteld, wordt dit in de gemeente gepubliceerd. De kerkenraad stelt de leden van de gemeente in de gelegenheid hun mening over het beleidsplan of de wijziging kenbaar te maken. Daarna stelt de kerkenraad het beleidsplan of de wijziging vast.

---

⁷³ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-6-7, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁷⁴ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-8-2, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

6. De kerkenraad maakt een regeling voor zijn wijze van werken, waarin in ieder geval wordt geregeld:
het bijeenroepen van zijn vergaderingen, de agendering, de wijze waarop de gemeente wordt gekend en gehoord, de openbaarmaking van zijn besluiten, de toelating van niet-leden van de kerkenraad tot zijn vergaderingen en het beheer van zijn archieven.⁷⁵
- 6a. Met het oog op de kwaliteit van het kerkenraadswork maakt de kerkenraad een regeling voor de wijze waarop en met wie jaargesprekken worden gehouden, onder wie in elk geval de predikanten die in de gemeente werkzaam zijn en ook de kerkelijk werkers die in het ambt zijn bevestigd. In de jaargesprekken komt aan de orde de kwaliteit van het werk van de kerkenraad als geheel en van de betrokkenen in het bijzonder als ook het welbevinden van alle betrokkenen. De gelijkwaardigheid van de ambten bepaalt het karakter van de jaargesprekken.⁷⁶
7. De kerkenraad neemt geen besluiten tot het wijzigen van de gang van zaken in de gemeente ten aanzien van:
- het beantwoorden van de doopvragen door doopleden;
  - het toelaten van doopleden tot het avondmaal;
  - het verlenen van actief en passief kiesrecht aan doopleden;
  - de wijze van de verkiezing van ambtsdragers;
  - het zegenen van andere levensverbintenissen dan een huwelijk van man en vrouw;
- en ter zake van:
- de aanduiding en de naam van de gemeente;
  - het voortbestaan van de gemeente;
  - het aangaan van een samenwerkingsverband met een andere gemeente;
  - de plaats van samenkomst van de gemeente;
  - het verwerven, ingrijpend verbouwen, afbreken, verkopen of op andere wijze vervreemden van een kerkgebouw;
- zonder de leden van de gemeente daarin gekend en daarover gehoord te hebben.
Het kennen en horen dient in elk geval plaats te vinden in de vorm van een beraad in de gemeente indien het beraad in de desbetreffende ordinantie is voorgeschreven.

Artikel 9. **Wijkkerkenraden en algemene kerkenraad**

1. Elke wijkgemeente heeft een wijkkerkenraad.
Een gemeente met wijkgemeenten heeft naast wijkkerkenraden een algemene kerkenraad.
Op de wijkkerkenraad en de algemene kerkenraad zijn de artikelen 6 tot en met 8 van overeenkomstige toepassing.
2. Elke wijkkerkenraad wijst aan de hand van een door de algemene kerkenraad op te stellen rooster uit zijn midden een of meer leden voor de algemene kerkenraad aan, met dien verstande dat in de algemene kerkenraad ten minste twee predikanten, drie ouderlingen, twee ouderlingen-kerkrentmeester en drie diakenen zitting hebben.
Ambtsdragers met een bepaalde opdracht kunnen boventallig door de algemene kerkenraad aangewezen worden uit de ambtsdragers van de gemeente of verkozen worden uit de stemgerechtigde leden van de gemeente, met dien verstande dat het aantal boventallige leden ten hoogste een derde deel is van het totaal aantal leden van de algemene kerkenraad.
Indien preses en/of scriba als boventallige leden verkozen worden door de algemene kerkenraad blijven zij, in afwijking van het bepaalde in artikel 8-2 gedurende hun gehele ambtstermijn in functie.⁷⁷
3. Ter bespreking van voor de gehele gemeente van belang zijnde aangelegenheden roept de algemene kerkenraad een vergadering van alle ambtsdragers van de gemeente bijeen.
4. De verdeling van de taken en bevoegdheden over enerzijds de algemene kerkenraad en anderzijds de wijkkerkenraden wordt aangegeven in een door de algemene kerkenraad in overleg met de wijkkerkenraden vast te stellen regeling, met dien verstande dat de taken en bevoegd-

---

⁷⁵ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-8-6, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁷⁶ Aanvulling kerkorde, ordinantie 4-8-6a, besluit generale synode d.d. 26 april 2013, ingegaan 26 april 2013.

⁷⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-9-2, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

heden van de wijkkerkenraden alles omvatten wat tot de taken en bevoegdheden van de kerkenraad behoort, met uitzondering van datgene wat nadrukkelijk wordt toevertrouwd aan de algemene kerkenraad, waaronder, voor zover in de orde van de kerk niet anders is bepaald:

- het overleg met de wijkkerkenraden over de taak en de samenwerking van de delen in het geheel van de gemeente en de uitvoering van het werk dat in dat overleg aan de algemene kerkenraad wordt toevertrouwd;
- het treffen van voorzieningen ten behoeve van de gemeente in haar geheel, waar dat nodig is om recht te doen aan de binnen de gemeente voorkomende kerkelijke verscheidenheid;
- de vermogensrechtelijke aangelegenheden;
- datgene wat te maken heeft met de rechtspositie van de predikanten en de gesalarieerde medewerkers.

Artikel 10. De kerkenraad met werkgroepen

1. De kerkenraad kan onder behoud van zijn uiteindelijke verantwoordelijkheid een deel van zijn taak toevertrouwen aan zijn breed moderamen, hierna te noemen de kleine kerkenraad, met een aantal door hem in te stellen werkgroepen, hierna te noemen sectieteams en taakgroepen.
2. De kerkenraad, waarvan alle ambtsdragers deel uitmaken, komt in afwijking van het in artikel 8-1 bepaalde ten minste vier maal per jaar bijeen ter vaststelling van het algemene beleid.
3. De kleine kerkenraad wordt gevormd door het moderamen van de kerkenraad, de predikanten en een aantal ouderlingen en diakenen die in de regel tevens deel uitmaken van een sectie-team of een taakgroep.
4. Elk sectieteam en elke taakgroep bestaat uit een of meer ambtsdragers van wie er ten minste één lid is van de kleine kerkenraad, alsmede uit een aantal andere leden van de gemeente.
5. Een sectieteam werkt ten behoeve van een geografisch begrensd deel van de gemeente dan wel een bepaalde groep gemeenteleden; een taakgroep legt zich toe op het verrichten van een bepaalde taak in de gemeente.
6. De kleine kerkenraad, de sectieteams en de taakgroepen werken binnen het beleid van de kerkenraad inzake het gehele leven en werken van de gemeente.
7. De verdeling van taken en bevoegdheden over enerzijds de kerkenraad en anderzijds de kleine kerkenraad, de sectieteams en de taakgroepen wordt aangegeven in een door de kerkenraad na overleg met de kleine kerkenraad, de sectieteams en de taakgroepen vast te stellen regeling met dien verstande dat
  - a. aan de kerkenraad wordt toevertrouwd:
    - de algemene leiding aan de opbouw van de gemeente in de wereld;
    - de zorg voor de dienst van Woord en sacramenten;
    - het nemen van de besluiten als genoemd in artikel 8-7;
    - het vaststellen van het beleidsplan ter zake van het leven en werken van de gemeente;
    - het vaststellen van de begrotingen en de jaarrekeningen;
    - het beroepen van de predikanten en het leiding geven aan de daaraan voorafgaande verkiezing;
    - het opzicht over de leden van de gemeente voor zover dat door de orde van de kerk is opgedragen aan de kerkenraad;
    - het vaststellen van de plaatselijke regelingen als bedoeld in artikel 7-2;en voorts, tenzij de kerkenraad een of meer van de volgende taken heeft opgedragen aan de kleine kerkenraad:
    - het leiding geven aan de verkiezing van de ouderlingen en de diakenen als bedoeld in ordinantie 3-6 en de benoeming van de kerkrentmeesters die geen ouderling zijn;
    - het aanwijzen van de afgevaardigde naar de classicale vergadering;
  - b. aan de kleine kerkenraad wordt toevertrouwd:
    - het toetsen van het werk van de sectieteams en de taakgroepen aan het door de kerkenraad vastgestelde beleidsplan;
    - de instelling van de sectieteams en de taakgroepen en de benoeming van de leden daarvan;

- het vaststellen van de instructies van de sectieteams en de taakgroepen.⁷⁸
8. In dit artikel kan in plaats van kerkenraad ook wijkkerkenraad of algemene kerkenraad worden gelezen met inachtneming van het in artikel 9-4 bepaalde ten aanzien van de verhouding tussen de algemene kerkenraad en de wijkkerkenraden.

Artikel 11. **Gemeenschappelijke regeling**

1. Een kerkenraad, college van kerkrentmeesters of college van diakenen is bevoegd om tezamen met een kerkenraad, college van kerkrentmeesters respectievelijk college van diakenen van een of meer andere gemeenten een gemeenschappelijke regeling te treffen, waarbij taken en bevoegdheden van de betrokken kerkenraden of colleges worden overgedragen aan een door de desbetreffende kerkenraden of colleges uit hun midden in te stellen gezamenlijke commissie.
Voor een besluit van een college van kerkrentmeesters of van diakenen tot het treffen van een gemeenschappelijke regeling is voorafgaande instemming van de kerkenraad vereist.
2. Van de in lid 1 bedoelde bevoegdheid kan uitsluitend gebruik gemaakt worden indien de desbetreffende taak beter gemeenschappelijk met andere gemeenten kan worden verricht.
3. De vaststelling van een zodanige gemeenschappelijke regeling kan alleen plaatsvinden met medewerking en goedvinden van het breed moderamen van de classicale vergadering.⁷⁹
4. Beëindiging van de gemeenschappelijke regeling door een of meer van de betrokkenen is alleen mogelijk indien voorzien is in een regeling van de gevolgen van deze beëindiging. Op het besluit tot beëindiging is het bepaalde in lid 1 en 3 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 12. **Consulent en vervanging**

1. De kerkenraad wordt bijgestaan door een predikant van de kerk als consulent indien
  - er aan de gemeente of de wijkgemeente geen predikant voor gewone werkzaamheden verbonden is;
  - de predikant ten gevolge van ziekte gedurende een periode van meer dan twee maanden verhinderd is de ambtelijke werkzaamheden te verrichten;
  - de predikant op grond van ordinantie 3-19 vrijstelling van werkzaamheden is verleend;
  - de predikant op grond van een beslissing in het kader van ordinantie 10 niet bevoegd is het ambt te vervullen dan wel de ambtelijke bevoegdheden uit te oefenen.
2. De kerkenraad kan op zijn verzoek ook in andere gevallen waarin de predikant afwezig is of verhinderd is de ambtelijke werkzaamheden te verrichten, worden bijgestaan door een predikant van de kerk als consulent, zulks ter beoordeling van het breed moderamen van de classicale vergadering.⁸⁰
3. De bijstand bedoeld in de leden 1 en 2 houdt in
  - het adviseren van de kerkenraad;
  - bij het beroepen van een predikant het begeleiden van het beroepingswerk.Deze bijstand wordt gegeven gedurende een door de generale regeling te bepalen maximum aantal uren die in mindering komen op de arbeidstijd voor de ambtelijke werkzaamheden in de eigen gemeente van de consulent.
4. De consulent wordt uitgenodigd voor de vergaderingen van de kerkenraad en zijn moderamen en heeft in die vergaderingen een adviserende stem. De consulent kan door de kerkenraad tot preses worden verkozen.
5. In afwijking van het in lid 3 bepaalde wordt bij het beroepen van een predikant door een evangelisch-lutherse gemeente het beroepingswerk begeleid door de president van de evangelisch-lutherse synode of een door deze aan te wijzen predikant van de kerk die als consulent fungeert.
6. Voor zover de in lid 3 bedoelde bijstand langer duurt dan de in de generale regeling te bepalen periode, is een vergoeding verschuldigd aan de eigen gemeente van de consulent overeen-

---

⁷⁸ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-10-7, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁷⁹ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-11-3, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁸⁰ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-12-1 en 2, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

komstig het bepaalde in de generale regeling. Over werkzaamheden die niet aan de omschrijving in de leden 3, 4 en 5 voldoen, worden afspraken gemaakt in de vorm van een opdracht tot het verrichten van hulpdiensten overeenkomstig de regeling voor nevenwerkzaamheden.⁸¹

Artikel 12a. **Vrijstelling van werkzaamheden**

1. Indien in een gemeente spanningen optreden in verband met ontwikkelingen in de gemeente of het functioneren van een of meer leden van de kerkenraad niet zijnde de predikant kan het breed moderamen van de classicale vergadering bepalen dat de betreffende ambtsdrager(s) zich gedurende enige tijd geheel of gedeeltelijk hebben te onthouden van ambtswerkzaamheden.

Een besluit daartoe kan eerst worden genomen na overleg met de kerkenraad en de betreffende ambtsdragers en met het regionale college voor de visitatie en, in geval van ambtsdragers die verbonden zijn aan een evangelisch-lutherse gemeente, in overleg met de evangelisch-lutherse synodale commissie.

2. In het besluit wordt aangegeven voor welke periode de maatregel geldt, op welke leden van de kerkenraad hij van toepassing is, van welke werkzaamheden de betreffende ambtsdragers zich hebben te onthouden en zo nodig hoe in de noodzakelijke werkzaamheden dient te worden voorzien.⁸²

Artikel 13. **Kerkenraad met gedelegeerden**

1. De generale synode is bevoegd op verzoek van het breed moderamen van de classicale vergadering, indien het functioneren van de kerkenraad zodanig is verstoord dat daardoor het leven en werken van de gemeente worden ontwricht en indien toepassing van andere kerkordelijke mogelijkheden niet toereikend is of niet tot een oplossing heeft geleid, om gedurende een tijdvak van telkens ten hoogste twee jaar taken van de kerkenraad die niet achterwege kunnen blijven geheel of gedeeltelijk te doen verrichten door een aantal door de generale synode uit de ambtsdragers of voormalige ambtsdragers van de kerk aan te wijzen gedelegeerden, die daarbij handelen na overleg met de kerkenraad.

Een besluit daartoe kan eerst worden genomen

- nadat op het breed moderamen een beroep gedaan is door een deel van de kerkenraad of door een deel van de gemeente,
- na overleg met het regionale college voor de visitatie dat tevoren kerkenraad en gemeente hoort, en
- waar het een evangelisch-lutherse gemeente betreft bovendien na overleg met de evangelisch-lutherse synodale commissie.

Het verzoek van het breed moderamen van de classicale vergadering is niet vatbaar voor revisie en evenmin voor heroverweging door de classicale vergadering.⁸³

III. DE CLASSICALE VERGADERING

Artikel 14. **Samenstelling**

1. De classicale vergadering wordt gevormd door de afgevaardigde ambtsdragers van de tot de classis behorende gemeenten.

De afgevaardigden worden aangewezen door de kerkenraden.

Vanuit de gemeenten met wijkgemeenten geschiedt de afvaardiging door de wijkkerkenraden.

De classicale vergadering wijst tevens twee leden aan uit de predikanten met bijzondere opdracht en predikanten in algemene dienst die aan een tot de classis behorende gemeente of aan de classis verbonden zijn, dan wel lid zijn van een tot de classis behorende gemeente.

2. Elke kerkenraad of wijkkerkenraad vaardigt uit zijn midden één ambtsdrager af.

---

⁸¹ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-12-3 t/m 6, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

⁸² Aanvulling kerkorde, ordinantie 4-12a, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁸³ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-13, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

De classicale vergadering kan in de regeling voor haar wijze van werken bepalen dat elke kerkenraad of wijkkerkenraad uit zijn midden twee ambtsdragers afvaardigt.

Bij toepassing van artikel 6-4 kan in de plaatselijke regeling worden vastgesteld dat de kerkenraad uit zijn midden één ambtsdrager afvaardigt.

De afgevaardigden worden aangewezen voor vier jaar.

Elk jaar treedt een vierde van het aantal leden van de classicale vergadering af.

3. De afvaardiging geschiedt aan de hand van een door het breed moderamen van de classicale vergadering op te stellen rooster dat voor elke kerkenraad aangeeft wanneer hij een predikant, een ouderling, een ouderling-kerkrentmeester of een diaken dient af te vaardigen. Dit rooster wordt zo opgesteld, dat per tien ambtsdragers er ten naaste bij drie predikanten, twee ouderlingen die niet tevens kerkrentmeester zijn, twee ouderlingen-kerkrentmeester en drie diakenen van de classicale vergadering deel uitmaken.

Het breed moderamen is bevoegd om afwijking van het rooster toe te staan, met dien verstande dat van de classicale vergadering per tien ambtsdragers zo mogelijk twee predikanten, twee ouderlingen die niet tevens kerkrentmeester zijn, twee ouderlingen-kerkrentmeester en twee diakenen van de classicale vergadering deel uitmaken.

Kerkenraden die een predikant dienen af te vaardigen, vaardigen zolang er geen predikant voor gewone werkzaamheden aan de gemeente verbonden is, hetzij een ouderling die niet tevens kerkrentmeester is, hetzij de consulent indien deze niet door een andere kerkenraad is afgevaardigd, naar de classicale vergadering af.

4. Bij verhindering van een afgevaardigde wijst de kerkenraad uit zijn midden een vervanger aan.⁸⁴
5. Ambtsdragers die niet zijn afgevaardigd, kunnen door de classicale vergadering worden toegelaten als adviserende leden.
6. De classicale vergadering bepaalt in haar regeling voor haar wijze van werken wie, naast de afgevaardigden van de classicale vergadering naar de generale synode, als adviseurs aan de beraadslagingen van de classicale vergadering deelnemen.

Artikel 15. **Arbeidsveld**

1. De classicale vergadering heeft tot taak:
    - het leiding geven aan het leven en werken van de classis op haar verschillende arbeidsvelden en het ter hand nemen van al wat het kerkelijk leven in de classis kan bevorderen;
    - het vaststellen van het beleidsplan ter zake van het leven en werken van de classis;
    - het bevorderen van de missionaire arbeid van de gemeenten, het verlenen van bijstand aan de gemeenten bij de vervulling van hun missionaire roeping – daarin bijgestaan door organen van de kerk die op dit terrein werkzaam zijn – en waar nodig het zelf gestalte geven aan de missionaire arbeid binnen de classis;
    - het gestalte geven aan de verantwoordelijkheid van de gemeenten voor elkaar, onder meer door het stimuleren en zelf voeren van het kerkelijk gesprek en het op andere wijze bevorderen van de saamhorigheid van de gemeenten;
    - het erop toezien dat de gemeenten haar roeping en taak nakomen, het advies en hulp bieden aan de kerkenraden, het vaststellen van de grenzen tussen de plaatselijke gemeenten in het ressort van de classis;
    - het uitspreken jegens de generale synode van wat er leeft in de kerkenraden en de gemeenten die tot de classis behoren, het geven van consideraties over haar door de generale synode voorgelegde vragen van belijden en kerkorde, het behandelen van de verslagen van haar afgevaardigden naar de generale synode;
    - het verrichten van alles wat verder naar de orde van de kerk van haar wordt gevraagd.
- De classicale vergadering doet bij de vervulling van haar opdracht recht aan de binnen de classis voorkomende kerkelijke verscheidenheid.⁸⁵⁸⁶

---

⁸⁴ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-14-2 t/m 4, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013

⁸⁵ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-15-1, besluit generale synode d.d. 16 november 2007, ingegaan 1 december 2007.

⁸⁶ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-15-1, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

2. De afgevaardigden naar de classicale vergadering brengen verslag uit aan de kerkenraden over hetgeen door de classicale vergadering is gedaan.

Artikel 16. **Werkwijze**

1. De classicale vergadering komt ten minste drie maal per jaar bijeen.
Voorts komt zij bijeen in buitengewone zitting op verzoek van ten minste vijf kerkenraden uit de classis of op verzoek van de generale synode, aan welk verzoek binnen zes weken nadat het verzoek is binnengekomen, gevolg moet worden gegeven.
2. De classicale vergadering kiest jaarlijks onder leiding van de aftredende preses uit haar midden een moderamen, bestaande uit ten minste een preses, een scriba en een assessor, met dien verstande dat in elk geval een predikant deel uitmaakt van het moderamen.⁸⁷
3. Preses en scriba kunnen, in afwijking van het bepaalde in lid 2, gekozen worden uit de ambtsdragers uit de classis, waarbij het bepaalde in ordinantie 3-7-3 van overeenkomstige toepassing is. Zij hebben dan in de classicale vergadering en in haar breed moderamen een adviseerende stem.
4. Het moderamen heeft tot taak het voorbereiden, samenroepen en leiden van de bijeenkomsten van de classicale vergadering en haar breed moderamen, het opmaken van een aan de kerkenraden toe te zenden verslag van de bijeenkomsten van de classicale vergadering, het uitvoeren van die besluiten van de classicale vergadering en haar breed moderamen waarvoor geen anderen aangewezen zijn, en voorts, onder verantwoording aan het breed moderamen, het afdoen van zaken van formele en administratieve aard en van zaken die geen uitstel gedogen.
Het moderamen brengt regelmatig rapport van zijn werkzaamheden uit aan het breed moderamen.
5. In dezelfde bijeenkomst waarin de moderamenleden worden gekozen, wordt op dezelfde wijze voor de tijd van een jaar een aantal andere leden van de classicale vergadering gekozen die met het moderamen het breed moderamen vormen.
Het breed moderamen wordt zo samengesteld dat tenminste twee predikanten, twee ouderlingen die niet tevens kerkrentmeester zijn, twee ouderlingen-kerkrentmeester en twee diakenen van het breed moderamen deel uitmaken.
Ten behoeve van de vergaderingen van het breed moderamen wordt voor elk lid daarvan uit de classicale vergadering een secundus gekozen die aan dezelfde vereisten voldoet als de primus en die bij verhinderd of ontstentenis van deze als primus fungeert.
6. Het breed moderamen is belast met:
  - het in naam van en in verantwoording aan de classicale vergadering leiding geven aan en coördineren van de arbeid van de organen van bijstand van de classicale vergadering;
  - het bevorderen van de saamhorigheid en de gezamenlijke bezinning van de predikanten door hen samen te brengen in werkgemeenschappen;
  - het verrichten van wat naar de orde van de kerk aan de classicale vergadering is opgedragen, voor zover dat hem door de classicale vergadering wordt gedelegeerd en
  - met inachtneming van het overigens in de ordinanties bepaalde, in samenwerking met andere brede moderamina in het classicaal-regionaal overlegorgaan,
    - de kerkvisitatie;
    - het opzicht;
    - de behandeling van beheerszaken en
    - de behandeling van bezwaren en geschillen.
Het breed moderamen brengt jaarlijks verslag uit aan de classicale vergadering van zijn werkzaamheden.
7. Als een kerkenraad of ambtsdrager zich bezwaard voelt door een besluit van het breed moderamen van de classicale vergadering dat met betrekking tot een kerkenraad of gemeente is genomen op grond van ordinantie 2 of ordinantie 4, staat geen revisie open maar kan wel her-

---

⁸⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-16-2, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

- overweging van dat besluit gevraagd worden aan de classicale vergadering. Overigens is ord. 12-12-1 t/m 4 van overeenkomstige toepassing.
8. De classicale vergadering en haar breed moderamen worden in hun arbeid ondersteund vanuit de dienstenorganisatie van de kerk.⁸⁸
  9. De classicale vergadering en haar breed moderamen kunnen zich in hun arbeid laten bijstaan door commissies die door de classicale vergadering worden ingesteld en werken in opdracht van, onder verantwoordelijkheid van en in verantwoording aan de classicale vergadering.
  10. De classicale vergadering maakt een regeling voor haar wijze van werken waarin in ieder geval worden geregeld: het bijeenroepen van haar vergaderingen en die van haar breed moderamen, de agendering, de voorbereiding en de wijze van de verkiezing van de leden van het moderamen en het breed moderamen, de voorzieningen die getroffen worden voor de archieven, en de controle van alle financiële handelingen door of namens haar uitgevoerd.

Artikel 17. **Ringverbanden**

1. Het breed moderamen van de classicale vergadering kan op verzoek van een aantal kerkenraden of wijkkerkenraden de betrokken gemeenten samenbrengen in een ringverband.
Het breed moderamen van de classicale vergadering kan ook een gemeente of wijkgemeente die behoort tot een aangrenzende classis, in zulk een ringverband opnemen wanneer daarom wordt verzocht door haar kerkenraad of wijkkerkenraad en met goedvinden van het breed moderamen van de betrokken classicale vergadering.
2. De in een ringverband samenwerkende gemeenten komen bijeen tot onderlinge opbouw, onder meer door zich gezamenlijk te bezinnen op in deze gemeenten levende vragen met betrekking tot het leven en werken van de kerk en de gemeenten.
Wanneer een ringverband zijn overwegingen ten aanzien van vragen van belijdenis en kerkorde die door de generale synode aan de classicale vergadering ter consideratie zijn voorgelegd, kenbaar wenst te maken, brengt het deze overwegingen ter bespreking in de classicale vergadering.
Tevens heeft het ringverband tot taak de regeling van de waarneming van het werk van de predikant in die tot het ringverband behorende gemeenten of wijkgemeenten in de situaties zoals beschreven in artikel 12-1, met inbegrip van het aanwijzen van een consulent voor elk van die gemeenten.
Het ringverband brengt jaarlijks verslag uit aan de classicale vergadering van zijn werkzaamheden. In dit verslag is opgenomen een verantwoording van de inkomsten en uitgaven van het ringverband.⁸⁹
3. Het ringverband maakt een regeling voor zijn wijze van werken, waarin in ieder geval wordt geregeld: de samenstelling van zijn vergadering, het bijeenroepen van zijn vergaderingen, de leiding van zijn vergaderingen, de agendering en de verdeling van de gemaakte kosten over de in het ringverband samenwerkende gemeenten en wijkgemeenten.

Artikel 18. **Werkgemeenschappen van predikanten**

1. Het breed moderamen van de classicale vergadering stelt binnen het ressort van de classis een of meer werkgemeenschappen van predikanten in. Alle predikanten die werkzaam zijn binnen een door het breed moderamen van de classicale vergadering daartoe aangewezen gebied nemen deel aan de werkzaamheden van de betrokken werkgemeenschap. Predikanten met bijzondere opdracht die werkzaam zijn in een groter gebied alsmede predikanten in algemene dienst nemen deel aan de werkzaamheden van de werkgemeenschap van het gebied waarin zij hun werkzaamheden in hoofdzaak uitoefenen, dan wel waarbinnen zij woonachtig zijn. Kerkelijk werkers die werkzaam zijn in een gemeente in het betrokken gebied, worden uitgenodigd om aan de werkzaamheden van de werkgemeenschap deel te nemen.
2. De werkgemeenschap heeft in het bijzonder tot taak:

---

⁸⁸ Aanvulling kerkorde, ordinantie 4-16-5 t/m 8, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁸⁹ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-17-1 en 2, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

- de onderlinge opbouw van het geestelijk leven van haar leden met het oog op het werk waarmee zij zijn belast;
- het bevorderen van pastorale zorg voor haar leden;
- de bezinning op de versterking van het geestelijk leven van de gemeenten en het uitwisselen van de daaromtrent opgedane ervaringen;
- de gezamenlijke bestudering van themata die voor het werk van de predikant van belang zijn;
- het regelen van de waarneming van het werk van de predikant in de gemeenten en wijk-gemeenten in de situaties zoals beschreven in artikel 12-1, met inbegrip van het aanwijzen van een consulent voor elk van die gemeenten, voor zover een en ander niet opgedragen is aan een ringverband.⁹⁰

Artikel 19. **Samenwerking in een classicaal-regionaal overlegorgaan**

1. De brede moderamina van de classicale vergaderingen in een door de kleine synode aangewezen regio werken samen in een classicaal-regionaal overlegorgaan voor hun arbeid betreffende
  - de kerkvisitatie;
  - het opzicht;
  - de behandeling van beheerszaken en
  - de behandeling van bezwaren en geschillen.Het classicaal-regionaal overlegorgaan kan uitspreken jegens de generale synode welke behoeften er leven in de kerkenraden, gemeenten en classes ter zake van de opbouw van de gemeenten en de classes.
2. De leden van het classicaal-regionaal overlegorgaan worden uit hun midden aangewezen door de brede moderamina van de classicale vergaderingen die in de regio samenwerken. De evangelisch-lutherse synode kan bovendien een of twee evangelisch-lutherse ambtsdragers die wonen binnen de regio tot lid van het classicaal-regionaal overlegorgaan aanwijzen.
3. Het classicaal-regionaal overlegorgaan maakt een regeling voor zijn samenstelling en wijze van werken.
4. Het classicaal-regionaal overlegorgaan werkt onder verantwoordelijkheid van en in verantwoording aan de classicale vergaderingen die het regionaal verband vormen en brengt jaarlijks verslag uit aan deze vergaderingen.
5. Het classicaal-regionaal overlegorgaan wordt in zijn arbeid ondersteund vanuit de dienstorganisatie van de kerk.⁹¹

Artikel 20. **Regionale colleges**

1. De kerk kent voor het werk van de kerk in een door de kleine synode aangewezen regio
  - het regionale college voor de visitatie en
  - het regionale college voor de behandeling van beheerszaken alsmede
  - het regionale college voor het opzicht en
  - het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.
2. Tenzij in de orde van de kerk anders is aangegeven, worden de leden van de regionale colleges benoemd door het classicaal-regionaal overlegorgaan uit de leden van de kerk. Zij worden benoemd voor de tijd van vier jaar en kunnen voor een aansluitende periode van ten minste twee jaar en ten hoogste vier jaar worden herbenoemd, met dien verstande dat zij niet langer dan twaalf aaneengesloten jaren lid van het college kunnen zijn. Het classicaal-regionaal overlegorgaan wijst de voorzitter van een regionaal college aan. Elk regionaal college brengt periodiek verslag van zijn werkzaamheden uit aan het classicaal-regionaal overlegorgaan.⁹²

---

⁹⁰ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-18, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁹¹ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-19, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

Artikel 21. **Les Eglises Wallonnes**

1. De Waalse gemeenten komen samen in een classicale vergadering, de Réunion Wallonne genaamd.
2. De Réunion Wallonne heeft een breed moderamen dat onder de naam Commission Wallonne alles verricht wat in de ordinanties wordt opgedragen aan het breed moderamen van de classicale vergadering.
3. De Réunion Wallonne werkt met een aantal brede moderamina van de classicale vergaderingen samen in een van de classicaal-regionale overlegorganen en is bevoegd met medewerking van het classicaal-regionaal overlegorgaan voor de behandeling van beheerszaken van de Waalse gemeenten een college in te stellen, waarvan de leden door haar worden benoemd. Dit college doet jaarlijks verslag aan het classicaal-regionaal overlegorgaan.⁹³
4. De visitatie in de Waalse gemeenten vindt plaats door de door de Réunion Wallonne volgens ordinantie 10-3-4 benoemde visitatoren.⁹⁴
5. De Réunion Wallonne is bevoegd eigen voorzieningen te treffen ten behoeve van de eredienst in de Waalse gemeenten inzake de bijbelvertaling, het psalm- en gezangboek en de orden van dienst.
6. (Vervallen)⁹⁵

IV. DE EVANGELISCH-LUTHERSE SYNODE

Artikel 22. **Samenstelling**

1. De leden van de evangelisch-lutherse synode worden gekozen uit en door hen die zijn opgenomen in het register van evangelisch-lutherse leden van de kerk.
2. De evangelisch-lutherse synode bestaat uit achttien leden, te weten zes predikanten en twaalf niet-predikanten.⁹⁶
3. De leden van de evangelisch-lutherse synode worden allen tegelijkertijd gekozen voor de tijd van vier jaar.
4. Naast de leden van de evangelisch-lutherse synode worden als hun plaatsvervangers drie predikanten en zes niet-predikanten gekozen.⁹⁷
5. De verkiezing geschiedt volgens een door de evangelisch-lutherse synode vast te stellen en bij de regeling voor haar wijze van werken behorende, afzonderlijke regeling voor de verkiezing van de leden van de synode.
6. Als adviseurs nemen volgens de regeling voor de wijze van werken van de evangelisch-lutherse synode aan de beraadslagingen van de evangelisch-lutherse synode deel de hoogleraren van het evangelisch-luthers seminarium, een daartoe aangewezen kerkmusicus, een van de leden van elk van de organen van bijstand van de synode, de afgevaardigden van de synode naar de generale synode en de afgevaardigden van de evangelisch-lutherse synode naar de assemblee en de andere bestuursorganen van de Lutherse Wereld Federatie, voor zover zij niet reeds deel uitmaken van de evangelisch-lutherse synode.

Artikel 23. **Arbeidsveld**

1. De evangelisch-lutherse synode heeft tot taak:
  - het zorg dragen voor het bewaren en aan de gehele kerk dienstbaar maken van de lutherse traditie;
  - het leiding geven aan het leven en werken van de evangelisch-lutherse gemeenten te zamen en het onderhouden van contact met de evangelisch-lutherse gemeenten en de evangelisch-lutherse leden van de kerk, onder meer door

---

⁹² Wijziging kerkorde, ordinantie 4-20-2, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, deels ingegaan 30 april 2012 en deels 1 januari 2013.

⁹³ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-21-3, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁹⁴ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-21-4, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

⁹⁵ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-21-6, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

⁹⁶ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-22-2, besluit generale synode d.d. 7 november 2008, ingegaan 7 november 2008.

- het periodiek bijeenroepen van een gezamenlijke vergadering;
  - het begeleiden en versterken van levende evangelisch-lutherse gemeenschappen;
  - het direct betrokken zijn bij het beroepingswerk van een evangelisch-lutherse gemeente, zoals geregeld in ordinantie 3-3;
- het zorg dragen voor de toerusting van de evangelisch-lutherse leden van de kerk alsmede het bijdragen aan de toerusting van de leden van de kerk inzake de evangelisch-lutherse traditie;
  - het vaststellen van het beleidsplan ter zake van de arbeid van de evangelisch-lutherse synode;
  - het onderhouden van contacten met het college van bestuur van de Protestantse Theologische Universiteit inzake de uitvoering het in de Generale regeling opleiding predikanten bepaalde ter zake van de taak van de Protestantse Theologische Universiteit als bedoeld in ordinantie 13-2-4;⁹⁸
  - het onderhouden van contacten met evangelisch-lutherse instellingen;
  - het adviseren van de colleges voor de visitatie, van de colleges voor het opzicht en van de colleges voor de behandeling van beheerszaken in die gevallen als bepaald in de ordinanties, alsmede indien een betrokken kerkenraad, ambtsdrager of gemeentelid zich wendt tot de evangelisch-lutherse synode;
  - het bijhouden van het register van de evangelisch-lutherse leden van de kerk;
  - het geven van consideraties over vragen van belijden en kerkorde haar door de generale synode voorgelegd;
  - het aanwijzen van haar afgevaardigden naar de generale synode, het uitspreken jegens de generale synode van wat er leeft in de evangelisch-lutherse gemeenten, het behandelen van de verslagen van haar afgevaardigden naar de generale synode en het informeren van de generale synode over de werkzaamheden van de evangelisch-lutherse synode;
  - het onderhouden van de relatie van de kerk met de Lutherse Wereld Federatie;
  - het verrichten van alles wat verder naar de orde van de kerk van haar wordt gevraagd.
2. Een wijziging in de ordinanties betreffende de evangelisch-lutherse leden van de kerk, de evangelisch-lutherse gemeenten en de evangelisch-lutherse synode kan pas in eerste lezing worden vastgesteld na overleg met en voorafgaand advies van de evangelisch-lutherse synode.
- Een wijziging van dit artikel kan eerst in eerste lezing worden vastgesteld na instemmend advies van de evangelisch-lutherse synode.

Artikel 24. **Werkwijze**

1. De evangelisch-lutherse synode komt ten minste twee maal per jaar bijeen. Voorts komt zij bijeen in buitengewone zitting op verzoek van ten minste zes leden van de synode of op verzoek van de generale synode, aan welk verzoek binnen zes weken nadat het verzoek is binnengekomen gevolg moet worden gegeven.
2. Op de eerste bijeenkomst na de verkiezing als bedoeld in artikel 22-3 kiest de evangelisch-lutherse synode onder leiding van de afgetreden president uit haar midden een president, een vice-president en een secretaris, met dien verstande dat in elk geval de president uit de predikanten wordt gekozen.
3. In dezelfde bijeenkomst waarin de president, de vice-president en de secretaris worden gekozen, worden op dezelfde wijze voor de tijd van vier jaar nog twee andere leden van de evangelisch-lutherse synode gekozen die met de in het vorig artikellid gekozenen het moderamen van de evangelisch-lutherse synode, de synodale commissie genaamd, vormen. In de synodale commissie hebben tenminste twee predikanten en tenminste twee niet-predikanten van de evangelisch-lutherse synode zitting.
4. De synodale commissie heeft tot taak het voorbereiden, samenroepen en leiden van de bijeenkomsten van de evangelisch-lutherse synode, het voeren van overleg met het moderamen van

---

⁹⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-22-4, besluit generale synode d.d. 7 november 2008, ingegaan 7 december 2008.

⁹⁸ Aanvulling kerkorde, ordinantie 4-23-1, besluit generale synode d.d. 7 april 2006, ingegaan 1 december 2006.

- de generale synode en voorts de uitvoering van de besluiten van de evangelisch-lutherse synode waarvoor geen anderen aangewezen zijn en van zaken die geen uitstel gedogen.
5. De synodale commissie is voorts belast met het verrichten van wat naar de orde van de kerk aan de evangelisch-lutherse synode is opgedragen, voor zover dat haar door de evangelisch-lutherse synode wordt gedelegeerd.⁹⁹
  6. De evangelisch-lutherse synode en de synodale commissie kunnen zich in hun arbeid laten bijstaan door commissies die door de synode worden ingesteld en werken in opdracht van, onder verantwoordelijkheid van en in verantwoording aan de synode.
  7. De evangelisch-lutherse synode maakt een regeling voor haar wijze van werken, waarin in ieder geval worden geregeld: het bijeenroepen van haar vergaderingen en die van de synodale commissie, de agendering, de voorzieningen die getroffen worden voor de archieven, en de controle van alle financiële handelingen door of namens haar uitgevoerd.

V. DE GENERALE SYNODE

Artikel 25. Samenstelling

1. De generale synode wordt gevormd door de ambtsdragers die zijn afgevaardigd door de klassicale vergaderingen en door de evangelisch-lutherse synode.
2. Elke klassicale vergadering vaardigt één ambtsdrager uit de classis af.
De evangelisch-lutherse synode vaardigt vijf ambtsdragers uit haar leden af.
De afgevaardigden worden aangewezen voor vijf jaar.
Elk jaar treedt een vijfde van het aantal leden van de generale synode af.
3. De afvaardiging geschiedt aan de hand van een door de kleine synode op te stellen rooster dat voor elke klassicale vergadering aangeeft wanneer zij een dienstdoend predikant, een ouderling, een ouderling-kerkrentmeester of een diaken dient af te vaardigen. Dit rooster wordt zo opgesteld dat per tien ambtsdragers er ten naaste bij drie predikanten, twee ouderlingen die niet tevens kerkrentmeester zijn, twee ouderlingen-kerkrentmeester en drie diakenen van de generale synode deel uitmaken.
De kleine synode is bevoegd om afwijking van het rooster toe te staan, met dien verstande dat van de generale synode tenminste 18 predikanten, 12 ouderlingen die niet tevens kerkrentmeester zijn, 12 ouderlingen-kerkrentmeester en 18 diakenen deel uitmaken.¹⁰⁰
4. De klassicale vergaderingen en de evangelisch-lutherse synode wijzen naast elke afgevaardigde een secundus aan die aan dezelfde vereisten voldoet als de primus en die bij verhindering of ontstentenis van deze als primus fungeert.
5. Wanneer de kleine synode constateert dat de samenstelling van de generale synode zodanig is dat de aantallen synodeleden, gerekend naar hun behoren tot een protestantse gemeente, een hervormde gemeente, een gereformeerde kerk of een evangelisch-lutherse gemeente naar verhouding sterk afwijken van de aantallen tot de Protestantse Kerk in Nederland behorende protestantse gemeenten, hervormde gemeenten, gereformeerde kerken en evangelisch-lutherse gemeenten, kan ter correctie de kleine synode ten hoogste tien klassicale vergaderingen aanwijzen opdat die naast de reeds door hen afgevaardigde synodeleden een tweede synodelid afvaardigen, waarbij de kleine synode bepaalt of deze van een protestantse gemeente, een hervormde gemeente, een gereformeerde kerk dan wel een evangelisch-lutherse gemeente ambtsdrager is en of deze een predikant, een ouderling die niet tevens kerkrentmeester is, een ouderling-kerkrentmeester dan wel een diaken dient te zijn.¹⁰¹
6. De generale synode bepaalt in haar regeling voor haar wijze van werken wie als adviseurs aan de beraadslagingen van de generale synode deelnemen.

---

⁹⁹ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-24-1 t/m 5, besluit generale synode d.d. 7 november 2008, ingegaan 7 november 2008.

¹⁰⁰ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-25-2 en 3, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁰¹ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-25-5, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

Artikel 26. **Arbeidsveld**

1. De generale synode heeft tot taak:
  - het leiding geven aan het leven en werken van de kerk op haar verschillende arbeidsvelden en het ter hand nemen van al wat het leven van de kerk in de wereld kan bevorderen;
  - het gestalte geven aan de verantwoordelijkheid van de kerk voor de gemeenten;
  - het bevorderen van de eenheid van de kerk;
  - het vaststellen van het beleidsplan ter zake van het leven en werken van de kerk in haar geheel;
  - het zoeken en bevorderen van de eenheid, de gemeenschap en de samenwerking met andere kerken van Jezus Christus;
  - het vaststellen van de generale regelingen, voor zover dit in artikel 27 niet is opgedragen aan de kleine synode;
  - het verrichten van alles wat verder naar de orde van de kerk van haar wordt gevraagd.

De generale synode doet in de vervulling van haar opdracht recht aan de binnen de kerk voorkomende kerkelijke verscheidenheid.¹⁰²
2. De afgevaardigden naar de generale synode brengen verslag uit aan de classicale vergaderingen en de evangelisch-lutherse synode over hetgeen door de generale synode is gedaan.

Artikel 27. **Werkwijze**

1. De generale synode komt ten minste twee maal per jaar bijeen.
Voorts komt zij bijeen in buitengewone zitting op verzoek van ten minste zeven classicale vergaderingen of krachtens een besluit van de kleine synode. Aan een daartoe strekkend verzoek of besluit moet binnen zes weken nadat het verzoek is binnengekomen of het besluit is genomen, gevolg worden gegeven.
2. De generale synode heeft een moderamen dat gevormd wordt door de preses, de scriba, de assessor I, de assessor II en de assessor III.
Preses en assessor I worden gekozen voor een periode van vijf jaar uit het midden van de synode. Indien hun zittingstermijn als afgevaardigd synodelid afloopt, blijven zij, zolang zij ambtsdrager zijn, voor de rest van die periode in functie. Van de preses en de assessor I is er tenminste één predikant.
Assessor II en III worden gekozen voor twee jaar uit het midden van de synode en zijn herkiesbaar.
De scriba wordt voor vijf jaar benoemd uit de predikanten van de kerk en kan eenmaal worden herbenoemd.
Moderamenleden die niet tot de afgevaardigden behoren hebben in de vergaderingen van de synode en de kleine synode een adviserende stem.
Taken en bevoegdheden van de scriba worden nader geregeld in een door de generale synode vast te stellen instructie.
De generale synode legt in de door haar op te stellen regeling voor haar wijze van werken nader vast hoe gehandeld zal worden wanneer in het moderamen een tussentijdse vacature ontstaat of wanneer de continuïteit binnen het moderamen in gevaar komt.¹⁰³
3. Het moderamen heeft tot taak het voorbereiden, samenroepen en leiden van de bijeenkomsten van de generale synode en van de kleine synode en voorts de uitvoering van die besluiten van de generale synode waarvoor geen anderen aangewezen zijn.
In het bijzonder kan het moderamen worden belast, onder verantwoording aan de kleine synode, met het afdoen van zaken van formele en administratieve aard en van zaken die geen uitstel gedogen.
Het moderamen brengt regelmatig rapport van zijn werkzaamheden uit aan de kleine synode.

---

¹⁰² Wijziging kerkorde, ordinantie 4-26-1, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁰³ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-27-2, besluit generale synode d.d. 23 september 2011 en 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

4. Naast de moderamenleden worden jaarlijks voor de tijd van een jaar nog vijftien andere leden van de generale synode gekozen die met het moderamen het breed moderamen, de kleine synode genaamd, vormen.
De kleine synode wordt zo samengesteld dat ten minste vier predikanten, vier ouderlingen die niet tevens kerkrentmeester zijn, vier ouderlingen-kerkrentmeester en vier diakenen van de kleine synode deel uitmaken.
In de kleine synode heeft ten minste één evangelisch-luthers lid van de generale synode zitting. De kleine synode voegt daar indien nodig een of twee leden van de evangelisch-lutherse synode als adviserend lid aan toe, met dien verstande dat de kleine synode altijd ten minste drie leden van de evangelisch-lutherse synode als lid dan wel adviserend lid telt.
Ten behoeve van de vergaderingen van de kleine synode wordt voor elk lid daarvan uit de generale synode een secundus gekozen die aan dezelfde vereisten voldoet als de primus en die bij verhindering of ontstentenis van deze als primus fungeert.
5. De kleine synode is belast met:
  - het in naam van en in verantwoording aan de generale synode leiding geven aan en coördineren van de arbeid van de organen van bijstand van de generale synode;
  - het verrichten van wat naar de orde van de kerk aan de generale synode is opgedragen, voor zover dat haar door de generale synode wordt gedelegeerd;
  - het vaststellen van de generale regeling rechtspositie predikanten, de generale regeling predikantspensioenen, de generale regeling rechtspositie medewerkers en de generale regeling kerkmusici.De kleine synode legt van haar werkzaamheden verantwoording af aan de generale synode.¹⁰⁴
6. De generale synode maakt een regeling voor haar wijze van werken waarin in ieder geval worden geregeld: het bijeenroepen van haar vergaderingen en die van de kleine synode, en de agendering.

Artikel 28. De organen van bijstand

1. De generale synode laat zich in haar arbeid bijstaan door
  - de generale raad van advies,
  - de raad van advies voor het gereformeerd belijden,
  - de raad van toezicht voor de Protestantse Theologische Universiteit,
  - het bestuur van de dienstenorganisatie,
  - de commissies die bij of krachtens ordinantie of generale regeling een taak namens de synode verrichten.¹⁰⁵
2. De leden van de organen van bijstand worden benoemd door de generale synode uit de leden van de kerk voor een periode van vier jaar en kunnen telkens terstond voor tenminste twee jaar en ten hoogste vier jaar worden herbenoemd, met dien verstande dat zij niet langer dan twaalf aaneengesloten jaren lid van het orgaan van bijstand kunnen zijn.
Elk orgaan van bijstand legt periodiek in een rapport verantwoording af van zijn werkzaamheden aan de generale synode.
De generale synode wijst de voorzitter en de secretaris van het orgaan van bijstand aan.
De organen van bijstand werken onder verantwoordelijkheid van en in verantwoording aan de generale synode.¹⁰⁶
3. De generale raad van advies heeft als taak
  - het adviseren van de generale synode ter zake van het leven en werken van de kerk, in het bijzonder ter zake van het werk dat aan de dienstenorganisatie is toevertrouwd;
  - het adviseren van het bestuur van de dienstenorganisatie ter zake van het werk dat aan de dienstenorganisatie is toevertrouwd.
4. De raad van advies voor het gereformeerd belijden heeft als taak:

---

¹⁰⁴ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-27-4 en 5, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁰⁵ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-28-1, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁰⁶ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-28-2, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 30 april 2012.

- het adviseren van de generale synode inzake die aangelegenheden die het gereformeerd belijden raken;
- het op verzoek adviseren van andere ambtelijke vergaderingen of organen van de kerk met het oog op de voortgaande bezinning op vragen van geloven en kerk-zijn en het belijdend gesprek binnen de kerk;
- en het zo nodig - op verzoek van de generale synode - onderhouden van contacten met andere kerken van gereformeerd belijden alsmede met daarmee verwante organisaties.

De raad brengt zijn advies uit aan de synode na overleg met de generale raad van advies

5. Het bestuur van de dienstenorganisatie heeft als taak:

- het besturen van de dienstenorganisatie met inachtneming van het door de generale synode vastgestelde beleid en de door de kleine synode vastgestelde begroting;
- het (doen) voorbereiden van het door de generale synode vast te stellen beleid, met name ter zake van
  - de dienstverlening ten behoeve van de opbouw van de gemeenten,
  - de zorg voor de opleiding en begeleiding van predikanten en kerkelijke werkers voor zover niet aan anderen toevertrouwd,
  - de theologische arbeid van de kerk,
  - de missionaire, diaconale en oecumenische opdracht van de kerk,
  - de ondersteuning van het werk van en ten behoeve van de meerdere vergaderingen

en het (doen) uitvoeren van dit beleid;

- het vertegenwoordigen van de kerk ter zake van het werkgeverschap.

Het draagt de dagelijkse leiding van de dienstenorganisatie op aan een algemeen directeur, die wordt benoemd door de generale synode uit de leden van de kerk.¹⁰⁷

6. De generale synode en de kleine synode kunnen commissies instellen voor een beperkte of een tijdelijke taak.

De leden van deze commissies worden benoemd door de generale synode respectievelijk de kleine synode.

De commissies werken in opdracht van, onder verantwoordelijkheid van en in verantwoording aan de generale synode respectievelijk de kleine synode.

7. De bespreking van en besluitvorming aangaande de periodieke verslagen en rapporten van de organen van bijstand en de generale colleges kunnen door de generale synode worden gedelegeerd aan de kleine synode.

8. Ten behoeve van de arbeid van de kerk onderhoudt de generale synode een dienstenorganisatie. Het beleidsplan voor de dienstenorganisatie wordt voorbereid door of vanwege het moderamen van de generale synode en het bestuur van de dienstenorganisatie tezamen en vastgesteld door de generale synode.¹⁰⁸

Artikel 29. De generale colleges

1. De kerk kent voor het werk van de gehele kerk

- het generale college voor de visitatie,
  - het generale college voor de toelating tot het ambt van predikant,
  - het generale college voor de ambtsontheffing en
  - het generale college voor de kerkorde
- alsmede
- het generale college voor het opzicht en
  - het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.¹⁰⁹

2. Tenzij in de orde van de kerk anders is aangegeven, worden de leden van de generale colleges benoemd door de generale synode uit de leden van de kerk. Zij worden benoemd voor een periode van vier jaar en kunnen telkens terstond voor tenminste twee jaar en ten hoogste vier jaar

---

¹⁰⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-28-5, besluit generale synode d.d. 16 november 2007, ingegaan 1 december 2007.

¹⁰⁸ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-28-8, besluit generale synode d.d. 16 november 2007, ingegaan 1 december 2007.

¹⁰⁹ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-29-1, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

worden herbenoemd, met dien verstande dat zij niet langer dan twaalf aaneengesloten jaren lid van het college kunnen zijn.

De generale synode wijst de voorzitter van een generaal college aan.

Elk generaal college brengt periodiek verslag van zijn werkzaamheden uit aan de generale synode.¹¹⁰

---

¹¹⁰ Wijziging kerkorde, ordinantie 4-29-2, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 30 april 2012.

ORDINANTIE 5 DE EREDIENST

Artikel 1. De eredienst

1. Op de zondag als de dag des Heren en op de kerkelijke feest- en gedenkdagen komt de gemeente samen in de eredienst.
2. De gemeente kan tevens samenkomen
  - in leerdiensten;
  - in de bidstond en de dankstond voor gewas en arbeid en de kerkdiensten op de oudejaarsavond en de nieuwjaarsmorgen;
  - in kerkdiensten ter gelegenheid van bijzondere gebeurtenissen in het leven van de gemeenteleden en van de gemeente zoals trouwdiensten, diensten van rouwdragen en gedenken en zegenvieringen;
  - in kerkdiensten naar aanleiding van belangrijke gebeurtenissen in de kerk en in de wereld.
3. Tijd, plaats en aantal van de kerkdiensten worden vastgesteld door de kerkenraad.
4. De in de kerkdiensten te volgen orde wordt vastgesteld door de kerkenraad waarbij gebruik wordt gemaakt van een van de in het dienstboek van de kerk aangereikte orden voor de eredienst.

Dit geschiedt met inachtneming van de bijzondere verantwoordelijkheid van de predikant voor de bediening van Woord en sacramenten en van de kerkmusicus voor de kerkmuziek.
5. De verantwoordelijkheid van de kerkenraad voor de kerkdiensten wordt tot uitdrukking gebracht in de ambtelijke aanwezigheid van leden van de kerkenraad naast de voorganger.
6. Voor de publieke aankondiging van de te houden kerkdiensten met vermelding van plaats en aanvangstijd wordt zorg gedragen door de kerkenraad.
7. De dienst van de gebeden en de lofprijzing kan ook gestalte krijgen in de dagelijkse getijden-diensten, met name in het morgengebed, het middaggebed en het avondgebed.

Artikel 2. Bijzondere bepalingen

1. In een getijdendienst onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad kan worden afgeweken van het in artikel 1-5 bepaalde. Alle leden van de gemeente kunnen worden uitgenodigd in deze dienst voor te gaan.
2. De kerkenraad kan een kerkdienst ter gelegenheid van bijzondere gebeurtenissen in het leven van gemeenteleden doen plaatsvinden in het gebied van een andere gemeente, indien de kerkenraad van die gemeente daarmee schriftelijk instemt.
3. De kerkenraad kan besluiten tot het houden van een oecumenische kerkdienst met andere kerkelijke gemeenschappen ter plaatse. In deze diensten kan worden afgeweken van het in artikel 1-3 en 4 bepaalde. In deze kerkdiensten kunnen voorgaan zij die in de eigen kerkgemeenschap bevoegdheid tot voorgaan in de eredienst hebben ontvangen.
4. De kerkenraad kan besluiten tot het houden van een bijzondere kerkdienst. In deze diensten kan worden afgeweken van het in artikel 1-4 en in artikel 5 bepaalde.¹¹¹

Artikel 3. Het huwelijk

1. De inzegening van een huwelijk van man en vrouw als een verbond van liefde en trouw voor Gods aangezicht geschiedt in een kerkdienst.
2. Het verzoek om inzegening van een huwelijk wordt ten minste zes weken van tevoren ingediend bij de kerkenraad.
3. Wanneer zij die het verzoek hebben ingediend (of één van hen) zijn ingeschreven in het register van een andere gemeente, wordt het verzoek ten minste tien weken van tevoren ingediend bij de kerkenraad, die onverwijld de andere kerkenraad of kerkenraden op de hoogte stelt van het verzoek. Indien een andere kerkenraad binnen twee weken nadat hij op de hoogte is ge-

---

¹¹¹ Aanvulling kerkorde, ordinantie 5-2-4, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

steld bezwaar maakt, beoordeelt de eerstgenoemde kerkenraad of het bezwaar voor de inzegening een beletsel vormt. Hij geeft de kerkenraad die het bezwaar indiende uiterlijk vier weken voor de inzegening bericht over zijn besluit.

4. De trouwdienst wordt ten minste twee weken van tevoren aan de gemeente bekend gemaakt met vermelding van de namen van hen van wie het huwelijk zal worden ingezegend.
5. De inzegening geschiedt door een predikant van de gemeente, of door een andere in overleg met het bruidspaar door de kerkenraad uit te nodigen predikant, met gebruikmaking van een van de orden uit het dienstboek van de kerk.
6. De kerkenraad schenkt namens de gemeente in de trouwdienst een huisbijbel.
7. De kerkenraad kan een trouwboek bijhouden, waarin hij de namen van hen van wie het huwelijk is ingezegend inschrijft.
8. Alleen een naar burgerlijk recht tot stand gekomen huwelijk kan worden ingezegend.¹¹²

Artikel 4. **Andere levensverbintenissen**

1. De kerkenraad kan - na beraad in de gemeente - besluiten dat ook andere levensverbintenissen van twee personen als een verbond van liefde en trouw voor Gods aangezicht kunnen worden gezegend.

Artikel 5. **De voorganger**

1. In een kerkdienst van een tot de Protestantse Kerk in Nederland behorende gemeente zijn bevoegd voor te gaan:
  - de predikanten van de kerk; en
  - de voorgangers die behoren tot een kerkgemeenschap in Nederland of daarbuiten waarmee de Protestantse Kerk in Nederland bijzondere betrekkingen onderhoudt, naar de bevoegdheden die deze voorgangers hebben in hun eigen kerkgemeenschap en naar regels door de generale synode gesteld.¹¹³
2. In een kerkdienst van een tot de Protestantse Kerk behorende gemeente zijn tevens bevoegd voor te gaan:
  - zij die als proponent de bevoegdheid hebben te staan naar het ambt van predikant in de Protestantse Kerk in Nederland;
  - zij die in het kader van de opleiding tot predikant de bevoegdheid hebben verkregen een kerkdienst te leiden; en
  - zij aan wie volgens de bepalingen van de generale regeling voor het verlenen van consent tot het leiden van kerkdiensten, een preekconsent is verleend in de Protestantse Kerk in Nederland en wel in de kerkdiensten van die gemeenten waarop het preekconsent betrekking heeft.

De in dit lid bedoelde bevoegdheid omvat niet de bediening van doop en avondmaal, het afnemen van de belijdenis van het geloof, de bevestiging van ambtsdragers en het leiden van trouwdiensten en het uitspreken van de zegen.

3. Indien de kerkdienst niet geleid wordt door een aan de gemeente verbonden predikant, nodigt de kerkenraad een andere bevoegde voorganger uit om de kerkdienst te leiden.
4. In noodgevallen waarin geen in lid 1 of 2 genoemde voorganger beschikbaar is, wordt de kerkdienst geleid door een ambtsdrager van de gemeente of door een of meer door de kerkenraad aan te wijzen leden van de gemeente.

Artikel 6. **De kerkmusicus**

1. Aan de gemeentezang en de verdere muzikale vormgeving van de eredienst wordt leiding gegeven door een kerkmusicus.
De kerkmusicus kan in een bediening worden gesteld.

---

¹¹² Wijziging kerkorde, ordinantie 5-3-8, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

¹¹³ Wijziging kerkorde, ordinantie 5-5-1, besluit generale synode d.d. 23 september 2011, ingegaan 1 januari 2013.

2. De kerkmusicus wordt benoemd door de kerkenraad na overleg met het college van kerkrentmeesters, bij voorkeur uit de leden van de kerk. De aanstelling van de kerkmusicus geschiedt door het college van kerkrentmeesters.
3. De kerkmusicus wordt hetzij op arbeidsovereenkomst hetzij op basis van vrijwilligheid aangesteld volgens de bepalingen van de generale regeling voor de kerkmusici.

Artikel 7. **De koster**

1. Ten behoeve van de zorg voor het kerkgebouw en de goede gang van zaken daarin tijdens de kerkdiensten kunnen de kerkrentmeesters zich laten bijstaan door een koster.
2. De koster wordt benoemd door de kerkenraad op voordracht van het college van kerkrentmeesters, bij voorkeur uit de leden van de kerk. De aanstelling van de koster geschiedt door het college van kerkrentmeesters.
3. Wanneer de koster op arbeidsovereenkomst wordt aangesteld, wordt deze aangesteld volgens de bepalingen van de generale regeling voor de rechtspositie van de kerkelijke medewerkers.

Artikel 8. **Het kerkgebouw**

1. De zorg voor het kerkgebouw en de goede gang van zaken daarin tijdens de kerkdiensten berust bij het college van kerkrentmeesters.
2. Over de inrichting van het kerkgebouw beslist de kerkenraad, gehoord het orgaan van de kerk dat op dit terrein werkzaam is.
3. Het kerkgebouw wordt door het college van kerkrentmeesters in overleg met de kerkenraad bij voorrang beschikbaar gesteld voor gemeentelijke en kerkelijke doeleinden.
4. Wanneer een kerkgebouw in gebruik is bij een wijkgemeente dient in de leden 1, 2 en 3 in plaats van het college van kerkrentmeesters wijkraad van kerkrentmeesters en in plaats van kerkenraad wijkkerkenraad te worden gelezen, tenzij in de plaatselijke regeling anders is bepaald.

Artikel 9. **De bijbelvertaling, het psalm- en gezangboek en het dienstboek**

1. De generale synode bevordert de eenheid in de kerk door
  - het aanwijzen van een of meer bijbelvertalingen
  - het aanbieden van een of meer psalm- en gezangboekenom in de eredienst te gebruiken.
In de eredienst wordt bij voorkeur van deze vertalingen en boeken gebruik gemaakt.
2. Met het oog op de kerkdienst en andere vieringen stelt de generale synode orden vast, die tezamen het dienstboek van de kerk vormen.
De eredienst, de bediening en viering van de doop en van het avondmaal, de openbare geloofsbelijdenis, de bevestiging van ambtsdragers, de inleiding van hen die in een bediening worden gesteld, de trouwdiensten en de diensten van rouwdragen en gedenken geschieden met gebruikmaking van door de generale synode vastgestelde orden
3. Een nieuw aan te wijzen bijbelvertaling, een nieuw aan te bieden psalm- en gezangboek en een nieuw vast te stellen orde worden eerst gedurende enige tijd vrijgegeven ter beproeving door de gemeenten. De aanwijzing, aanbieding of vaststelling geschiedt na de classicale vergaderingen te hebben gehoord en na advies van de organen van de kerk die op het desbetreffende terrein werkzaam zijn.
4. Het door de generale synode aangeboden psalm- en gezangboek en het door de synode vastgestelde dienstboek kunnen met de in artikel 1-4 en 5 van de kerkorde genoemde geschriften door de synode worden samengebracht in een kerkboek.

ORDINANTIE 6 DE HEILIGE DOOP

Artikel 1. De opwekking tot de viering van de doop

1. De gemeente wordt in de eredienst en in de herderlijke zorg opgewekt tot de viering van de doop, in het bijzonder van de doop van de kinderen van de gemeente.
2. De kerkenraad ziet erop toe dat de doop in de gemeente heilig wordt gehouden.

Artikel 2. De toelating tot de doop

1. De verantwoordelijkheid voor de bediening van de doop berust bij de kerkenraad. De toelating tot de doop geschiedt met inachtneming van de richtlijnen die de generale synode daarvoor geeft.
2. De kerkenraad voert een gesprek over de betekenis van de doop - in de regel in de persoon van de predikant tezamen met een van de ouderlingen die daartoe door de kerkenraad wordt aangewezen - met hen door wie de doop voor hun kinderen dan wel voor zichzelf wordt begeerd.
3. De kerkenraad ziet erop toe dat, in geval van de doop van een kind, de doop door ten minste een van de ouders of verzorgers wordt begeerd.
4. De kerkenraad bepaalt of doopvragen door doopleden mogen worden beantwoord. De kerkenraad neemt een besluit tot wijziging van het beleid ter zake niet dan na de leden van de gemeente daarin gekend en daarover gehoord te hebben.
5. Indien de ouders of verzorgers respectievelijk degenen door wie de doop wordt begeerd, in het register van gemeenteleden van een andere gemeente van de kerk zijn ingeschreven, wordt de doop eerst bediend nadat de kerkenraad van die andere gemeente daarvan schriftelijk op de hoogte is gesteld en daartegen binnen drie weken schriftelijk geen bezwaar heeft gemaakt. De kerkenraad beoordeelt of het bezwaar een beletsel vormt en geeft aan de kerkenraad die het bezwaar indiende uiterlijk vier weken voor de doopsbediening bericht over zijn besluit.
6. Indien de ouders of verzorgers door wie de doop voor hun kind wordt begeerd, lid zijn van een andere kerk, kan in bijzondere situaties, zulks ter beoordeling van de kerkenraad, de doop worden bediend, zo mogelijk in overleg met het bevoegde orgaan van die andere kerk.

Artikel 3. De bediening van de doop

1. De gelegenheid tot het ontvangen van de doop wordt ten minste eenmaal in de maand geboden.
2. De doop wordt in een kerkdienst van de gemeente bediend door een predikant met gebruikmaking van een van de orden uit het dienstboek van de kerk.
3. Indien de kerkenraad van oordeel is dat bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven, kan de doop ook buiten een kerkdienst worden bediend, waarbij de kerkenraad vertegenwoordigd is en zo mogelijk andere leden van de gemeente aanwezig zijn.
4. Doopvragen worden bij de doop van een kind beantwoord door de ouders of verzorgers dan wel - indien omstandigheden dat wenselijk maken - door anderen die bereid zijn (mede)verantwoordelijkheid te dragen voor de geestelijke vorming van het kind. Doopvragen kunnen daarnaast beantwoord worden door anderen die als doopgetuigen optreden.
5. Aan kinderen die geloofsonderricht kunnen volgen, wordt de doop bediend na dooponderricht, in welk geval zij in de regel zelf doopvragen beantwoorden waarbij ook door de ouders of verzorgers vragen kunnen worden beantwoord.
6. Zij die niet als kind gedoopt zijn, ontvangen de doop nadat zij belijdenis van het geloof hebben afgelegd.

Artikel 4. De doopregistratie

1. De kerkenraad draagt er zorg voor dat de namen van hen die in de gemeente zijn gedoopt, in het doopboek van de gemeente worden ingeschreven, een en ander met inachtneming van de richtlijnen die de generale synode daarvoor geeft.
2. De kerkenraad geeft aan hen die zijn gedoopt of - in geval van de doop van een kind - aan de ouders een verklaring af dat de doop is bediend.
3. De kerkenraad kan op verzoek ook later een afschrift van de verklaring als bedoeld in lid 2 afgeven, echter alleen voor doeleinden waarvan hem is aangetoond dat zij niet strijdig zijn met het belijden van de kerk.
4. Is de doop bediend op verzoek van iemand die in een andere gemeente van de kerk is ingeschreven, dan doet de kerkenraad van de gemeente waar de doop heeft plaatsgevonden, daarvan mededeling aan de kerkenraad van die andere gemeente.

Artikel 5. Erkenning van de doop, bediend in een andere kerkgemeenschap

1. De doop die binnen een andere kerkgemeenschap is bediend wordt door de Protestantse Kerk in Nederland erkend indien de generale synode dit ten aanzien van zulk een kerkgemeenschap heeft uitgesproken, en anders, indien vast komt te staan dat deze doop in of vanwege een christelijke kerk of een gemeenschap van christenen, door een aldaar tot de doopbediening bevoegd persoon bediend werd met water en in de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.
2. De kerkenraad stelt, indien een gedoopte, van wie de doop is erkend of door de kerkenraad wordt erkend, als lid wenst te worden opgenomen in een gemeente van de Protestantse Kerk in Nederland, een onderzoek in naar de beweegredenen en beslist of betrokkene opgenomen wordt als lid van de gemeente.

ORDINANTIE 7 HET HEILIG AVONDMAAL

Artikel 1. De nodiging tot het avondmaal

1. De nodiging tot deelname aan de viering van de maaltijd van de Heer geschiedt in de eredienst en in de herderlijke zorg.
2. De nodiging gaat uit naar hen die Jezus Christus belijden en instemmen met de lofprijzing.
3. De toeleiding tot en de voorbereiding op de viering van het avondmaal vinden plaats in de geloofsopvoeding, in de catechese en in de eredienst.

Artikel 2. De toelating tot het avondmaal

1. Tot de deelname aan het avondmaal worden, met inachtneming van het overigens in de orde van de kerk bepaalde, toegelaten de leden van de gemeente.
2. De kerkenraad bepaalt of alleen belijdende leden of ook doopleden aan het avondmaal kunnen deelnemen.
De kerkenraad neemt een beslissing tot wijziging van het beleid ten aanzien van de deelname aan het avondmaal niet dan na beraad in de gemeente, tot deelname waaraan de leden van de gemeente worden uitgenodigd.
3. Zij die tot een andere gemeente van de kerk behoren, worden door de kerkenraad toegelaten tot het avondmaal overeenkomstig het in lid 2 ten aanzien van de leden van de gemeente bepaalde.
4. De kerkenraad kan leden van andere kerken die in hun kerkgemeenschap tot de viering van het avondmaal toegang hebben, toelaten tot het avondmaal.

Artikel 3. De viering van het avondmaal

1. Het avondmaal wordt bediend door een predikant, waarbij de diakenen aan de tafel van de Heer dienen en de ouderlingen medeverantwoordelijkheid dragen.
De bediening geschiedt op de wijze die door de kerkenraad is vastgesteld en met gebruikmaking van een van de orden uit het dienstboek van de kerk.
2. Het avondmaal wordt gevierd in een kerkdienst van de gemeente.
De gemeente viert het avondmaal op gezette tijden, doch ten minste vier maal per jaar.
3. Verbonden met de viering in de kerkdienst kan het avondmaal ook worden gevierd bij en met gemeenteleden die niet in staat zijn deel te nemen aan de viering in de kerkdienst.
4. Het avondmaal kan onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad in een kerkdienst in instellingen als gevangenissen, ziekenhuizen en verpleeghuizen bediend worden.

Artikel 4. Voorbereiding en dankzegging

1. De voorbereiding op de viering van het avondmaal, waarin de gemeente wordt opgewekt tot verootmoediging en vertrouwen, en de dankzegging na het avondmaal kunnen, als de kerkenraad dat wenselijk acht, plaatsvinden in een kerkdienst voorafgaand aan respectievelijk volgend op de viering van het avondmaal.
2. De kerkenraad kan een samenkomst beleggen ter bezinning en verzoening, met het oog op de waardige viering van het avondmaal.

ORDINANTIE 8 DE MISSIONAIRE, DIACONALE EN PASTORALE ARBEID VAN DE GEMEENTE

Artikel 1. Samenhang en eigenheid

1. De gemeente vervult haar missionaire, diaconale en pastorale roeping in het besef dat de daaruit voortvloeiende taken zowel in hun onderlinge samenhang als in hun eigenheid behartigd dienen te worden.
2. De kerkenraad ziet erop toe dat de afzonderlijke taken waar nodig en mogelijk op elkaar worden afgestemd en dat zij worden gericht op het gemeente-zijn in de wereld.
3. De kerkenraad draagt verantwoordelijkheid voor
  - het opwekken van de leden van de gemeente om zich in te zetten voor die taken waarvoor zij gaven hebben ontvangen;
  - de bijzondere toerusting en vorming van de leden van de gemeente met het oog op de vervulling van hun taken;
  - het instellen van organen die de kerkenraad bijstaan en voorlichten en die de genoemde taken behartigen in daarbij passende werkvormen;
  - het werven en het ter beschikking stellen van gelden en middelen die voor de uitvoering van de betreffende taken noodzakelijk zijn;
  - het onderhouden van contacten met andere kerkelijke gemeenschappen.
4. De toerusting van de gemeente tot de missionaire, diaconale en pastorale arbeid in het algemeen geschiedt in de kerkdiensten, in onderricht en vorming en door middel van publicaties.
5. Waar zij andere godsdiensten ontmoet verricht de gemeente haar arbeid van getuigenis en dienst door het gesprek te voeren op respectvolle wijze en door naar mogelijkheden te zoeken om gemeenschappelijke taken te verrichten.
6. Met het oog op zijn verantwoordelijkheid voor de missionaire, diaconale en pastorale arbeid laat de kerkenraad zich voorlichten en bijstaan door de organen van de kerk die op deze terreinen werkzaam zijn.

Artikel 2. De missionaire arbeid

1. De gemeente is geroepen tot getuigenis en dienst aan hen die het Evangelie niet kennen of daarvan vervreemd zijn.
2. De verantwoordelijkheid van de gemeente betreft zowel haar missionaire opdracht in eigen omgeving als de missionaire opdracht elders in de wereld.
3. De missionaire arbeid in eigen omgeving krijgt gestalte in het leven van de leden van de gemeente, die worden opgewekt Jezus Christus met woord en daad te belijden, als ook in de missionaire arbeid die door de betreffende organen van bijstand wordt verricht.
4. De gemeente vervult haar missionaire opdracht elders in de wereld met behulp van het betreffende orgaan van de gemeente en, in samenwerking met de daartoe aangewezen organen van de kerk, met inachtneming van het bepaalde in ordinantie 14.

Artikel 3. De diaconale arbeid

1. De gemeente is geroepen tot de dienst van barmhartigheid en gerechtigheid door
  - het betrachten van onderling dienstbetoon,
  - het verlenen van bijstand, verzorging en bescherming aan wie dat nodig hebben,
  - het deelnemen in arbeid ten behoeve van het algemeen maatschappelijk welzijn,
  - het signaleren van knelsituaties in de samenleving en
  - het bevorderen van de zorg voor het behoud van de schepping.
2. Deze roeping betreft zowel de diaconale opdracht in de gemeente en haar omgeving als de diaconale opdracht elders in de wereld.

3. De diaconale zorg in de gemeente en in haar omgeving krijgt gestalte in het leven van de leden van de gemeente, die worden opgewekt tot onderling dienstbetoon, tot voorbeden en tot de dienst van barmhartigheid en gerechtigheid in de wereld, als ook in de arbeid die door en onder leiding van de diakenen wordt verricht.
4. De gemeente vervult haar diaconale opdracht elders in de wereld met behulp van en onder leiding van de diakenen en, in samenwerking met de daartoe aangewezen organen van de kerk, met inachtneming van het bepaalde in ordinantie 14.

Artikel 4. **De pastorale arbeid**

1. De gemeente is geroepen tot de vervulling van haar pastorale opdracht door het verlenen van herderlijke zorg.
2. Deze pastorale opdracht betreft zowel de leden van de gemeente, de niet-gedoopte kinderen van leden van de gemeente en hen die blijf geven van verbondenheid met de gemeente, als ook anderen die herderlijke zorg behoeven.
3. De herderlijke zorg ten opzichte van elkaar en ten opzichte van anderen krijgt gestalte in het leven van de leden van de gemeente, die worden opgewekt tot omzien naar elkaar en naar anderen die dit behoeven, als ook in de pastorale arbeid die door en onder leiding van predikanten en ouderlingen wordt verricht.
4. De gemeente vervult haar pastorale opdracht mede in de omgeving waarin zij leeft, en zij geeft uitdrukking aan haar verbondenheid met bijzonder pastoraal werk dat daar gebeurt.

Artikel 5. **Samenwerking met andere kerkelijke gemeenschappen**

1. De gemeente zoekt bij de vervulling van haar missionaire, diaconale en pastorale roeping samenwerking met andere kerkelijke gemeenschappen ter plaatse.
2. De gemeente neemt deel aan de oecumenische arbeid ter plaatse, onder meer door mee te werken aan organisaties waarin plaatselijke kerkelijke gemeenschappen samenwerken. De gemeente neemt ook deel aan de plaatselijke raad van kerken.
3. De gemeente zoekt, waar mogelijk en gewenst, oecumenische samenwerking met gemeenten in andere landen.

Artikel 6. **Vervulling van de roeping in een relatie van wederkerigheid**

1. Met het oog op de vervulling van haar missionaire, diaconale en pastorale roeping zoekt de gemeente contact met kerkelijke gemeenschappen waarvan de leden uit andere culturen afkomstig zijn.
2. De zorg en de verantwoordelijkheid voor het onderhouden van deze contacten berust bij de kerkenraad.
3. De kerkenraad zoekt naar wegen om de inzichten en ervaringen die de gemeente in haar relatie met deze kerkelijke gemeenschappen worden aangereikt, vruchtbaar te maken voor het gemeente-zijn in de Nederlandse samenleving.

ORDINANTIE 9 DE GEESTELIJKE VORMING

I. DE LERENDE GEMEENTE

Artikel 1. De gemeente als lerende gemeente

1. De gemeente geeft onder leiding van de kerkenraad in vorming en toerusting, catechese en jeugdwerk gestalte aan het blijvend proces van geestelijke vorming waarin alle generaties betrokken zijn.
2. Met het oog op zijn verantwoordelijkheid voor dit werk laat de kerkenraad zich voorlichten en bijstaan door de organen van de kerk die op deze terreinen werkzaam zijn.

II. VORMING, TOERUSTING EN CATECHESE

Artikel 2. Vorming en toerusting

1. De kerkenraad nodigt, vanwege de roeping van de gemeente om leerling te blijven op de weg van haar Heer, de leden van de gemeente uit om deel te nemen aan vormings- en toerustingswerk met het oog op hun geestelijke groei en het vervullen van de taken van gemeente en kerk.
2. De gemeente is, vanwege haar betrokkenheid bij de doop, medeverantwoordelijk voor de geloofsopvoeding van kinderen en de geestelijke vorming van jongeren in de gemeente en schept mogelijkheden om deze te stimuleren en te steunen.
3. Als leergemeenschap moedigt de gemeente haar leden aan om deel te nemen aan leeractiviteiten die in gemeente en kerk worden aangeboden.
4. De gemeente zal bij voorkeur in samenwerking met andere gemeenten en kerkelijke gemeenschappen de mogelijkheden onderzoeken en gebruiken om in en ten behoeve van haar omgeving vragen van geloof en leven aan de orde stellen.

Artikel 3. Catechese

1. Aan de jonge leden van de gemeente en verder aan allen die dit verlangen, wordt kerkelijk onderricht gegeven.
2. Dit kerkelijk onderricht betreft met het oog op de doeleinden van de catechese
  - het lezen en verstaan van de Heilige Schrift;
  - de eredienst, de liederen en gebeden;
  - de belijdenis en de geschiedenis van de kerk;
  - het leven als christen in de wereld.
3. Bij de invulling van het kerkelijk onderricht, de keuze van de leermiddelen en de methode van de catechese wordt rekening gehouden met de leefwereld en de ontwikkeling van hen die het onderricht ontvangen.
4. Bijzondere vormen van catechese zijn onder meer belijdeniscatechese, introductiecatechese, doop- en avondmaalscatechese en huwelijks catechese.
5. De catechese wordt gegeven onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad, in de regel door de predikant. De kerkenraad kan de catechese geheel of ten dele opdragen aan daartoe bekwame leden van de gemeente of aan daartoe opgeleide leden van de kerk.
6. De in het vorige lid bedoelde gemeenteleden worden met het oog op hun werkzaamheden in de catechese begeleid door de predikant of een daartoe aangestelde kerkelijk werker.

III. DE OPENBARE BELIJDENIS VAN HET GELOOF

Artikel 4. De voorbereiding op de openbare belijdenis van het geloof

1. De voorbereiding tot het doen van openbare belijdenis van het geloof vindt in de regel plaats in de belijdeniscatechese, die bij voorkeur wordt gegeven door de predikant.
De kerkenraad bepaalt op welke wijze deze voorbereiding plaatsvindt in geval van toepassing van het bepaalde in artikel 5-3 en 4.
2. De kerkenraad of een vertegenwoordiging daarvan voert met hen die te kennen hebben gegeven belijdenis van het geloof te willen doen, een gesprek over hun motivatie en over de inhoud van hun geloof, teneinde hen tot deze belijdenis te kunnen toelaten.
3. De namen van hen die door de kerkenraad zijn toegelaten tot de belijdenis van het geloof, worden aan de gemeente bekend gemaakt voordat de belijdenis van het geloof wordt afgelegd.
4. Indien degene die de toelating tot de belijdenis van het geloof vraagt, in het register van een andere gemeente van de kerk is ingeschreven, vindt de belijdenis van het geloof eerst plaats nadat de kerkenraad van die andere gemeente daarvan op de hoogte is gesteld en daartegen binnen drie weken geen bezwaar heeft gemaakt. De kerkenraad beoordeelt of een door de andere kerkenraad gemaakt bezwaar een beletsel voor de openbare belijdenis vormt en geeft uiterlijk vier weken voor het afleggen van de openbare belijdenis aan de kerkenraad van de andere gemeente bericht van zijn besluit.

Artikel 5. De opneming onder de belijdende leden

1. Zij die openbare belijdenis van het geloof afleggen, worden daarmee opgenomen onder de belijdende leden van de gemeente.
2. De openbare belijdenis van het geloof vindt plaats in een kerkdienst van de gemeente, met gebruikmaking van een van de orden uit het dienstboek van de kerk.
3. Ouders of verzorgers die de doopvragen beantwoorden bij de doop van hun kind, kunnen, met inachtneming van artikel 4-1, onder de belijdende leden van de gemeente worden opgenomen wanneer zij in de betreffende kerkdienst bevestigend antwoorden op een daartoe strekkende vraag. Het bepaalde in artikel 4-2 tot en met 4 is hierbij van overeenkomstige toepassing.
4. Zij die als dooplid verkozen zijn tot ambtsdrager en zich bereid verklaard hebben deze verkiezing te aanvaarden, worden onder de belijdende leden van de gemeente opgenomen door beantwoording van een daartoe strekkende vraag voorafgaand aan hun bevestiging tot ambtsdrager in de betreffende kerkdienst.
5. Opneming onder de belijdende leden van de gemeente kan in bijzondere omstandigheden, met toestemming van de kerkenraad, eveneens plaatsvinden door het afleggen van belijdenis van het geloof ten overstaan van de kerkenraad of een vertegenwoordiging daarvan.
6. De kerkenraad gaat na, indien een belijdend lid dat zich aan de gemeenschap van de kerk heeft onttrokken verlangt weer in haar midden te worden opgenomen, wat de beweegredenen zijn en beslist op welke wijze de betrokkene weer onder de belijdende leden van de gemeente kan worden opgenomen.
7. De kerkenraad gaat na, indien een lid van een andere kerk verlangt als belijdend lid opgenomen te worden in een gemeente van de Protestantse Kerk in Nederland, wat de beweegredenen zijn en beslist op grond van hetgeen destijds door betrokkene beleden werd - naar richtlijnen door de kerk gesteld - op welke wijze de betrokkene onder de belijdende leden van de gemeente wordt opgenomen.
8. De namen van hen die naar het bepaalde in dit artikel onder de belijdende leden zijn opgenomen, worden in het belijdenisboek van de gemeente ingeschreven.
9. Is de belijdenis van het geloof afgelegd door iemand die in een register van een andere gemeente van de kerk is ingeschreven, dan doet de kerkenraad van de gemeente waar de belijdenis van het geloof heeft plaatsgevonden, daarvan mededeling aan de kerkenraad van die andere gemeente.

IV. HET JEUGDWERK

Artikel 6. Werk met en ten behoeve van de jonge gemeenteleden

1. De gemeente geeft er blijk van naar haar jonge leden te willen luisteren en voert een op hun situatie afgestemd beleid.
2. In dit beleid is de deelname van jongeren in de eredienst opgenomen en hebben missionaire, diaconale en pastorale activiteiten van en voor jongeren een plaats.
3. De gemeente geeft in dit beleid uitdrukking aan haar medeverantwoordelijkheid voor de vorming en toerusting van de jeugd.
4. Het werk met en ten behoeve van de jeugd in de gemeente krijgt gestalte zowel in het eigen kerkelijk jeugdwerk als in het werk van jeugdorganisaties waarmee de gemeente contacten onderhoudt.
5. De verantwoordelijkheid voor de wijze waarop het werk met en ten behoeve van de jeugd wordt verricht, berust bij de kerkenraad.

Artikel 7. Medewerking aan de geestelijke vorming van de jeugd

1. De gemeente heeft de opdracht mee te werken aan de geestelijke vorming van de jeugd waar deze wordt gevormd en onderwezen, met name in huis en school, en zoekt het geloof tot uitdrukking te brengen in de sociale en culturele verbanden waarin de jeugd zich oriënteert.
2. De gemeente bevordert het gesprek en de samenwerking tussen kerk en school.
3. Deze opdracht van de gemeente krijgt onder meer gestalte in het verzorgen van en het verlenen van medewerking aan godsdienstonderwijs en geestelijke vorming in onderwijsinstellingen en het onderhouden van contacten met het christelijk onderwijs.
4. De gemeente zal, bij voorkeur in samenwerking met andere gemeenten en kerkelijke gemeenschappen, de mogelijkheden onderzoeken en gebruiken om in de media waardoor jongeren worden bereikt, vragen van geloof en leven aan de orde stellen.
5. Krachtens haar missionaire opdracht tracht de gemeente met name in haar pastorale en diaconale activiteiten voorzieningen te scheppen voor jongeren die deze behoeven.

ORDINANTIE 10 HET OPZICHT

I. HET OPZICHT IN GEMEENTE EN KERK

Artikel 1. Algemeen

1. De gemeente is geroepen te blijven in de weg van het belijden van de kerk.
Het opzicht, gegrond in de barmhartigheid van Jezus Christus, geschiedt tot eer van God, tot bewaring van de gemeente en tot behoud van hen die dwalen.
2. Het opzicht dat door of in opdracht van de ambtelijke vergaderingen wordt uitgeoefend, laat onaangetast de roeping die op alle leden van de gemeente rust om naar elkaar om te zien, elkaar op te bouwen, elkaar de vergeving Gods aan te zeggen en zo nodig elkaar te vermanen en dit vermaan ter harte te nemen.
3. Ten behoeve van het opzicht dat in opdracht van de meerdere ambtelijke vergaderingen wordt gehouden zijn er
  - voor het opzicht over de gemeenten: de colleges voor de visitatie,
  - voor het opzicht over belijdenis en wandel: de colleges voor het opzicht.Het opzicht over de verkondiging, de catechese en de opleiding en vorming van de predikanten wordt gehouden door de meerdere ambtelijke vergaderingen.
4. Het opzicht wordt gehouden met inachtneming van de bijzondere verbondenheid van de gemeente ten aanzien van de belijdenisgeschriften, als bedoeld in ordinantie 1-1.

II. HET OPZICHT OVER DE GEMEENTEN

Artikel 2. Kerkvisitatie

1. Het opzicht over de gemeenten vindt plaats in de visitatie.
2. De visitatie heeft ten doel de opbouw van de gemeente en betreft
  - het geestelijk leven van de gemeente,
  - het gehoor geven aan de roeping van de gemeente en
  - de vervulling van ambten en diensten.
3. De visitatie gaat uit van de meerdere ambtelijke vergaderingen en wordt gehouden door visitatoren aangewezen door deze ambtelijke vergaderingen.

Artikel 3. De colleges voor de visitatie

1. In elke regio is een college voor de visitatie.
2. De kleine synode kan, gehoord de betrokken classicale vergaderingen en regionale colleges, besluiten dat twee of meer regionale colleges worden samengevoegd tot één regionaal college voor de betrokken regio's. De kleine synode treft daarbij de nodige voorzieningen.
3. Een regionaal college voor de visitatie bestaat uit ten minste acht leden en de voorzitter, die eveneens lid is. Naast de leden wordt een aantal toegevoegde leden benoemd, die elk door de voorzitter - of het die hoedanigheid waarnemende lid van het college - ter verrichting van de werkzaamheden van het college kunnen worden opgeroepen.
4. De leden en de toegevoegde leden worden benoemd door de classicale vergaderingen volgens een door het classicaal-regionaal overlegorgaan vast te stellen rooster, zodanig dat elke vergadering vier leden en een aantal toegevoegde leden benoemt. Zowel voor de leden als voor de toegevoegde leden geldt, dat ten naaste bij evenveel predikanten van de kerk als andere (voormalige) ambtsdragers worden benoemd.
5. De voorzitter wordt, gehoord de aanbeveling van de leden, benoemd door het classicaal-regionaal overlegorgaan uit de (voormalige) ambtsdragers woonachtig in het gebied van het betreffende regionale college.

6. Het generale college voor de visitatie bestaat uit zeven leden en de voorzitter, die eveneens lid is. Naast de leden worden ten minste vijf toegevoegde leden benoemd, die elk door de voorzitter – of het die hoedanigheid waarnemende lid van het college – ter verrichting van de werkzaamheden van het college kunnen worden opgeroepen.
7. De leden en de toegevoegde leden worden benoemd door de generale synode volgens een door de kleine synode vast te stellen rooster. Zowel voor de leden als voor de toegevoegde leden geldt dat ten naaste bij evenveel predikanten van de kerk als andere (voormalige) ambtsdragers worden benoemd.
De voorzitter wordt eveneens door de generale synode benoemd.¹¹⁴
8. De voorzitters, de leden en de toegevoegde leden van de colleges voor de visitatie worden benoemd voor een periode van vier jaar en kunnen voor een aansluitende periode van ten minste twee en ten hoogste vier jaar worden herbenoemd, met dien verstande dat zij niet langer dan twaalf aaneengesloten jaren deel van het college kunnen uitmaken.¹¹⁵
9. De evangelisch-lutherse synode benoemt een aantal visitatoren die - in daarvoor in aanmerking komende gevallen - betrokken worden bij de visitatie door een regionaal college respectievelijk het generale college voor de visitatie.
10. Het is niet mogelijk tegelijkertijd als (toegevoegd) lid zitting te hebben in meer dan één van de colleges voor de visitatie, het opzicht en de behandeling van bezwaren en geschillen, voor zover uit de ordinanties en generale regelingen niet anders voortvloeit.¹¹⁶

Artikel 4. **Arbeidsveld**

1. De colleges voor de visitatie hebben tot taak
  - zich op de hoogte te stellen van het geestelijk leven van de gemeenten,
  - onderzoek te doen naar de wijze waarop de gemeenten gehoor geven aan haar roeping en naar de vervulling van de ambten en diensten,
  - te bemiddelen - door het voeren van overleg, het geven van gevraagd en ongevraagd advies en het aanbevelen van mediation - in geval van moeilijkheden, in het bijzonder in en tussen ambtelijke vergaderingen, behoudens het bepaalde in ordinantie 11.¹¹⁷
2. Het arbeidsveld van de colleges voor de visitatie omvat ook de visitatie van de predikanten in algemene dienst.

Artikel 5. **Werkwijze**

1. Het regionale college voor de visitatie draagt ervoor zorg dat elke gemeente, gelegen in de classes die in de desbetreffende regio samenwerken, ten minste eenmaal in de vier jaar door twee visitatoren wordt bezocht.¹¹⁸
2. Het regionale college voor de visitatie kan - wanneer feiten of omstandigheden daartoe aanleiding geven of wanneer een kerkenraad of het breed moderamen van een meerdere ambtelijke vergadering daartoe een verzoek heeft gedaan - een tussentijdse buitengewone visitatie houden. Ook kan het college zich zo nodig schriftelijk dan wel mondeling met de betrokken kerkenraad, ambtsdragers of gemeenteleden in verbinding stellen.
3. Het generale college voor de visitatie geeft als samenbindend orgaan voor de visitatie algemene leiding aan de visitatie en verleent alleen in overleg met het betreffende regionale college voor de visitatie bijstand bij de visitatie in de classes.
4. In de gemeente waar een visitatie wordt gehouden, wordt op verzoek van en in overleg met de visitatoren een vergadering van de kerkenraad belegd onder voorzitterschap van een van de visitatoren.

---

¹¹⁴ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-3-1 t/m 7, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹¹⁵ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-3-8, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, deels ingegaan 30 april 2012 en deels 1 januari 2013.

¹¹⁶ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-3-10, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹¹⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-4-1, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹¹⁸ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-5-1, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

5. De leden van de kerkenraad en allen die daarnaast door visitatoren worden opgeroepen, zijn gehouden in deze kerkenraadsvergadering aanwezig te zijn en - in geval van verhindering - daarvan tevoren met redenen omkleed melding te maken.
6. Bij een periodieke visitatie wordt aan de leden van de gemeente de gelegenheid gegeven tot een gesprek met visitatoren.
Visitatoren kunnen deze gelegenheid ook bieden in geval van een buitengewone visitatie.
7. Visitatoren zijn bevoegd, als zij daartoe aanleiding zien, de gemeente te horen door het beleggen van een vergadering voor de leden van de gemeente.
Deze vergadering wordt gehouden onder leiding van de visitatoren.
8. Visitatoren kunnen zich in voorkomende gevallen in de uitvoering van hun werkzaamheden laten bijstaan door deskundigen.
9. Alle ambtsdragers en organen van gemeente en kerk zijn gehouden aan visitatoren de door dezen ten behoeve van hun arbeid gevraagde inlichtingen en gegevens te verstrekken.
10. Visitatoren doen van hun visitaties schriftelijk verslag aan het regionale college voor de visitatie, dat een afschrift daarvan doet toekomen aan het breed moderamen van de betrokken classicale vergadering en aan de betrokken kerkenraden.
11. Een regionaal college voor de visitatie dient bij de classicale vergaderingen jaarlijks een overzicht in met betrekking tot het kerkelijk leven in de door haar gevisiteerde gemeenten binnen de classis. Van deze overzichten wordt een afschrift gezonden aan het generale college voor de visitatie.
12. De regionale colleges en het generale college voor de visitatie stellen ten behoeve van de classicale vergaderingen respectievelijk de generale synode om de vier jaar een overzicht samen over het kerkelijk leven in hun ressort.

III. HET OPZICHT OVER BELIIDENIS EN WANDEL

Artikel 6. Algemeen

1. Het opzicht over de belijdenis en wandel van de leden en ambtsdragers van de kerk en van hen die in een bediening zijn gesteld strekt
  - tot opbouw van het geestelijk leven van de gemeente,
  - tot behoud van hen die dwalen,
  - tot verzoening van dezen met de gemeente en met hun naasten en
  - tot bewaring van de orde in het leven en werken van gemeente en kerk.
2. Geven iemands belijdenis en wandel of vervulling van ambt of bediening aanleiding tot bijzondere bemoeienis, dan vindt deze eerst plaats door pastorale samenspreking en vermaan.¹¹⁹
3. Indien nodig gaat de kerk over tot toepassing van de middelen die gegeven zijn met kerkelijke tucht, volgens regels in deze ordinantie gesteld.
4. Met het oog op verzoening als bedoeld in het eerste lid kunnen bij of krachtens generale regeling nadere regels worden gesteld.¹²⁰

Artikel 7. Het opzicht van de ambtelijke vergaderingen

1. Het opzicht over de leden van de gemeente berust - met inachtneming van het in deze ordinantie overigens bepaalde - bij de (wijk)kerkenraad, met dien verstande dat dit opzicht, indien het betreft een beslissing over toepassing van een van de middelen van kerkelijke tucht, wordt opgedragen aan het college van predikant(en) en ouderlingen, gehoord het regionale college voor het opzicht.
2. Het opzicht over de ambtsdragers en over hen die in een bediening zijn gesteld, alsmede over degenen die de bevoegdheid hebben voor te gaan in de eredienst, berust bij de classicale vergadering,

---

¹¹⁹ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-6-1 en 2, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹²⁰ Aanvulling kerkorde, ordinantie 10-6-4, besluit generale synode d.d. 26 april 2013, ingegaan 26 april 2013.

met dien verstande dat dit opzicht, indien het betreft een beslissing over toepassing van een van de middelen van kerkelijke tucht, wordt opgedragen aan het regionale college voor het opzicht.

Indien het betreft een predikant in algemene dienst of iemand die uit hoofde van enige kerkelijke opdracht betrokken is bij de opleiding en vorming van predikanten, vindt de eerste behandeling plaats in de klassicale vergadering van de gemeente waar betrokkene als lid is ingeschreven.¹²¹

3. Indien het opzicht over belijdenis en wandel betreft een beslissing in beroep over toepassing van een van de middelen van kerkelijke tucht is dit opzicht opgedragen aan het generale college voor het opzicht.
4. Zij die met het opzicht zijn belast, horen - in daarvoor in aanmerking komende gevallen - de synodale commissie van de evangelisch-lutherse synode.
5. De kleine synode kan indien zij van oordeel is dat een regionaal college voor het opzicht in een bepaalde zaak met de ontplooiing van zijn activiteiten in gebreke blijft, aan dit college opheldering vragen over de redenen daarvan. Indien zij deze onvoldoende oordeelt is zij bevoegd het generale college voor het opzicht op te dragen de zaak alsnog ter hand te nemen en een voorziening te treffen, die naar het oordeel van het generale college nodig is. Daaronder wordt mede begrepen het ter zake nemen van een besluit als naar het oordeel van het generale college het regionale college had behoren te nemen, dan wel de zaak voor behandeling en beslissing door te verwijzen naar het regionale college voor het opzicht van een ander ressort.
6. Indien zich feiten en omstandigheden voordoen waardoor het college van predikant(en) en ouderlingen onvoldoende onafhankelijk zou kunnen oordelen, wordt dit opzicht op verzoek van dit college uitgeoefend door het regionale college voor het opzicht.¹²²

Artikel 8. De colleges voor het opzicht

1. In elke regio is een college voor het opzicht.
2. De kleine synode kan, gehoord de betrokken klassicale vergaderingen en regionale colleges, besluiten dat twee of meer regionale colleges worden samengevoegd tot één regionaal college voor de betrokken regio's. De kleine synode treft daarbij de nodige voorzieningen.¹²³
3. Een regionaal college voor het opzicht bestaat uit vijf leden. Naast de leden worden ten minste vijf toegevoegde leden benoemd, die elk door de voorzitter – of het die hoedanigheid waarnemende lid van het college – ter verrichting van de werkzaamheden van het college kunnen worden opgeroepen.
De leden en de toegevoegde leden worden benoemd door het classicaal-regionaal overlegorgaan uit de predikanten en ouderlingen van het rechtsgebied van het college, nadat de betrokken klassicale vergaderingen in de gelegenheid zijn gesteld aanbevelingen in te dienen.
De benoeming geschiedt zodanig dat in het college ten naaste bij evenveel predikanten als ouderlingen zitting hebben.
De leden en de toegevoegde leden worden voor een periode van ten hoogste tien jaar benoemd volgens een door het classicaal-regionaal overlegorgaan vast te stellen rooster; zij kunnen niet voor een aansluitende periode in het college worden benoemd.
De leden en de toegevoegde leden van de regionale colleges zijn tevens toegevoegd lid in de andere regionale colleges.¹²⁴
4. Aan het regionale college voor het opzicht wordt voor een periode van telkens vier jaar door het classicaal-regionaal overlegorgaan ten minste één adviserend lid toegevoegd dat de hoedanigheid van meester in de rechten bezit of met goed gevolg daarmee gelijk te stellen universitaire examens in het recht heeft afgelegd. Een adviserend lid wordt benoemd uit de belijdende leden van de kerk en woont bij voorkeur in het rechtsgebied van het betreffende college.

---

¹²¹ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-7-2, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹²² Wijziging kerkorde, ordinantie 10-7-5 en 6, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹²³ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-8-1 en 2, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹²⁴ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-8-3, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, deels ingegaan 30 april 2012 en deels 1 januari 2013.

5. Het classicaal-regionaal overlegorgaan wijst de voorzitter van het regionale college aan. Het regionale college wijst uit zijn midden een secretaris aan.
Het college voorziet in de waarneming van het voorzitterschap in de gevallen waarin de voorzitter aan de werkzaamheden niet deelneemt.¹²⁵
6. Het generale college voor het opzicht bestaat uit vijf leden. Naast de leden worden ten minste vijf toegevoegde leden benoemd, die elk door de voorzitter – of het die hoedanigheid waarnemende lid van het college – ter verrichting van de werkzaamheden van het college kunnen worden opgeroepen.
De leden en de toegevoegde leden worden benoemd door de generale synode uit de predikanten en ouderlingen en wel zo dat in het college ten naaste bij evenveel predikanten als ouderlingen zitting hebben.
De leden en de toegevoegde leden worden voor een periode van ten hoogste tien jaar benoemd volgens een door de kleine synode vast te stellen rooster; zij kunnen niet voor een aansluitende periode in het college worden benoemd.¹²⁶
7. Aan het generale college voor het opzicht wordt voor een periode van telkens vier jaar door de generale synode ten minste één adviserend lid toegevoegd dat de hoedanigheid van meester in de rechten bezit of met goed gevolg daarmee gelijk te stellen universitaire examens in het recht heeft afgelegd en dat wordt benoemd uit de belijdende leden van de kerk.
8. De generale synode wijst de voorzitter van het generale college aan. Het generale college wijst uit zijn midden een secretaris aan.
Het college voorziet in de waarneming van het voorzitterschap in de gevallen waarin de voorzitter aan de werkzaamheden niet deelneemt.
9. Een college voor het opzicht behandelt en beslist de zaken met vijf leden en/of toegevoegde leden, in de daartoe voorgeschreven gevallen tezamen met de deskundigen met wie ingevolge de generale regeling voor de kerkelijke rechtspraak het college daartoe is uitgebreid.
10. Het is niet mogelijk tegelijkertijd als (toegevoegd) lid of als adviserend lid zitting te hebben in meer dan een van de colleges voor de visitatie, het opzicht en de behandeling van bezwaren en geschillen, voor zover uit de ordinanties en generale regelingen niet anders voortvloeit.
11. Een in de hoedanigheid van ambtsdrager benoemd lid van het regionale college of het generale college kan bij beëindiging van het ambt, anders dan door toepassing van een middel van kerkelijke tucht, de zittingstijd als lid of toegevoegd lid van het college volmaken zolang betrokkene belijdend lid van de kerk is.¹²⁷

Artikel 9. **Bevoegdheden**

1. Zij die zijn belast met de beslissing over het toepassen van een middel van kerkelijke tucht, zijn bevoegd naar aanleiding van feiten en omstandigheden die hen ter kennis zijn gekomen, of als hun van een kerkenraad of het breed moderamen van een meerdere ambtelijke vergadering een verzoek daartoe bereikt, iemands belijdenis en wandel dan wel vervulling van ambt of bediening te onderzoeken.¹²⁸
2. Zij die zijn belast met de beslissing over het toepassen van een middel van kerkelijke tucht kunnen zich in de uitvoering van hun werkzaamheden laten bijstaan door deskundigen.
3. Indien gedurende het verloop van de in lid 1 bedoelde procedure feiten en omstandigheden daartoe aanleiding geven, kunnen het college van predikant(en) en ouderlingen respectievelijk kan het desbetreffende college voor het opzicht degene tegen wie bezwaren aangaande belijdenis of wandel zijn ingebracht, ernstig adviseren zich voorlopig ten aanzien van de deelname aan het leven van de betrokken gemeente terughoudend op te stellen. Dit advies heeft niet het karakter van een middel van kerkelijke tucht.
4. Zij die zijn belast met de beslissing over het toepassen van een middel van kerkelijke tucht, kunnen bepalen dat degene tegen wiens vervulling van ambt of bediening ernstige bezwaren

---

¹²⁵ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-8-4 en 5, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹²⁶ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-8-6, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, deels ingegaan 30 april 2012 en deels 1 januari 2013.

¹²⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-8-7 t/m 11, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹²⁸ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-9-1, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

zijn gerezen, zolang de kerk geen eindoordeel heeft gegeven, voorlopig de vervulling van het ambt of de bediening dient op te schorten. Deze voorlopige maatregel heeft niet het karakter van een middel van kerkelijke tucht.¹²⁹

5. Een college voor het opzicht kan - voordat ten aanzien van een predikant een beslissing wordt genomen over het al dan niet toepassen van een middel van kerkelijke tucht - bepalen dat betrokkene zich binnen een door het college te stellen termijn dient te onderwerpen aan een onderzoek door een of meer daartoe aan te wijzen artsen.

Indien het medisch onderzoek daartoe aanleiding geeft, kan het college besluiten de behandeling van de zaak op te schorten en bepalen dat het breed moderamen van de desbetreffende classicale vergadering dient over te gaan tot het verlenen van emeritaat omdat betrokkene blijvend niet in staat is de werkzaamheden van een predikant te verrichten.

6. Ten aanzien van degene die zich schuldig maakt aan onchristelijke belijdenis of levenswandel of aan een andere wijze van verstoren van de orde in het leven en werken van de kerk, kan gebruik gemaakt worden van de middelen van kerkelijke tucht:
- een terechtwijzing,
  - de vermaning om terug te keren van een belijdenis of wandel waarin kennelijk niet geluisterd wordt naar wat Christus door Zijn Geest en Woord tot ons zegt,
  - de ernstige vermaning dat de kennelijke verharding tegen het Woord het op waardige wijze eten van het brood en drinken van de beker des Heren voor de betrokkene verhindert, waardoor de gemeenschap wordt geschaad,
  - de schorsing voor bepaalde of onbepaalde tijd in de bevoegdheid tot uitoefening van het actief en passief kiesrecht.

In het geval toepassing van één of meer van deze middelen betrekking heeft op een ambtsdrager, iemand die in een bediening staat, dan wel iemand aan wie kerkelijke bevoegdheden zijn toegekend, dient het betreffende college zich er van te vergewissen of niet tevens toepassing dient te worden gegeven aan de middelen genoemd in lid 7.¹³⁰

7. Ten aanzien van degene die zich schuldig maakt aan veronachtzaming of misbruik van het ambt dan wel de bediening dan wel de door de kerk toegekende bevoegdheden, kan gebruik gemaakt worden van de volgende middelen van kerkelijke tucht:
- een terechtwijzing,
  - een ambtelijke vermaning,
  - de schorsing voor bepaalde tijd in de vervulling van het ambt of de bediening dan wel in de uitoefening van door de kerk toegekende bevoegdheden,
  - schorsing voor onbepaalde tijd in de vervulling van het ambt of de bediening dan wel in de uitoefening van de door de kerk toegekende bevoegdheden, waarbij - voor zover van toepassing - betrokkene tevens wordt losgemaakt van de gemeente waaraan deze is verbonden. Het betreffende college voor het opzicht beoordeelt na een door dit college nader te bepalen periode van ten hoogste drie jaar of toepassing gegeven kan worden aan het bepaalde in de volgende volzin dan wel of er redenen zijn om de schorsing hetzij voor onbepaalde tijd te handhaven hetzij om te zetten in het onder e aangegeven middel van kerkelijke tucht.

Het betreffende college is bevoegd tot opheffing van de schorsing voor onbepaalde tijd te besluiten indien het zich, naast het bepaalde in lid 9, ook heeft vergewist van de geschiktheid van de betrokkene en het consent van de kleine synode tot hervatting van de werkzaamheden behorende bij het ambt of de bediening. Een verzoek tot opheffing van dit middel van kerkelijke tucht kan worden gedaan door de betrokkene dan wel door een betrokken ambtelijke vergadering. Op de verlening van dit consent aan een predikant is de procedure omschreven in ord. 3-26-1a van overeenkomstige toepassing,

- de ontzetting uit het ambt of de bediening dan wel het ontnemen van de door de kerk toegekende bevoegdheden.

---

¹²⁹ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-9-4, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹³⁰ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-9-6, besluit generale synode d.d. 20 april 2012 en 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

In het geval toepassing wordt gegeven aan de in dit lid genoemde middelen dient het betreffende college zich er van te vergewissen of niet tevens toepassing dient te worden gegeven aan de middelen genoemd in de leden 6 en 7a.

In het geval toepassing wordt gegeven aan één of meer van de onder d of e genoemde middelen wordt aan de predikant of degene die in een bediening is gesteld - naar regels bij generale regeling gesteld - een wachtgeld toegekend.¹³¹¹³²¹³³

- 7a. Zij die zijn belast met de beslissing over het toepassen van een middel van kerkelijke tucht kunnen - in het geval toepassing wordt gegeven aan de in lid 7 sub b, c of d genoemde middelen - tevens de betrokkene onder supervisie stellen, met het oog op herstel van vertrouwen en verbetering van het functioneren van de betrokkene. De supervisie geschiedt onder verantwoordelijkheid van de kleine synode die de supervisie regelt conform een daartoe door haar vastgesteld protocol. Daarin zijn de uitgangspunten opgenomen op basis waarvan de aard en de inhoud van de door de betrokkene onder de supervisie te ondernemen acties worden vastgesteld. Voorts bevat het protocol richtlijnen met betrekking tot de eindtermen waaraan moet worden voldaan, de duur en de kosten van de supervisie, de aan supervisoren te stellen eisen, en de wijze van rapportage.

De termijn van supervisie bedraagt maximaal drie jaar.¹³⁴

8. Zij die zijn belast met de beslissing over het toepassen van een middel van kerkelijke tucht, kunnen als uiterste middel van kerkelijke tucht, bij ergerniswekkende hardnekkigheid in een onchristelijke belijdenis of levenswandel op grond waarvan reeds één of meer middelen van kerkelijke tucht zijn toegepast, uitspreken dat zij daardoor de gemeenschap van betrokkene met gemeente en kerk verbroken achten.

De toepassing van dit middel kan, indien een beslissing daartoe wordt genomen door het college van predikant(en) en ouderlingen, alleen plaatsvinden in overleg met het betrokken regionale college voor het opzicht.

9. Een middel van kerkelijke tucht voor onbepaalde tijd kan worden opgeheven indien de desbetreffende feiten en omstandigheden daarvoor aanleiding vormen en nadat het bestaan van berouw bij de betrokkene is gebleken.

Hiertoe is bevoegd het kerkelijk lichaam dat in laatste aanleg tot toepassing van het middel van kerkelijke tucht heeft besloten, zulks ambtshalve of op verzoek van de betrokkene dan wel van de betrokken ambtelijke vergadering(en).¹³⁵

10. Wanneer een college voor het opzicht moet oordelen over gedragingen waarover de strafrechter in een onherroepelijke uitspraak op tegenspraak een oordeel heeft gegeven, worden de feiten zoals deze door de strafrechter zijn vastgesteld als waar aangenomen, tenzij tegenbewijs wordt geleverd.¹³⁶

Artikel 10. **Behandeling in eerste aanleg**

1. Een besluit tot toepassing van een middel van kerkelijke tucht kan slechts genomen worden nadat
- degene tegen wie de beschuldiging is ingebracht ten minste veertien dagen voor de behandeling van de zaak schriftelijk op de hoogte is gesteld van de bezwaren die tegen betrokkene zijn ingebracht,
  - op verzoek van betrokkene afschrift is gegeven van de stukken en de verslagen van de getuigenverklaringen die bij de behandeling van de zaak ter tafel komen,
  - betrokkene in de gelegenheid is gesteld zich - in een vergadering van het college van predikant(en) en ouderlingen respectievelijk het regionale college voor het opzicht - te rechtvaardigen, desgewenst bijgestaan door een raadsman of –vrouw.

---

¹³¹ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-9-7, besluit generale synode d.d. 12 november 2009, ingegaan 1 januari 2010.

¹³² Wijziging kerkorde, ordinantie 10-9-7, besluit generale synode d.d. 20 april 2012 en 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹³³ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-9-7, besluit generale synode d.d. 26 april 2013, ingegaan 26 april 2013.

¹³⁴ Aanvulling kerkorde, ordinantie 10-9-7a, besluit generale synode d.d. 26 april 2013, ingegaan 26 april 2013.

¹³⁵ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-9-9, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹³⁶ Aanvulling kerkorde, ordinantie 10-9-10, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

De behandeling van een zaak, het opzicht betreffende, geschiedt met inachtneming van het in deze ordinantie en in de generale regeling voor de kerkelijke rechtspraak bepaalde.

2. Een besluit tot toepassing van een middel van kerkelijke tucht is slechts genomen wanneer wat betreft het college van predikant(en) en ouderlingen ten minste twee derde van het aantal leden zoals dit voor het kerkelijk lichaam is vastgesteld, zich daar voor verklaart, en wat betreft de colleges voor het opzicht tenminste twee derde van het aantal van hen die de desbetreffende kwestie van toepassing van kerkelijke tucht behandelen en beslissen, zich daar voor verklaart.¹³⁷
3. De formulering van een besluit tot toepassing van een middel van kerkelijke tucht bevat de overwegingen ten aanzien van de feiten en de redenen waarop het besluit rust.
4. Binnen dertig dagen nadat het besluit tot toepassing van een middel van kerkelijke tucht is genomen, zendt het college daarvan een afschrift aan
  - a. het betrokken gemeentelid of de betrokken ambtsdrager dan wel degene die een bediening vervult,
  - b. degene die de beschuldiging heeft ingebracht,
  - c. de kerkenraad van de gemeente waartoe de betrokkene behoort, als het besluit is genomen door een regionaal college voor het opzicht,
  - d. het breed moderamen van de classicale vergadering van de gemeente waar betrokkene als lid is ingeschreven,
  - e. het generale college voor het opzicht,
  - f. de kleine synode,
  - g. het betrokken college voor de visitatie en
  - h. in daarvoor in aanmerking komende gevallen de synodale commissie van de evangelisch-lutherse synode.

De aan de onder a en b genoemden te verzenden afschriften zijn afschriften die voor gelijklopend aan het besluit zijn gewaarmerkt door de secretaris van het regionale college; ze worden aangetekend verzonden.¹³⁸

5. Wordt een besluit genomen om niet over te gaan tot toepassing van een middel van kerkelijke tucht, dan wordt daarvan, binnen dertig dagen, met redenen omkleed mededeling gedaan aan
  - a. degene tegen wie de beschuldiging is ingebracht,
  - b. degene die de beschuldiging heeft ingebracht en
  - c. de betrokken kerkenraad, als het besluit is genomen door een regionaal college voor het opzicht,onder toezending van een afschrift daarvan aan het generale college voor het opzicht.
6. Indien zij die zijn belast met het houden van opzicht, van oordeel zijn dat er reden is voor een onderzoek inzake belijdenis en wandel respectievelijk de vervulling van een ambt, bediening of functie dan wel indien een beschuldiging terzake is ingebracht, nemen zij de zaak onverwijld, doch in ieder geval binnen twee maanden in behandeling, en wordt aan degenen tegen en door wie de beschuldiging is ingebracht, mededeling gedaan van de ontvangst van de beschuldiging met vermelding van de termijn waarbinnen betrokkene de gelegenheid heeft daarop schriftelijk te antwoorden alsmede van het verdere verloop van de procedure. De behandeling van zaken, het opzicht betreffende, is steeds mede er op gericht deze zonder vertraging tot afdoening te brengen.¹³⁹
7. Een college voor het opzicht neemt zijn uitspraken, ontdaan van persoonlijke gegevens en in samenvatting, op in het periodieke verslag als bedoeld in ordinantie 4-20-2 respectievelijk ordinantie 4-29-2.¹⁴⁰

---

¹³⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-10-2, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹³⁸ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-10-4, besluit generale synode d.d. 20 april 2012 en 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹³⁹ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-10-6, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁴⁰ Aanvulling kerkorde, ordinantie 10-10-7, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

Artikel 11. **Beroep**

1. Indien degene tegen wie de beschuldiging is ingebracht, meent dat ten onrechte een middel van kerkelijke tucht is toegepast of wanneer betrokkene zich niet kan verenigen met de gronden waarop besloten is geen middel van kerkelijke tucht toe te passen, kan deze zich beroepen op het generale college voor het opzicht.
2. Indien degene die de beschuldiging in eerste aanleg heeft ingebracht, bezwaar heeft tegen het genomen besluit over het al dan niet toepassen van een middel van kerkelijke tucht of zich niet kan verenigen met de redenen die daarvoor zijn gegeven, kan deze zich eveneens beroepen op het generale college voor het opzicht.
3. Indien de betrokken kerkenraad of het betrokken breed moderamen van een klassicale vergadering van oordeel is dat een regionaal college in gebreke is gebleven ten aanzien van de behandeling van een beschuldiging die is ingebracht, kan deze aan dit college inlichtingen vragen over de beweegredenen daartoe en, indien het deze onvoldoende oordeelt, zich om een voorziening wenden tot het generale college voor het opzicht.
4. Indien de betrokken kerkenraad of het betrokken breed moderamen van een klassicale vergadering de overtuiging heeft dat een regionaal college ten onrechte overgegaan is tot toepassing van een middel van kerkelijke tucht, kan deze zich beroepen op het generale college voor het opzicht.
5. Een beroep wordt schriftelijk en gemotiveerd ingesteld binnen dertig dagen na de dag waarop de beslissing werd verzonden of na de dag waarop daarvan redelijkerwijze kennis kon worden genomen.
6. In geval van beroep op het generale college treedt het middel van kerkelijke tucht tot toepassing waarvan besloten was, niet in werking voor de dag waarop het generale college in de zaak een eindbeslissing heeft gegeven.
7. Bij de behandeling in beroep is het bepaalde in artikel 10-1, 2, 3 en 6 van overeenkomstige toepassing.
8. (Vervallen)¹⁴¹
9. Het generale college kan een besluit inzake het al dan niet toepassen van een middel van kerkelijke tucht vernietigen, ook indien de betrokkene geen voorziening in beroep heeft gevraagd.
10. Indien het generale college besluit tot vernietiging van een in eerste aanleg gegeven beslissing doet het generale college de zaak zelf af of verwijst deze naar degenen die de beslissing in eerste aanleg gegeven hebben, dan wel naar een door hem aan te wijzen regionaal college ter verdere behandeling met inachtneming van het besluit van het generale college.
11. Binnen dertig dagen nadat het besluit is genomen zendt het generale college daarvan een afschrift aan
  - a. het betrokken gemeentelid of de betrokken ambtsdrager dan wel degene die een bediening vervult,
  - b. degene die de beschuldiging heeft ingebracht,
  - c. degenen die de beslissing in eerste aanleg hebben genomen,
  - d. de betrokken kerkenraad,
  - e. de betrokken brede moderamina van de meerdere ambtelijke vergaderingen,
  - f. de kleine synode,
  - g. het generale college voor de visitatie,
  - h. het betrokken regionale college voor de visitatie en
  - i. in daarvoor in aanmerking komende gevallen de synodale commissie van de evangelisch-lutherse synode.

De aan de onder a en b genoemden te verzenden afschriften zijn afschriften die voor gelijklopend aan het besluit zijn gewaarmerkt door de secretaris van het generale college; ze worden aangetekend verzonden.¹⁴²

---

¹⁴¹ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-11-8, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁴² Wijziging kerkorde, ordinantie 10-11-11, besluit generale synode d.d. 20 april 2012 en 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

Artikel 12. **Herziening**

1. Indien het generale college voor het opzicht feiten en omstandigheden ontwaart waarmee bij de beslissing tot het al dan niet toepassen van een middel van kerkelijke tucht geen rekening kon worden gehouden toen het laatste besluit werd genomen en welke, indien deze bekend waren, naar de mening van het generale college tot een ander besluit aanleiding zouden kunnen geven, is het generale college bevoegd tot herziening van deze zaak over te gaan. In dat geval neemt het generale college een zodanig besluit als naar zijn mening genomen zou moeten zijn, indien bij de vroegere behandeling van de zaak deze feiten en omstandigheden reeds bekend waren geweest. Het bepaalde in artikel 11-11 is daarbij van overeenkomstige toepassing.

IV. OPZICHT OVER DE VERKONDIGING EN DE CATECHESE ALSMEDE OVER DE OPLEIDING EN VORMING VAN PREDIKANTEN

Artikel 13. **Algemeen**

1. Het opzicht over de verkondiging en de catechese alsmede over de opleiding en vorming van predikanten strekt tot de rechte bediening van het Evangelie en tot wering uit verkondiging en kerkelijk onderricht van datgene wat de fundamente van de kerk aantast, doordat het de gehoorzaamheid aan de Heilige Schrift uitsluit en de gemeenschap met de belijdenis van het voorgeslacht verbreekt.
2. Het opzicht over de prediking en het onderwijs van hen die geroepen zijn tot de verkondiging en de catechese, alsmede over de opleiding en vorming van predikanten berust bij de classicale vergaderingen en de generale synode.
3. Het in dit hoofdstuk bepaalde is van overeenkomstige toepassing op allen die de bevoegdheid hebben voor te gaan in de eredienst, op grond van enige kerkelijke bevoegdheid optreden ten behoeve van de catechese of uit hoofde van een opdracht van de kerk betrokken zijn bij de vorming en opleiding van de predikanten.

Artikel 14. **Het opzicht van de classicale vergaderingen**

1. Een classicale vergadering die reden heeft om aan te nemen dat de prediking en catechese van een predikant bij de verrichting van de aan het ambt verbonden werkzaamheden de fundamente van de kerk aantasten, draagt – na de betrokken kerkenraad te hebben gehoord – aan het regionale college voor de visitatie op daarnaar een onderzoek in te stellen. In daarvoor in aanmerking komende gevallen is het bepaalde in artikel 3-9 van overeenkomstige toepassing.
Indien het betreft een predikant in algemene dienst dan wel iemand die uit hoofde van enige kerkelijke opdracht betrokken is bij de opleiding en vorming van predikanten is het bepaalde in artikel 7-2 van overeenkomstige toepassing.¹⁴³
2. Indien dit vermoeden blijkt niet zonder grond te zijn, trachten de visitatoren de predikant door pastorale samenspreking en vermaan tot verandering van gevoelen te brengen.
3. Visitatoren doen aan de betrokken classicale vergadering verslag van het door hen verrichte onderzoek en van het resultaat daarvan.
4. Wanneer de classicale vergadering geen termen aanwezig acht de zaak voortgang te doen hebben, stelt zij de predikant, de betrokken kerkenraad en het regionale college voor de visitatie daarvan schriftelijk op de hoogte.
5. Is de classicale vergadering van oordeel dat er wel redenen zijn voor verdere bespreking, dan nodigt zij de predikant uit voor een samenspreking.
Aan deze samenspreking wordt deelgenomen door een aantal adviseurs, aangewezen door en uit het orgaan van bijstand van de generale synode voor de zaken van kerk en theologie, die daarna aan de classicale vergadering schriftelijk hun oordeel mededelen.

---

¹⁴³ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-14-1, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

6. De classicale vergadering spreekt, nadat de predikant nogmaals in de gelegenheid is gesteld zijn gevoelens toe te lichten en de betreffende adviseurs wederom zijn gehoord, uit of zij van oordeel is dat deze prediking en catechese zich niet meer bewegen in de weg van het belijden van de kerk en daarmee de fundamenten van de kerk aantasten.¹⁴⁴
7. Is de classicale vergadering van oordeel dat deze vraag bevestigend beantwoord moet worden, dan brengt zij dit oordeel met redenen omkleed ter kennis van de betreffende predikant en de kerkenraad en van de generale synode.
Bij een ontkennend antwoord doet de classicale vergadering daarvan mededeling aan de betrokken predikant en de kerkenraad en aan de theologische adviseurs.

Artikel 15. **Het opzicht van de generale synode**

1. Wanneer een zaak overeenkomstig het bepaalde in artikel 14-7 door een classicale vergadering is voorgelegd aan de generale synode, wijst zij uit haar leden een bijzondere commissie aan die tot taak heeft de zaak voor behandeling door de generale synode voor te bereiden.
2. Deze commissie stelt de betrokken predikant in de gelegenheid eventuele bezwaren tegen het oordeel van de classicale vergadering schriftelijk bij haar in te dienen en vraagt het oordeel over de zaak van het orgaan van bijstand van de generale synode dat zich bezighoudt met de zaken van kerk en theologie en - in daarvoor in aanmerking komende gevallen - van de evangelisch-lutherse synode of van de raad van advies voor het gereformeerd belijden.
3. Bij de behandeling van de zaak door de generale synode - in aanwezigheid van leden van het in lid 2 bedoelde orgaan - wordt de betrokken predikant in de gelegenheid gesteld, desgewenst bijgestaan door een of twee belijdende leden van de kerk, zijn gevoelens toe te lichten en te verdedigen.
4. Het oordeel van de generale synode, dat met redenen omkleed is, wordt in afschrift toegezonden aan de betrokken predikant, aan de betrokken kerkenraad en de classicale vergadering en aan het in lid 2 bedoelde orgaan.
5. Is het oordeel van de generale synode dat deze prediking en catechese het belijden van de kerk weerspreken, dan stelt de synode een termijn vast waarbinnen de predikant de gelegenheid geboden wordt zich naar dit oordeel te voegen.
6. Kan de predikant het oordeel van de synode niet aanvaarden of laat deze binnen de gestelde termijn niet weten zich te voegen naar dit oordeel van de synode, dan wordt de zaak voorgelegd aan het generale college voor het opzicht dat ten aanzien van betrokkene bevoegd is gebruik te maken van de middelen van kerkelijke tucht als bedoeld in art. 9-7 en 9-8.
7. Degene die door toepassing van deze bepalingen niet meer in het ambt staat, kan door de generale synode - het orgaan van bijstand van de generale synode dat op het terrein van kerk en theologie werkzaam is, gehoord - de bevoegdheid krijgen weer te mogen staan naar het ambt van predikant, nadat betrokkene verklaard heeft het oordeel van de synode alsnog te aanvaarden en zich te zullen bewegen in de weg van het belijden van de kerk.
8. (Vervallen)¹⁴⁵

---

¹⁴⁴ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-14-6, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁴⁵ Wijziging kerkorde, ordinantie 10-15-4 t/m 8, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

ORDINANTIE 11 DE VERMOGENSRECHTELIJKE AANGELEGENHEDEN

I. DE VERMOGENSRECHTELIJKE AANGELEGENHEDEN VAN DE GEMEENTE

Artikel 1. Algemeen

1. De zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente berust bij de kerkenraad.
2. De kerkenraad vertrouwt de verzorging van de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente van niet-diaconale aard toe aan het college van kerkrentmeesters en die van diaconale aard aan het college van diakenen.
3. Het college van kerkrentmeesters en het college van diakenen stemmen hun beleid af op het beleid van de kerkenraad inzake het gehele leven en werken van de gemeente. Zij doen verslag van hun werkzaamheden aan de kerkenraad.

Artikel 2. Het college van kerkrentmeesters

1. De ouderlingen-kerkrentmeester vormen tezamen met de kerkrentmeesters als bedoeld in lid 3 het college van kerkrentmeesters.¹⁴⁶
2. Het college van kerkrentmeesters bestaat uit ten minste drie leden.
De meerderheid van het college van kerkrentmeesters bestaat uit ouderlingen-kerkrentmeester.
3. De kerkrentmeesters die geen ouderling zijn, worden door de kerkenraad uit de leden van de gemeente benoemd nadat hun namen zijn voorgedragen aan de gemeente om haar goedkeuring te verkrijgen. Zij kunnen in de gemeente niet tegelijkertijd een ambt dragen.
4. Ten aanzien van de kerkrentmeesters die geen ouderling zijn, is van overeenkomstige toepassing hetgeen voor ambtsdragers bepaald is ter zake van de zittingstijd, de mogelijkheid bezwaar te maken tegen de benoeming, het opzicht en de behandeling van bezwaren en geschillen.
5. Het college van kerkrentmeesters wijst uit zijn midden een voorzitter, een secretaris en een penningmeester aan.
De voorzitter is een van de ouderlingen-kerkrentmeester.
Het college van kerkrentmeesters draagt er zorg voor dat de boekhouding en het middelenbeheer niet in één hand zijn.
6. Indien aan de besluitvorming van het college van kerkrentmeesters minder dan drie leden deelnemen, is een besluit van het college slechts rechtsgeldig,
  - a. wanneer, bij deelname door twee kerkrentmeesters, één ambtsdrager, daartoe aangewezen door de kerkenraad, aan de besluitvorming heeft deelgenomen en
  - b. wanneer, bij deelname door één kerkrentmeester, twee ambtsdragers, daartoe aangewezen door de kerkenraad, aan de besluitvorming hebben deelgenomen.
7. Het college van kerkrentmeesters heeft tot taak:
  - a. het in overleg met en in verantwoording aan de kerkenraad scheppen en onderhouden van de materiële en financiële voorwaarden voor het leven en werken van de gemeente door:
    - het meewerken aan de totstandkoming van het beleidsplan, de begroting en de jaarrekening van de gemeente overeenkomstig het bepaalde in ordinantie 4-7-1 en het bepaalde in de artikelen 6 en 7;
    - het zorg dragen voor de geldwerving;
    - het zorg dragen voor het beschikbaar zijn van ruimten voor de eredienst en de andere activiteiten van de gemeente;

---

¹⁴⁶ Wijziging kerkorde, ordinantie 11-2-1, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

en voorts

- b. het beheren van de goederen van de gemeente;
- c. het verzorgen van het, in het beleidsplan en de begroting geformuleerde, personeelsbeleid;
- d. het zorgdragen voor de arbeidsrechtelijke aangelegenheden van hen die krachtens arbeidsovereenkomst bij de gemeente werkzaam zijn op niet-diaconaal terrein;
- e. het fungeren als opdrachtgever van kosters en beheerders van gebouwen en ander beherend en administratief personeel dat op arbeidsovereenkomst in dienst van de gemeente werkzaam is;
- f. het bijhouden van de registers van de gemeente, het doopboek, het belijdenisboek en - indien aanwezig - het trouwboek;
- g. het beheren van de archieven van de gemeente;
- h. het beheren van de verzekeringspolissen.

Met het oog op deze taak kan de ouderling-kerkrentmeester worden vrijgesteld van

- het toerusten van de gemeente tot het vervullen van haar pastorale en missionaire roeping en
  - de herderlijke zorg.
8. Het college van kerkrentmeesters blijft bij het beheren van en beschikken over de aan hem toevertrouwde vermogenrechtelijke aangelegenheden van de gemeente binnen de grenzen van het door de kerkenraad vastgestelde beleidsplan en van de door de kerkenraad vastgestelde begroting.
  9. Voorafgaande instemming van de kerkenraad is nodig voor rechtshandelingen betreffende:
    - het verkrijgen, bouwen, ingrijpend verbouwen, uitbreiden of restaureren, verhuren, bezwaren, verkopen of op andere wijze vervreemden en afbreken van een gebouw of een orgel, beide in gebruik ten behoeve van de eredienst of anderszins van belang voor het leven en werken van de gemeente;
    - het aangaan van verplichtingen waarin niet bij vastgestelde begroting is voorzien;
    - het aanvaarden van erfstellingen, legaten en schenkingen onder last of voorwaarde;
    - het oprichten van of deelnemen aan een stichting;
    - het voeren van processen voor de overheidsrechter en het aangaan van overeenkomsten om geschillen op een andere wijze tot een oplossing te brengen.¹⁴⁷
  10. De kerkenraad neemt alleen in overleg met het college van kerkrentmeesters beslissingen op niet-diaconaal terrein waaraan voor de gemeente financiële gevolgen verbonden zijn welke niet bij vastgestelde begroting zijn voorzien.

Artikel 3. **Het college van diakenen**

1. De diakenen vormen tezamen het college van diakenen. Het college van diakenen bestaat uit ten minste drie leden.
2. Het college van diakenen wijst uit zijn midden een voorzitter, een secretaris en een penningmeester aan. Het college van diakenen draagt er zorg voor dat de boekhouding en het middenbeheer niet in één hand zijn.
3. Indien aan de besluitvorming van het college van diakenen minder dan drie leden deelnemen, is een besluit van het college slechts rechtsgeldig,
  - a. wanneer, bij deelname door twee diakenen, één ambtsdrager, daartoe aangewezen door de kerkenraad, aan de besluitvorming heeft deelgenomen en
  - b. wanneer, bij deelname door één diaken, twee ambtsdragers, daartoe aangewezen door de kerkenraad, aan de besluitvorming hebben deelgenomen.
4. Het college van diakenen heeft tot taak:
  - a. het in overleg met en in verantwoording aan de kerkenraad scheppen en onderhouden van de materiële en financiële voorwaarden voor de door de gemeente te verrichten diaconale dienst door:

---

¹⁴⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 11-2-9, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

- het meewerken aan de totstandkoming van het beleidsplan, de diaconale begroting en de diaconale jaarrekening overeenkomstig het bepaalde in ordinantie 4-7-1 en het bepaalde in de artikelen 6 en 7;
- het zorg dragen voor de geldwerving ten behoeve van de diaconale arbeid van de gemeente;

en voorts

- b. het beheren van de goederen van de diaconie;
  - c. het verzorgen van het, in het beleidsplan en de diaconale begroting geformuleerde, personeelsbeleid;
  - d. het zorgdragen voor de arbeidsrechtelijke aangelegenheden van hen die krachtens arbeidsovereenkomst bij de diaconie werkzaam zijn;
  - e. het fungeren als opdrachtgever van hen die op arbeidsovereenkomst in de gemeente op diaconaal terrein werkzaam zijn;
  - f. het beheren van verzekeringspolissen.
5. Het college van diakenen blijft bij het beheren van en beschikken over de aan hem toevertrouwde vermogensrechtelijke aangelegenheden binnen de grenzen van het door de kerkenraad vastgestelde beleidsplan en de door de kerkenraad vastgestelde begroting.
6. Voorafgaande instemming van de kerkenraad is nodig voor:
- het aangaan van verplichtingen waarin niet bij vastgestelde begroting is voorzien;
  - het aanvaarden van erfstellingen, legaten en schenkingen onder last of voorwaarde;
  - het oprichten van of deelnemen aan een stichting;
  - het voeren van processen voor de overheidsrechter en het aangaan van overeenkomsten om geschillen op een andere wijze tot een oplossing te brengen.¹⁴⁸
7. Het college van diakenen is bevoegd diaconale steun te verlenen aan personen, organen, kassen, fondsen, instellingen en rechtspersonen in binnen- en buitenland. Uitsluitend in zeer bijzondere gevallen, zulks ter beoordeling van het regionale college voor de behandeling van beheerszaken en nadat ter zake toestemming is verkregen van dit college, kan het college van diakenen besluiten diaconale gelden beschikbaar te stellen voor niet-diaconaal werk van de gemeente.
8. De kerkenraad neemt alleen in overleg met het college van diakenen beslissingen waaraan voor de diaconie van de gemeente financiële gevolgen verbonden zijn welke niet bij vastgestelde begroting zijn voorzien.

Artikel 4. **Vermogensrechtelijke aangelegenheden van gemeenten met wijkgemeenten**

1. Waar een gemeente wijkgemeenten heeft, dient in deze ordinantie in plaats van kerkenraad gelezen te worden algemene kerkenraad.
2. In een gemeente met wijkgemeenten vormen de kerkrentmeesters die lid zijn van een wijkkerkenraad tezamen met de andere kerkrentmeesters die benoemd zijn door de wijkkerkenraad, de wijkraad van kerkrentmeesters.
De leden van het college van kerkrentmeesters worden aangewezen op de wijze als is opgenomen in de regeling voor het beheer van de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente, als bedoeld in ord. 4-7-2.
De voorzitter, secretaris en penningmeester worden op voordracht van het college van kerkrentmeesters benoemd door de algemene kerkenraad.¹⁴⁹
3. In overleg met de algemene kerkenraad kan het college van kerkrentmeesters, naast de zorg voor het kerkgebouw en de goede gang van zaken daarin tijdens de kerkdiensten, de verzorging van bepaalde vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente van niet-diaconale aard toevertrouwen aan de wijkraden van kerkrentmeesters. Een en ander geschiedt met inachtneming van het bepaalde in ordinantie 4-9-4.
4. In een gemeente met wijkgemeenten vormen de diakenen die lid zijn van een wijkkerkenraad, de wijkraad van diakenen.

---

¹⁴⁸ Wijziging kerkorde, ordinantie 11-3-6, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁴⁹ Wijziging kerkorde, ordinantie 11-4-2, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

De leden van het college van diakenen worden aangewezen op de wijze als is opgenomen in de regeling voor het beheer van de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente, als bedoeld in ord. 4-7-2.

De voorzitter, secretaris en penningmeester worden op voordracht van het college van diakenen benoemd door de algemene kerkenraad.¹⁵⁰

5. In overleg met de algemene kerkenraad kan het college van diakenen de verzorging van bepaalde vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente van diaconale aard toevertrouwen aan de wijkraden van diakenen. Een en ander geschiedt met inachtneming van het bepaalde in ordinantie 4-9-4.
6. Wanneer een gemeente uit minder dan vier wijkgemeenten bestaat, kan de algemene kerkenraad, met instemming van de wijkkerkenraden, besluiten geen wijkraden van kerkrentmeesters in te stellen. Wanneer geen wijkraden zijn ingesteld, bestaat het college van kerkrentmeesters uit alle kerkrentmeesters van de gemeente en worden de kerkrentmeesters die geen ouderling zijn benoemd door de algemene kerkenraad.

Artikel 5. **Rechtspersoonlijkheid en vertegenwoordiging**

1. De gemeente heeft rechtspersoonlijkheid.

De gemeente wordt in vermogensrechtelijke aangelegenheden van niet-diaconale aard vertegenwoordigd door de voorzitter en de secretaris van het college van kerkrentmeesters tezamen. Het college van kerkrentmeesters wijst voor elk van beiden uit zijn midden of uit de kerkenraad een plaatsvervanger aan.

Waar een streekgemeente is gevormd, hebben zowel de streekgemeente als de gemeenten die tezamen de streekgemeente vormen, rechtspersoonlijkheid.

Een wijkgemeente, een missionaire gemeente en een huisgemeente hebben geen rechtspersoonlijkheid.¹⁵¹

2. De diaconie van de gemeente heeft rechtspersoonlijkheid. Het college van diakenen is het bestuur van de diaconie.

De gemeente wordt in vermogensrechtelijke aangelegenheden van diaconale aard vertegenwoordigd door de diaconie. De diaconie van de gemeente wordt vertegenwoordigd door de voorzitter en de secretaris van het college van diakenen tezamen. Het college van diakenen wijst voor elk van beiden uit zijn midden of uit de kerkenraad een plaatsvervanger aan.

Waar een streekgemeente is gevormd, hebben zowel de diaconie van de streekgemeente als de diaconieën van de gemeenten die tezamen de streekgemeente vormen, rechtspersoonlijkheid.

3. In alle andere aangelegenheden wordt de gemeente vertegenwoordigd door de preses en de scriba van de kerkenraad tezamen. De kerkenraad wijst voor elk van beiden uit zijn midden een plaatsvervanger aan.

Artikel 6. **De begrotingen en het collecterooster**

1. Elk jaar plegen het college van kerkrentmeesters en het college van diakenen met de kerkenraad en met alle daarvoor in aanmerking komende organen van de gemeente overleg over de in samenhang met het door de kerkenraad vastgestelde beleidsplan op te stellen begrotingen en het collecterooster van het komende kalenderjaar.
2. Vóór 1 november dienen het college van kerkrentmeesters en het college van diakenen hun ontwerpbegrotingen bij de kerkenraad in, vergezeld van een door hen in onderling overleg opgesteld gemeenschappelijk ontwerpcollecterooster.
3. Indien de kerkenraad wijzigingen wil aanbrengen in de ontwerpbegrotingen overlegt hij met het betrokken college over de voorgenomen wijziging. Indien over de wijziging geen overeenstemming wordt verkregen, vraagt de kerkenraad bemiddeling van het regionale college voor de behandeling van beheerszaken. Eerst na bemiddeling van het regionale college neemt de kerkenraad een definitief besluit.

---

¹⁵⁰ Wijziging kerkorde, ordinantie 11-4-4, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁵¹ Wijziging kerkorde, ordinantie 11-5-1, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

4. Nadat de kerkenraad de begrotingen voorlopig heeft vastgesteld, worden deze in samenvatting in de gemeente gepubliceerd en tevens gedurende een week in haar geheel voor de leden van de gemeente ter inzage gelegd. De kerkenraad stelt de leden van de gemeente in de gelegenheid hun mening over de begrotingen kenbaar te maken op de wijze die in de regeling voor de wijze van werken van de kerkenraad is aangegeven. Daarna stelt de kerkenraad de begrotingen en het collecterooster vast.
5. Indien een kerkenraad wijzigingen wil aanbrengen in de vastgestelde begroting is het bepaalde in lid 3 en 4 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 7. **De jaarrekeningen**

1. Het college van kerkrentmeesters en het college van diakenen leggen elk jaar vóór 1 mei hun ontwerpjaarrekeningen over het laatstverlopen kalenderjaar aan de kerkenraad voor.
2. Deze jaarrekeningen worden in haar geheel of in samenvatting in de gemeente gepubliceerd en tevens gedurende een week in haar geheel voor de leden van de gemeente ter inzage gelegd. De kerkenraad stelt de leden van de gemeente in de gelegenheid hun mening over de jaarrekeningen kenbaar te maken op de wijze die in de regeling voor de wijze van werken van de kerkenraad is aangegeven.
3. Daarna stelt de kerkenraad de jaarrekeningen vast, hetgeen strekt tot decharge van de kerkrentmeesters respectievelijk de diakenen inzake het door hen gevoerde beheer, tenzij de kerkenraad een voorbehoud maakt, of het regionale college voor de behandeling van beheerszaken nader overleg wenst.
4. Elk jaar wordt vóór de vaststelling van de jaarrekeningen de financiële administratie van de gemeente en van de diaconie gecontroleerd door een door de kerkenraad aan te wijzen registeraccountant of accountant-administratieconsulent dan wel twee andere onafhankelijke deskundigen.¹⁵²

Artikel 8. **Betrokkenheid van het regionale college voor de behandeling van beheerszaken**

1. De kerkenraad legt elk jaar
  - vóór 15 december de begrotingen voor het komende kalenderjaar met - ter informatie bijgevoegd - het beleidsplan en
  - vóór 15 juni de jaarrekeningen over het laatstverlopen kalenderjaar met het rapport van de gehouden controleaan het regionale college voor de behandeling van beheerszaken voor.
De kerkenraden van de evangelisch-lutherse gemeenten zenden deze jaarstukken tevens toe aan de financiële commissie van de evangelisch-lutherse synode.
2. Na ontvangst van de begrotingen en jaarrekeningen kan het regionale college voor de behandeling van beheerszaken met de kerkenraad in overleg treden over wijziging of aanvulling van een begroting of jaarrekening. Ten aanzien van de begrotingen deelt het regionale college binnen zes weken na ontvangst daarvan aan de kerkenraad mee of het college zulk overleg nodig vindt.
3. Het college van kerkrentmeesters of het college van diakenen is eerst na voorafgaande toestemming van het regionale college bevoegd tot
  - het aangaan van rechtshandelingen betreffende het op ingrijpende wijze verbouwen, uitbreiden of restaureren, verkopen of op andere wijze vervreemden, bezwaren en afbreken van een kerkgebouw of een orgel van cultuurhistorische of architectonische waarde en het verkopen of op andere wijze vervreemden en bezwaren van voorwerpen van oudheidkundige, historische of kunstwaarde;
  - het aangaan van een overeenkomst met financiële gevolgen met een lid van het college van kerkrentmeesters, een lid van het college van diakenen of een van de andere leden van de kerkenraad alsmede personen die in dienst staan van de gemeente;
  - het beschikbaar stellen van diaconale gelden voor niet diaconaal werk van de gemeente;

---

¹⁵² Wijziging kerkorde, ordinantie 11-7-4, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

- het oprichten van of het deelnemen aan een stichting.
Erfenissen kunnen slechts worden aanvaard onder het voorrecht van boedelbeschrijving.¹⁵³
- 4. In de gevallen dat voor het verrichten van een rechtshandeling geen toestemming vereist is van het regionale college, verstrekt het regionale college desgevraagd een verklaring dat het college van kerkrentmeesters of het college van diakenen geen toestemming nodig heeft van het regionale college voor het verrichten van de betreffende rechtshandeling.
- 5. Ten behoeve van een goede uitoefening van de taak van het regionale college verschaffen het college van kerkrentmeesters en het college van diakenen aan het college de inlichtingen en gegevens waar het om vraagt en stellen zij het college op de hoogte van besluiten waaraan voor de gemeente financiële gevolgen verbonden zijn welke niet bij vastgestelde begroting zijn voorzien.

Artikel 9. **Betrokkenheid van het regionale college voor de behandeling van beheerszaken in bijzondere situaties**

1. In die gevallen waarin de begrotingen en de jaarrekeningen niet zijn ingezonden of wanneer het overleg als bedoeld in artikel 8-2 niet heeft geleid tot het vaststellen van een – naar het oordeel van het regionale college voor de behandeling van beheerszaken – verantwoorde begroting of jaarrekening van de gemeente of van de diaconie, kan het regionale college – onder met redenen omklede mededeling daarvan aan de kerkenraad – besluiten dat het college van kerkrentmeesters of het college van diakenen eerst na voorafgaande toestemming van het regionale college bevoegd is tot:
  - het aangaan van rechtshandelingen betreffende het kopen, verkopen, verhuren, verpachten of op andere wijze vervreemden en bezwaren van onroerende zaken en geldswaardige papieren, alsmede het bouwen, verbouwen, uitbreiden, restaureren of afbreken van een gebouw of een orgel;
  - het aangaan van een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd;
  - het verstrekken of aangaan van geldleningen en het stellen van persoonlijke zekerheid ten behoeve van derden voor zover daarin niet bij vastgestelde begroting is voorzien;
  - het aangaan van verplichtingen waarin niet bij vastgestelde begroting is voorzien;
  - het aanvaarden van erfstellingen, legaten en schenkingen onder last of voorwaarde;
  - het voeren van processen voor de overheidsrechter en het aangaan van overeenkomsten om geschillen op een andere wijze tot een oplossing te brengen.¹⁵⁴
2. Voor het oordeel als bedoeld in lid 1, dat er niet van een verantwoorde begroting of jaarrekening sprake is, is de instemming vereist van het breed moderamen van de classicale vergadering.

Artikel 10. **Beroep op het regionale college voor de behandeling van beheerszaken**

1. De kerkenraad, het college van kerkrentmeesters of het college van diakenen kunnen bezwaren tegen een besluit op het gebied van de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente of van de diaconie, genomen door een van de beide andere genoemde lichamen, inbrengen bij het regionale college voor de behandeling van beheerszaken.
Onder een zodanig besluit wordt mede verstaan een handeling of een verzuim.
De bedoelde bezwaren dienen ingediend te worden binnen dertig dagen na de dag waarop de beslissing werd verzonden of na de dag waarop daarvan redelijkerwijze kennis kon worden genomen.
2. Bij de behandeling van bezwaren als bedoeld in lid 1 wordt het regionale college voor de behandeling van beheerszaken uitgebreid met een adviserend lid van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen van de desbetreffende regio.¹⁵⁵

---

¹⁵³ Wijziging kerkorde, ordinantie 11-8-3, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁵⁴ Wijziging kerkorde, ordinantie 11-9-1, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁵⁵ Aanvulling kerkorde, ordinantie 11-10-2, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

II. DE VERMOGENSRECHTELIJKE AANGELEGENHEDEN VAN DE CLASSIS

Artikel 11. De financiën van de classis

1. De classicale vergadering is bevoegd de vergader- en administratiekosten van de classicale vergadering, van haar breed moderamen, van haar organen van bijstand en van de werkge-meenschappen van predikanten om te slaan over de tot de classis behorende gemeenten.
2. De verzorging van deze financiën vertrouwt de classicale vergadering toe aan een penning-meester die door de classicale vergadering wordt benoemd. Deze kan als adviserend lid de bij-eenkomsten van de classicale vergadering, haar breed moderamen en haar moderamen bij-wonen.
3. Elk jaar legt de penningmeester in de laatste bijeenkomst van het jaar een ontwerpbegroting voor van de kosten van het komende jaar. De classicale vergadering stelt deze begroting vast.
4. De penningmeester legt elk jaar vóór 1 mei de ontwerpjaarrekening over het laatstverlopen kalenderjaar aan de classicale vergadering voor. In de ontwerpjaarrekening is in voorkomende gevallen een overzicht opgenomen van de inkomsten en uitgaven van de ringverbanden. De classicale vergadering stelt deze jaarrekening vast, hetgeen strekt tot decharge van de penningmeester inzake het door deze gevoerde beheer, tenzij de classicale vergadering een voorbehoud maakt.
5. Elk jaar wordt vóór de vaststelling van de jaarrekening de financiële administratie van de clas-sis gecontroleerd door twee door het breed moderamen van de classicale vergadering aan te wijzen onafhankelijke deskundigen.

Artikel 12. De financiële commissie van de classicale vergadering

1. Indien de classis andere inkomsten en uitgaven heeft dan de in artikel 11 bedoelde, laat de classicale vergadering zich voor de verzorging van de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de classis bijstaan door de financiële commissie van de classicale vergadering.
2. De leden van de commissie worden benoemd door de classicale vergadering. Zij worden benoemd voor de tijd van vier jaar. Zij kunnen eenmaal voor een aansluitende peri-ode van vier jaar worden herbenoemd. De commissie wijst uit haar midden een voorzitter, een secretaris en een penningmeester aan.
3. De commissie werkt in overleg met en in verantwoording aan de classicale vergadering. De commissie beheert de aan haar zorg toevertrouwde vermogensrechtelijke aangelegenheden van de classis en blijft daarbij binnen de grenzen van de door de classicale vergadering vastgestelde begroting.
4. De classicale vergadering en haar breed moderamen nemen geen beslissingen waaraan voor de classis financiële gevolgen verbonden zijn welke niet bij vastgestelde begroting zijn voor-zien, dan na overleg met de financiële commissie van de classicale vergadering. De classis gaat alleen financiële verplichtingen aan, indien zij, blijkens een verklaring van het regionale college voor de behandeling van beheerszaken in staat is aan haar financiële ver-plichtingen te voldoen.
5. De financiële commissie pleegt elk jaar met het breed moderamen van de classicale vergade-ring en met alle daarvoor in aanmerking komende organen van de classis overleg over de be-groting van het komende kalenderjaar.
6. De financiële commissie legt elk jaar in de laatste bijeenkomst van het jaar een ontwerpbegro-ting van het komende jaar voor van de in dit artikel bedoelde inkomsten en uitgaven. De classi-cale vergadering stelt deze begroting vast.
7. De financiële commissie legt elk jaar vóór 1 mei de ontwerpjaarrekening over het laatstverlopen kalenderjaar aan de classicale vergadering voor. In de ontwerpjaarrekening is in voorkomende gevallen een overzicht opgenomen van de inkomsten en uitgaven van de ringverbanden. De classicale vergadering stelt deze jaarrekening vast, hetgeen strekt tot decharge van de fi-nanciële commissie inzake het door haar gevoerde beheer, tenzij de classicale vergadering een voorbehoud maakt.

8. Elk jaar wordt vóór de vaststelling van de jaarrekening de financiële administratie van de classis gecontroleerd door een door het breed moderamen van de classicale vergadering aan te wijzen registeraccountant of een accountant-administratieconsulent of door twee andere onafhankelijke deskundigen.

Artikel 13. **Rechtspersoonlijkheid en vertegenwoordiging**

1. De classis heeft rechtspersoonlijkheid.
Zij wordt vertegenwoordigd door de preses en de scriba van de classicale vergadering tezamen. Het breed moderamen van de classicale vergadering wijst voor elk van beiden een plaatsvervanger aan.

Artikel 14. **Betrokkenheid van het regionale college voor de behandeling van beheerszaken**

1. Indien de classis andere inkomsten en uitgaven heeft dan de in artikel 11 bedoelde, legt de classicale vergadering elk jaar vóór 15 december de begroting voor het komende kalenderjaar en vóór 15 juni de jaarrekening over het laatstverlopen kalenderjaar met het rapport van de gehouden controle aan het regionale college voor de behandeling van beheerszaken voor.
2. Na ontvangst van de begroting of de jaarrekening kan het regionale college voor de behandeling van beheerszaken met het breed moderamen van de classicale vergadering in overleg treden over wijziging of aanvulling van deze stukken. Ten aanzien van de begroting deelt het regionale college binnen zes weken na ontvangst daarvan aan het breed moderamen van de classicale vergadering mee of het zulk overleg nodig vindt.
3. In die gevallen waarin de begroting en de jaarrekening niet zijn ingezonden of wanneer het overleg als bedoeld in lid 2 niet heeft geleid tot het vaststellen van een – naar het oordeel van het regionale college voor de behandeling van beheerszaken – verantwoorde begroting of jaarrekening, kan het regionale college – onder met redenen omklede mededeling daarvan aan de classicale vergadering – besluiten dat de classicale vergadering eerst na voorafgaande toestemming van het regionale college bevoegd is tot:
  - het verkopen, verhuren of verpachten of op andere wijze vervreemden of bezwaren van onroerende zaken;
  - het verstrekken van geldleningen;
  - het aanvaarden van erfstellingen, legaten en schenkingen onder last of voorwaarde;
  - het voeren van processen voor de overheidsrechter en het aangaan van overeenkomsten om geschillen op een andere wijze tot een oplossing te brengen.¹⁵⁶
4. In alle gevallen geldt dat de classicale vergadering eerst na voorafgaande toestemming van het regionale college bevoegd is tot
  - het aangaan van een overeenkomst met financiële gevolgen met een lid van de financiële commissie van de classicale vergadering;
  - het oprichten van of het deelnemen aan een stichting.Erfenissen kunnen slechts worden aanvaard onder het voorrecht van boedelbeschrijving.
5. In de gevallen dat voor het verrichten van een rechtshandeling geen toestemming vereist is van het regionale college, verstrekt het regionale college desgevraagd een verklaring dat de classicale vergadering geen toestemming nodig heeft van het regionale college voor het verrichten van de betreffende rechtshandeling.
6. Ten behoeve van een goede uitoefening van de taak van het regionale college verschaft de financiële commissie van de classicale vergadering aan het college de inlichtingen en gegevens waar het om vraagt.

---

¹⁵⁶ Wijziging kerkorde, ordinantie 11-14-3, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

III. DE VERMOGENSRECHTELIJKE AANGELEGENHEDEN VAN DE EVANGELISCH-LUTHERSE SYNODE

Artikel 15. De financiële commissie van de evangelisch-lutherse synode

1. De evangelisch-lutherse synode laat zich bijstaan door haar financiële commissie.
2. De financiële commissie wordt gevormd door ten minste drie door de synode uit haar midden daartoe benoemde leden.
De leden van de financiële commissie worden benoemd voor de tijd van vier jaar.
Zij kunnen eenmaal voor een aansluitende periode van vier jaar worden herbenoemd.
De financiële commissie wijst uit haar midden een voorzitter en een secretaris aan.
3. De financiële commissie werkt in overleg met en in verantwoording aan de evangelisch-lutherse synode respectievelijk de synodale commissie.
De financiële commissie overlegt met de evangelisch-lutherse synode en haar organen over de financiën die voor het werk van de evangelisch-lutherse synode noodzakelijk zijn en doet voorstellen aan de evangelisch-lutherse synode met betrekking tot het in artikel 20-1 bedoelde begrotingsoverleg.
De financiële commissie is betrokken bij het toezien op de zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de evangelisch-lutherse gemeenten.

Artikel 16. Rechtspersoonlijkheid en vertegenwoordiging

1. De evangelisch-lutherse synode heeft rechtspersoonlijkheid.
Zij wordt vertegenwoordigd door haar president en haar secretaris tezamen. De synodale commissie wijst voor elk van beiden uit haar midden een plaatsvervanger aan.¹⁵⁷

Artikel 17. Betrokkenheid van de kleine synode

1. Eerst na instemmend advies van de kleine synode is de evangelisch-lutherse synode bevoegd tot:
  - het aangaan van rechtshandelingen betreffende het bouwen, verbouwen, kopen, verkopen, verhuren of verpachten of op andere wijze vervreemden of bezwaren van onroerende zaken;
  - het verrichten van rechtshandelingen waarbij de financiële gevolgen een door de kleine synode vast te stellen bedrag te boven gaan;
  - het aangaan van een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd;
  - het aangaan van een overeenkomst met financiële gevolgen met een lid van de financiële commissie;
  - het verstrekken of aangaan van geldleningen en het stellen van persoonlijke zekerheid ten behoeve van derden;
  - het aangaan van verplichtingen waarin niet bij vastgestelde begroting is voorzien;
  - het aanvaarden van erfstellingen, legaten en schenkingen onder last of voorwaarde;
  - het oprichten van of deelnemen aan een stichting;
  - het voeren van processen voor de overheidsrechter en het aangaan van overeenkomsten om geschillen op een andere wijze tot een oplossing te brengen.Erfenissen kunnen slechts worden aanvaard onder het voorrecht van boedelbeschrijving.¹⁵⁸

---

¹⁵⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 11-16-1, besluit generale synode d.d. 7 november 2008, ingegaan 7 november 2008.

¹⁵⁸ Wijziging kerkorde, ordinantie 11-17, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

IV. DE GENERALE FINANCIËN VAN DE KERK

Artikel 18. De verzorging van de generale financiën

1. De generale synode laat zich voor de verzorging van de generale financiën van de kerk bijstaan door het bestuur van de dienstenorganisatie.
2. Het bestuur van de dienstenorganisatie beheert de aan zijn zorg toevertrouwde vermogensrechtelijke aangelegenheden en blijft daarbij binnen de grenzen van de door de kleine synode vastgestelde begroting.
3. De generale synode en de kleine synode nemen geen beslissingen waaraan voor de kerk financiële gevolgen verbonden zijn welke niet bij vastgestelde begroting zijn voorzien, dan na overleg met het bestuur van de dienstenorganisatie.

Artikel 19. Rechtspersoonlijkheid en vertegenwoordiging

1. De kerk heeft rechtspersoonlijkheid.
Zij wordt vertegenwoordigd door de preses en de scriba van de generale synode tezamen. De kleine synode wijst voor elk van beiden uit haar midden een plaatsvervanger aan.

Artikel 20. Begroting en jaarrekening

1. Elk jaar pleegt het bestuur van de dienstenorganisatie met de kleine synode en de evangelisch-lutherse synode overleg over de in samenhang met het door de generale synode vastgestelde beleidsplan op te stellen begroting van het komende kalenderjaar.¹⁵⁹
2. Vóór 15 november dient het bestuur van de dienstenorganisatie een ontwerpbegroting bij de kleine synode in.
3. De begroting wordt vastgesteld door de kleine synode.
De kleine synode is ten behoeve van de financiering van de arbeid van de kerk bevoegd tot het heffen van een quotum van de gemeenten en van de diaconieën en tot het vaststellen van door de gemeenten te houden collecten.
4. Het bestuur van de dienstenorganisatie legt elk jaar vóór 1 mei de ontwerpjaarrekening over het laatstverlopen kalenderjaar aan de kleine synode voor.
5. De jaarrekening wordt vastgesteld door de kleine synode, hetgeen strekt tot decharge van het bestuur van de dienstenorganisatie ter zake van het door hem gevoerde beheer, tenzij de kleine synode een voorbehoud maakt.
6. Elk jaar wordt vóór de vaststelling van de jaarrekening de administratie van de generale financiën van de kerk gecontroleerd door een door de kleine synode aan te wijzen registeraccountant of een accountant-administratieconsulent.

V. HET TOEZIEN OP DE ZORG VOOR DE VERMOGENSRECHTELIJKE AANGELEGHEDEN

Artikel 21. Het regionale college voor de behandeling van beheerszaken

1. In elke regio is een college voor de behandeling van beheerszaken.
2. De kleine synode kan, gehoord de betrokken klassicale vergaderingen en regionale colleges, besluiten dat twee of meer regionale colleges worden samengevoegd tot één regionaal college voor de betrokken regio's. De kleine synode treft daarbij de nodige voorzieningen.¹⁶⁰
3. Een regionaal college voor de behandeling van beheerszaken bestaat uit ten minste zeven leden, benoemd door het classicaal-regionaal overlegorgaan uit de leden van de kerk binnen het rechtsgebied van het college, nadat de betrokken klassicale vergaderingen in de gelegen-

---

¹⁵⁹ Wijziging kerkorde, ordinantie 11-20-1, besluit generale synode d.d. 16 november 2007, ingegaan 1 december 2007.

¹⁶⁰ Wijziging kerkorde, ordinantie 11-21-1 en 2, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

heid zijn gesteld aanbevelingen in te dienen. Het classicaal-regionaal overlegorgaan ziet erop toe dat kennis van het diaconale werkterrein voldoende aanwezig is binnen het college.

De leden worden benoemd voor de tijd van vier jaar volgens een door het classicaal-regionaal overlegorgaan vast te stellen rooster. Zij kunnen voor een aansluitende periode van ten minste twee jaar en ten hoogste vier jaar worden herbenoemd, met dien verstande dat zij niet langer dan twaalf aaneengesloten jaren lid van het college kunnen zijn.¹⁶¹

4. Het classicaal-regionaal overlegorgaan wijst de voorzitter van het regionale college aan. Het college voorziet in de waarneming van het voorzitterschap in de gevallen waarin de voorzitter aan de werkzaamheden niet deelneemt.
5. De leden van een regionaal college voor behandeling van beheerszaken nemen niet deel aan de beoordeling van stukken bij de opstelling waarvan zij op enigerlei wijze betrokken zijn en bij de behandeling van zaken waarbij zij enigerlei belang hebben of kunnen hebben.¹⁶²

Artikel 22. **Arbeidsveld**

1. Een regionaal college voor de behandeling van beheerszaken heeft tot taak het toezien op de zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeenten, de diaconieën en de classes binnen zijn rechtsgebied.
2. Dit toezien heeft betrekking op:
  - de begroting;
  - de jaarrekening en de deugdelijkheid van de controle op de financiële administratie;
  - de financiële situatie van de gemeente of de classis voordat overgegaan wordt tot het beroepen van een predikant;
  - het beheer van en beschikken over onroerende zaken, geldswaardige papieren en voorwerpen van oudheidkundige, historische of kunstwaarde;
  - het sluiten van arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd;
  - het verstrekken of aangaan van geldleningen;
  - het doen van beleggingen;
  - het aangaan van verplichtingen waarin niet bij vastgestelde begroting is voorzien;
  - het aanvaarden van erfstellingen, legaten en schenkingen onder last of voorwaarde;
  - het oprichten van of deelnemen aan stichtingen;
  - het voeren van processen voor de overheidsrechter en het aangaan van overeenkomsten om geschillen op een andere wijze tot een oplossing te brengen;
  - het inrichten en bijhouden van de registers van gemeenteleden;
  - het beheer van archieven en
  - andere in de orde van de kerk aangegeven beheersdaden.

De kleine synode kan, gehoord de betrokken classicale vergaderingen en regionale colleges, bepalen dat afzonderlijk aan te wijzen taken op het gebied van beheerszaken voor twee of meer door haar aan te wijzen regio's bij uitsluiting verricht worden door één of meer door haar aan te wijzen regionale colleges voor de behandeling van beheerszaken.¹⁶³

3. Het regionale college bemiddelt wanneer een kerkenraad en een college van kerkrentmeesters of een college van diakenen geen overeenstemming kunnen bereiken over de vaststelling van de begroting.
4. Het regionale college doet een uitspraak wanneer een kerkenraad of een college van kerkrentmeesters of een college van diakenen bezwaar inbrengt tegen een besluit van een van de beide andere lichamen met betrekking tot de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente of van de diaconie, indien het bezwaar door bemiddeling niet kan worden weggenomen.
5. Het kerkelijk lichaam dat zich bezwaard gevoelt over een besluit of uitspraak van het regionale college voor de behandeling van beheerszaken kan - indien zulk een kerkelijk lichaam meent

---

¹⁶¹ Wijziging kerkorde, ordinantie 11-21-3, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, deels ingegaan 30 april 2012 en deels 1 januari 2013.

¹⁶² Wijziging kerkorde, ordinantie 11-21-4 en 5, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁶³ Aanvulling kerkorde, ordinantie 11-22-2, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

door dit besluit in zijn werkelijk belang of in zijn kerkelijke verantwoordelijkheid te zijn getroffen - in beroep gaan bij het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.

6. De behandeling van een bezwaar respectievelijk beroep als bedoeld in lid 4 respectievelijk lid 5 geschiedt met inachtneming van het in ordinantie 12 en in de generale regeling voor de kerkelijke rechtspraak bepaalde.

Artikel 23. **Werkwijze**

1. Inzake het aankopen, bouwen, verbouwen, uitbreiden, restaureren, verkopen of afbreken van een gebouw of een orgel, als bedoeld in artikel 8-3, spreekt het regionale college zich eerst uit nadat het ter zake advies heeft gekregen van door of namens de generale synode aangewezen deskundigen.¹⁶⁴
2. Betreffende de vermogensrechtelijke aangelegenheden van een evangelisch-lutherse gemeente spreekt het regionale college zich eerst uit nadat het ter zake tevens advies heeft gekregen van de financiële commissie van de evangelisch-lutherse synode.
3. Het regionale college voor de behandeling van beheerszaken maakt in voorkomende gevallen zijn mening kenbaar aan de belanghebbende instanties. Het college handelt de hem voorgelegde zaken zo mogelijk binnen een maand af.
4. Het regionale college brengt jaarlijks verslag uit van zijn werkzaamheden aan het classicaal-regionaal overlegorgaan en voor zover deze werkzaamheden evangelisch-lutherse gemeenten of diaconieën betreffen aan de evangelisch-lutherse synode.¹⁶⁵

Artikel 24 (Vervallen)¹⁶⁶

Artikel 25 (Vervallen)¹⁶⁷

VI. SLOTBEPALINGEN

Artikel 26. **Kerkelijke instellingen**

1. De generale synode is bevoegd voor de uitvoering - geheel of gedeeltelijk - van taken, die behoren tot de arbeid van de kerk, een kerkelijke instelling in het leven te roepen die - als zelfstandig onderdeel van de kerk - rechtspersoonlijkheid bezit.
2. Een kerkelijke instelling als bedoeld in lid 1 kan door de generale synode bij generale regeling worden opgericht.
3. Deze generale regeling bevat in ieder geval:
  - een omschrijving van de taken, waarvoor de instelling is opgericht,
  - een regeling voor de samenstelling, taken en bevoegdheden van het bestuur van de instelling waarvan de leden door de generale synode worden benoemd en
  - een regeling omtrent de verhouding van de instelling tot de kerk, in het bijzonder tot de generale synode.
4. De generale synode is bevoegd een kerkelijke instelling - gehoord het bestuur van de desbetreffende instelling - op te heffen onder regeling van de (rechts)gevolgen daarvan.

Artikel 27. **Stichtingen**

1. Een gemeente, een diaconie, een classis of de evangelisch-lutherse synode mag in voorkomende gevallen taken, bevoegdheden, rechten of verplichtingen uitsluitend overdragen aan een stichting als bedoeld in artikel 2:285 Burgerlijk Wetboek, voor zover in de ordinanties niet anders is bepaald.

---

¹⁶⁴ Wijziging kerkorde, ordinantie 11-23-1 besluit generale synode d.d. 21 april 2016, ingegaan 21 april 2016.

¹⁶⁵ Wijziging kerkorde, ordinantie 11-23-4 besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁶⁶ Wijziging kerkorde, ordinantie 11-24, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁶⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 11-25, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

De kerk mag in voorkomende gevallen taken, bevoegdheden, rechten of verplichtingen uitsluitend overdragen aan een stichting als bedoeld in artikel 2:285 Burgerlijk Wetboek of een besloten vennootschap als bedoeld in artikel 2:175 Burgerlijk Wetboek.

Wanneer de kerk gebruik maakt van de mogelijkheden van een besloten vennootschap is het bepaalde in de leden 2 en 3 van overeenkomstige toepassing.

2. Een stichting als bedoeld in lid 1 mag uitsluitend in het leven geroepen worden wanneer vast staat dat de daarbij op het spel staande belangen alleen door een stichting voldoende kunnen worden behartigd.
3. Bij het in het leven roepen van een nieuwe of het deelnemen aan een bestaande stichting als bedoeld in artikel 2:285 Burgerlijk Wetboek dient een gemeente, een diaconie, een classis, de evangelisch-lutherse synode of de kerk zich te houden aan hetgeen bij generale regeling ten aanzien van stichtingen wordt bepaald.

Artikel 28. **Aansprakelijkheid van beheerders**

1. De leden van een beherend kerkelijk lichaam zijn tegenover de desbetreffende kerkelijke rechtspersoon gehouden tot een behoorlijke vervulling van de hen opgedragen taak.
2. De leden zijn gezamenlijk aansprakelijk ter zake van een tekortkoming, tenzij deze niet aan een lid is te wijten en deze niet nalatig is geweest in het treffen van maatregelen om de gevolgen daarvan af te wenden, onverminderd ieders aansprakelijkheid naar burgerlijk recht.
3. De kleine synode kan de beherende kerkelijke lichamen de verplichting opleggen zich te verzekeren tegen financiële onregelmatigheden.

ORDINANTIE 12 DE BEHANDELING VAN BEZWAREN EN GESCHILLEN

Artikel 1. Algemeen

1. De behandeling van bezwaren en geschillen geschiedt ter onderhouding van het recht, met inachtneming van de rechtvaardigheid en de liefde in de gemeenschap van de kerk.
2. Deze behandeling is opgedragen aan colleges voor de behandeling van bezwaren en geschillen en geschiedt met inachtneming van het in deze ordinantie en in de generale regeling voor de kerkelijke rechtspraak bepaalde.
3. Onverminderd het recht bezwaar in te dienen bij een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen bestaat de mogelijkheid om ten aanzien van een besluit waarover men zich bezwaard voelt, aan de vergadering die dit besluit genomen heeft, revisie van dit besluit te verzoeken.

Artikel 2. De colleges voor de behandeling van bezwaren en geschillen

1. In elke regio is een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.
2. De kleine synode kan, gehoord de betrokken classicale vergaderingen en regionale colleges besluiten dat twee of meer regionale colleges worden samengevoegd tot één regionaal college voor de betrokken regio's. De kleine synode treft daarbij de nodige voorzieningen.¹⁶⁸
3. Een regionaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen bestaat uit vijf leden. Naast de leden worden ten minste vijf toegevoegde leden benoemd, die elk door de voorzitter – of het die hoedanigheid waarnemende lid van het college – ter verrichting van de werkzaamheden van het college kunnen worden opgeroepen. De leden en de toegevoegde leden worden benoemd door het classicaal-regionaal overlegorgaan uit de belijdende leden van de kerk binnen het rechtsgebied van het college nadat de betrokken classicale vergaderingen in de gelegenheid zijn gesteld aanbevelingen in te dienen.
Ten minste drie leden van het college zijn (voormalig) ambtsdrager, waarbij zo mogelijk de drie ambten vertegenwoordigd zijn.
De leden en de toegevoegde leden worden benoemd voor een periode van ten hoogste tien jaar. Zij kunnen niet voor een aansluitende periode in het college worden benoemd.
De leden en de toegevoegde leden van de regionale colleges zijn tevens toegevoegd lid in de andere regionale colleges.¹⁶⁹
4. De voorzitter van een regionaal college wordt aangewezen door het classicaal-regionaal overlegorgaan.
Het college voorziet in de waarneming van het voorzitterschap in de gevallen waarin de voorzitter aan de werkzaamheden niet deelneemt.
5. Aan het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen wordt door het classicaal-regionaal overlegorgaan voor een periode van telkens vier jaar ten minste één adviserend lid toegevoegd dat de hoedanigheid van meester in de rechten bezit of met goed gevolg daarmee gelijk te stellen universitaire examens in het recht heeft afgelegd, en – op verzoek van het desbetreffende college – andere adviserende leden. Een adviserend lid wordt benoemd uit de leden van de kerk en woont bij voorkeur in het rechtsgebied van het betreffende college.¹⁷⁰
6. Het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen wijst uit zijn midden een secretaris aan.
7. Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen bestaat uit zeven leden. Naast de leden worden ten minste vijf toegevoegde leden benoemd, die elk door de voorzitter – of het die hoedanigheid waarnemende lid van het college – ter verrichting van de werkzaamhe-

¹⁶⁸ Wijziging kerkorde, ordinantie 12-2-1 en 2, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁶⁹ Wijziging kerkorde, ordinantie 12-2-3, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, deels ingegaan 30 april 2012 en deels 1 januari 2013.

¹⁷⁰ Wijziging kerkorde, ordinantie 12-2-4 en 5, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

den van het college kunnen worden opgeroepen. De leden en de toegevoegde leden worden benoemd door de generale synode uit de belijdende leden van de kerk.

Ten minste drie leden van het generale college zijn (voormalig) ambtsdrager, waarbij zo mogelijk de drie ambten vertegenwoordigd zijn.

De leden en de toegevoegde leden worden benoemd voor een periode van ten hoogste tien jaar. Zij kunnen niet voor een aansluitende periode in het college worden benoemd.¹⁷¹

8. De voorzitter van het generale college wordt aangewezen door de generale synode. Het college voorziet in de waarneming van het voorzitterschap in de gevallen waarin de voorzitter aan de werkzaamheden niet deelneemt.
9. Aan het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen wordt door de generale synode voor een periode van telkens vier jaar ten minste één adviserend lid toegevoegd, dat de hoedanigheid van meester in de rechten bezit of met goed gevolg daarmee gelijk te stellen universitaire examens in het recht heeft afgelegd en – op verzoek van het college – andere adviserende leden. Een adviserend lid wordt benoemd uit de leden van de kerk.¹⁷²
10. Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen wijst uit zijn midden een secretaris aan.
11. Een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen behandelt en beslist de zaken met ten minste vijf leden en/of toegevoegde leden.
12. Het is niet mogelijk tegelijkertijd als (toegevoegd) lid of als adviserend lid zitting te hebben in meer dan één van de colleges voor de visitatie, het opzicht en de behandeling van bezwaren en geschillen, voor zover uit de ordinanties en generale regelingen niet anders voortvloeit.
13. Een in de hoedanigheid van ambtsdrager benoemd (toegevoegd) lid kan, bij verlies van het ambt – anders dan door toepassing van een middel van kerkelijke tucht – de zittingstijd als (toegevoegd) lid van het college volmaken zolang betrokkene belijdend lid van de kerk is.¹⁷³

Artikel 3. **Bezwaren**

1. Een kerkelijk lichaam, een ambtsdrager, iemand die in een bediening is gesteld of een functie vervult, of iemand die is ingeschreven in een van de registers van een gemeente, zich bezwaard gevoelend door een besluit van
  - een kerkenraad,
  - een classicale vergadering of
  - een ander kerkelijk lichaambinnen het rechtsgebied van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen, kan - indien de bezwaarde meent door dit besluit in zijn werkelijk belang of in zijn kerkelijke verantwoordelijkheid te zijn getroffen - bezwaar indienen bij het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.¹⁷⁴
- 1a. Een bezwaar tegen de vaststelling van de begroting of jaarrekening van de gemeente of van de diaconie van de gemeente kan alleen worden ingediend, indien de bezwaarde gebruik heeft gemaakt van de gelegenheid zijn mening kenbaar te maken, als bedoeld in ordinantie 11-6-4 resp. ordinantie 11-7-2.¹⁷⁵
2. Bezwaren als bedoelde in lid 1 tegen een besluit van een ander kerkelijk lichaam dan hierboven genoemd, worden ingediend bij het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.
3. Onder een besluit wordt mede verstaan een handeling of een verzuim.
4. Bezwaren dienen door middel van een bezwaarschrift bij het bevoegde college voor de behandeling van bezwaren en geschillen te worden ingediend binnen dertig dagen na de dag waarop

---

¹⁷¹ Wijziging kerkorde, ordinantie 12-2-7, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, deels ingegaan 30 april 2012 en deels 1 januari 2013.

¹⁷² Wijziging kerkorde, ordinantie 12-2-8 en 9, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁷³ Wijziging kerkorde, ordinantie 12-2-11 t/m 13, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁷⁴ Wijziging kerkorde, ordinantie 12-3-1, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁷⁵ Aanvulling kerkorde, ordinantie 12-3-1a, besluit generale synode d.d. 21 april 2016, ingegaan 21 april 2016.

de beslissing werd verzonden of na de dag waarop daarvan redelijkerwijze kennis kon worden genomen.

Het betreffende college zendt een afschrift van het bezwaar aan het kerkelijk lichaam dat het bestreden besluit genomen heeft.

5. De indiening van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking op het bestreden besluit. De voorzitter van het bevoegde college voor de behandeling van bezwaren en geschillen is bevoegd op een daartoe ingediend verzoek inzake een ingediend bezwaar dan wel ambtshalve, onder schriftelijke kennisgeving daarvan aan betrokkenen, de tenuitvoerlegging of werking van het bestreden besluit op te schorten dan wel een andere spoedvoorziening te treffen, totdat het college een uitspraak heeft gedaan.¹⁷⁶

Artikel 4. **Geschillen**

1. Geschillen, gerezen tussen kerkelijke lichamen, ambtsdragers, hen die in een bediening zijn gesteld of een functie vervullen, ter zake van
  - de vervulling van hun taak,
  - de begrenzing van hun arbeidsvelden of
  - de omvang van hun bevoegdhedenworden beslecht indien het een geschil is tussen kerkelijke lichamen of personen waarvan het arbeidsveld is gelegen in het rechtsgebied van één regionaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen, door dit regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen; en in de overige gevallen door het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.¹⁷⁷
2. Een geschil dient door (één van de) betrokkenen schriftelijk in de vorm van een bezwaarschrift bij het bevoegde college voor de behandeling van bezwaren en geschillen te worden aangebracht. Het betreffende college zendt een afschrift van het aangebrachte geschil aan de instantie met wie het geschil bestaat.

Artikel 5. **Bezwaarschrift**

1. Een bezwaarschrift als bedoeld in artikel 3-4 en in artikel 4 dient te bevatten:
  - a. de naam en bij personen bovendien de kerkelijke kwaliteit en de woonplaats van degene die de zaak voor het college brengt,
  - b. een vermelding van het besluit waartegen het bezwaarschrift is gericht en, zo mogelijk, van de datum daarvan,
  - c. een uiteenzetting met redenen omkleed en met feiten gestaafd, van het bezwaar of geschil waarover een beslissing wordt gevraagd,
  - d. indien het een bezwaar betreft, een toelichting waarom de bezwaarde door dat besluit in zijn werkelijk belang of in zijn kerkelijke verantwoordelijkheid is getroffen,
  - e. de dagtekening en de handtekening van de bezwaarde of, indien het een lichaam is, die van de voorzitter en de secretaris van dat lichaam.
2. Indien een bezwaarschrift niet voldoet aan het bepaalde in lid 1 van dit artikel, stelt het college de bezwaarde in de gelegenheid het bezwaarschrift aan te vullen.
3. Een bezwaarschrift kan door de bezwaarde schriftelijk worden ingetrokken zolang het college nog geen beslissing heeft genomen.

Artikel 6. **Bevoegdheid**

1. Een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen is bevoegd een uitspraak te doen alleen in die zaken waarvoor niet een ander lichaam als ter zake tot oordelen bevoegd is aangewezen.

---

¹⁷⁶ Wijziging kerkorde, ordinantie 12-3-5, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁷⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 12-4-1, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

2. Indien onzekerheid bestaat over de vraag welk kerkelijk lichaam in een bepaalde zaak bevoegd is tot het geven van een oordeel of indien mocht blijken dat zulk een lichaam in de orde van de kerk niet is aangewezen, beslist het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen welk lichaam in dat geval tot oordelen bevoegd is.
3. Indien een kerkelijk lichaam of lid daarvan, dan wel een ambtsdrager als zodanig nalatig blijft in de naleving of tenuitvoerlegging van een beslissing van een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen, is dit college bevoegd daarvan mededeling te doen aan het daarvoor aangewezen college voor het opzicht, dat gerechtigd is jegens betrokkenen of, indien het een kerkelijk lichaam betreft, de leden daarvan die niet bereid zijn de gegeven beslissing te eerbiedigen, gebruik te maken van één van de middelen van kerkelijke tucht, genoemd in ordinantie 10-9.

Artikel 7. **Behandeling in eerste aanleg**

1. Een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen doet in een aan hem voorgelegde zaak een uitspraak binnen een door het college aan de betrokkenen mee te delen termijn, welke termijn onder opgave van redenen kan worden verlengd.
2. Wanneer betrokkene(n) daarom verzoeken of wanneer het college zelf aanleiding ziet deze(n) uit te nodigen, worden de betrokkenen in de gelegenheid gesteld in elkaars aanwezigheid en desgewenst bijgestaan door een raadsman of -vrouw hun inzichten aan het college mondeling toe te lichten.
3. De behandeling van een bezwaar of een geschil is niet openbaar. Het betreffende college kan uit eigen beweging dan wel op verzoek van betrokkenen besluiten tot een openbare behandeling van het bezwaar of geschil.
4. Het college kan een bestreden besluit bevestigen, het geheel of ten dele vernietigen, aanvullen of ter zake een voorziening geven, zoals het geboden acht.
5. (vervallen)
6. De (toegevoegde) leden of adviseurs van een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen kunnen niet deelnemen aan of als zodanig aanwezig zijn bij de behandeling van een bezwaar of een geschil, een zaak betreffende waarbij zij direct of indirect betrokken zijn of zijn geweest, dan wel enig belang hebben.¹⁷⁸
7. Een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen beslist bij gewone meerderheid van stemmen. Bij staking van de stemmen is de stem van de voorzitter doorslaggevend.
8. Elke uitspraak wordt schriftelijk opgemaakt en dient te bevatten:
  - a. de naam en bij personen bovendien de kerkelijke kwaliteit en de woonplaats van degene die het bezwaarschrift indiende;
  - b. de dagtekening van het bestreden besluit, alsmede de datum waarop het bezwaarschrift bij het college is ingekomen;
  - c. een feitelijke samenvatting van het bezwaar of geschil;
  - d. de rechtsgronden waarop de uitspraak berust;
  - e. een duidelijke uitspraak inzake het bezwaar of geschil, zo nodig een regeling van de rechtsgevolgen van de uitspraak;
  - f. - indien het een uitspraak van een regionaal college betreft - een mededeling of beroep mogelijk is op het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen;
  - g. de dagtekening van de uitspraak, de handtekening van de voorzitter en de secretaris van het college of van hun plaatsvervangers.
9. Het college zendt binnen dertig dagen nadat het zijn uitspraak heeft gedaan, een afschrift daarvan aan:
  - a. degene die het bezwaarschrift heeft ingediend;
  - b. het kerkelijk lichaam tegen het besluit waarvan het bezwaar was gericht, dan wel degene met wie het geschil bestond;
  - c. de kleine synode;

---

¹⁷⁸ Wijziging kerkorde, ordinantie 12-7-5 en 6 besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

- d. - indien een plaatselijk kerkelijk lichaam betrokken is bij het bezwaar of geschil - het breed moderamen van de classicale vergadering;
- e. - indien het college daartoe aanleiding ziet - het regionale college en/of het generale college voor de visitatie.

Een regionaal college zendt eveneens een afschrift aan het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.

De aan de onder a en b genoemden te verzenden afschriften zijn afschriften die voor gelijklopend aan de uitspraak zijn gewaarmerkt door de secretaris van het regionale college; ze worden aangetekend verzonden.¹⁷⁹

- 10. Een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen neemt zijn uitspraken, ontdaan van persoonlijke gegevens en in samenvatting, op in het periodieke verslag als bedoeld in ordinantie 4-20-2 respectievelijk ordinantie 4-29-2.

Artikel 8. **Beroep**

- 1. Van een uitspraak van een regionaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen, met uitzondering van het in lid 5 van dit artikel genoemde, kan
  - degene die een bezwaar maakte of een geschil aanbracht,
  - bij bezwaren, het lichaam waarvan het besluit bij de behandeling van het bezwaar in het geding was, of
  - bij geschillen, degene met wie het geschil bestond,in beroep gaan bij het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.
- 2. Het beroep wordt schriftelijk en gemotiveerd ingesteld binnen dertig dagen na de dag waarop de beslissing werd verzonden of na de dag waarop daarvan redelijkerwijze kennis kon worden genomen.
- 3. De indiening van een beroepschrift heeft geen schorsende werking op het bestreden besluit of de bestreden uitspraak. De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen is bevoegd op een daartoe ingediend verzoek inzake een ingediend beroepschrift dan wel ambtshalve, onder schriftelijke kennisgeving daarvan aan betrokkenen, de tenuitvoerlegging of werking van het bestreden besluit of de bestreden uitspraak op te schorten dan wel een andere spoedvoorziening te treffen, totdat het college een uitspraak heeft gedaan.¹⁸⁰
- 4. Ten aanzien van een uitspraak gedaan door het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen is geen verdere voorziening mogelijk behoudens herziening krachtens het bepaalde in artikel 11-1.
- 5. Inzake bezwaren tegen de gevolgde procedure bij verkiezing van ambtsdragers doet het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen een einduitspraak.

Artikel 9. **Behandeling van een zaak in beroep**

- 1. Bij de behandeling van een zaak in beroep gelden - voor zover van toepassing - de bepalingen van artikel 7 van deze ordinantie.
- 2. Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen kan een uitspraak van een regionaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen bevestigen, geheel of ten dele vernietigen, aanvullen of ter zake een voorziening geven zoals het geboden acht.
- 3. Indien het generale college van oordeel is dat het zelf geen einduitspraak kan doen, kan het generale college de uitspraak van het regionale college geheel of ten dele ongedaan maken en de zaak verwijzen - hetzij naar hetzelfde, hetzij naar een ander regionaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen - om, met inachtneming van de door het generale college gegeven aanwijzingen, een nieuwe uitspraak te doen.
- 4. Binnen dertig dagen nadat de uitspraak is gedaan, zendt het generale college - in afwijking van het bepaalde in artikel 7-9 - een afschrift aan:
  - a. degene die het beroepschrift heeft ingediend;

---

¹⁷⁹ Wijziging kerkorde, ordinantie 12-7-9, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁸⁰ Wijziging kerkorde, ordinantie 12-8-3, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

- b. het kerkelijk lichaam tegen het besluit waarvan het bezwaar gericht was, dan wel degene met wie het geschil bestond;
  - c. het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen of ander kerkelijk lichaam, waarvan de uitspraak in het geding was;
  - d. de kleine synode;
  - e. het generale college voor de visitatie;
  - f. het breed moderamen van de classicale vergadering;
  - g. indien het college daartoe aanleiding ziet aan het regionale college voor de visitatie.
- De aan de onder a en b genoemden te verzenden afschriften zijn afschriften die voor gelijklopend aan de uitspraak zijn gewaarmerkt door de secretaris van het college; ze worden aange-
tekend verzonden.¹⁸¹

Artikel 10. **Vernietiging in het belang van de eenheid in behandeling van bezwaren en geschillen**

1. In het belang van de eenheid in de behandeling van bezwaren en geschillen kan het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen binnen zestig dagen na de dag waarop een regionaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen zijn uitspraak verzond, deze uitspraak teniet doen en ter zake - onder regeling zo nodig van de rechtsgevolgen van de vernietiging - de uitspraak doen zoals het geboden acht.
2. Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen kan voorts bij gemotiveerd besluit in het belang van de eenheid in de behandeling van bezwaren en geschillen verklaren dat een einduitspraak van een regionaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen, onjuist is. De rechtsgevolgen van de onderhavige beslissing van het regionale college kunnen door of krachtens zulk een verklaring niet worden aangetast.

Artikel 11. **Herziening**

1. Indien het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen inzake een uitspraak waartegen geen beroep (meer) mogelijk is feiten en omstandigheden ontmoet waarmee geen of onvoldoende rekening is gehouden en welke, indien deze in aanmerking waren genomen, naar de mening van het generale college tot een andere uitspraak aanleiding zouden hebben gegeven, is het generale college bevoegd tot herziening van een zaak over te gaan, in welk geval het generale college zelf een nieuwe uitspraak doet.
2. Wanneer het generale college overgaat tot herziening van een uitspraak regelt het zo nodig tevens de rechtsgevolgen van deze herziening.

Artikel 12. **Revisie door de vergadering die het besluit nam**

1. Een kerkelijk lichaam, een ambtsdrager, iemand die in een bediening is gesteld of een functie vervult, of iemand die is ingeschreven in een van de registers van een gemeente, zich bezwaard gevoelend door een besluit van
  - een ambtelijke vergadering of
  - een ander kerkelijk lichaam,kan - indien de bezwaarde meent door dit besluit in zijn werkelijk belang of in zijn kerkelijke verantwoordelijkheid te zijn getroffen - bij het kerkelijk lichaam dat het besluit genomen heeft, revisie van dat besluit verzoeken.¹⁸²
2. Wanneer tegen het in lid 1 bedoelde besluit tevens een bezwaar is ingediend bij een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen, bepaalt de voorzitter van dit college dat de behandeling van dat bezwaar wordt opgeschort totdat het betreffende kerkelijke lichaam een uitspraak heeft gedaan inzake het revisieverzoek.

---

¹⁸¹ Wijziging kerkorde, ordinantie 12-9-4, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁸² Wijziging kerkorde, ordinantie 12-12-1, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

3. Een verzoek tot revisie wordt schriftelijk en gemotiveerd ingediend binnen dertig dagen na de dag waarop het besluit waarvan men revisie verzoekt is genomen dan wel dertig dagen na de dag waarop de bezwaarde van dat besluit redelijkerwijze had kunnen kennis nemen. Indien tevens bezwaar is ingediend zendt het kerkelijk lichaam waaraan revisie wordt gevraagd een afschrift van het revisieverzoek aan het betrokken college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.
Het kerkelijk lichaam meldt aan de indiener van het revisieverzoek zijn beslissing op het verzoek.
4. Wanneer een revisieverzoek is afgewezen, dient een bezwaarschrift tegen het besluit waarover men zich bezwaard gevoelt, bij het bevoegde college voor de behandeling van bezwaren en geschillen te worden ingediend binnen dertig dagen na de dag waarop de beslissing op het revisieverzoek werd verzonden of na de dag waarop daarvan redelijkerwijze kennis kon worden genomen.
5. Een vergadering is niet verplicht een verzoek tot revisie in behandeling te nemen, indien niet een element in geding wordt gebracht dat, bij het nemen van het besluit waarvan revisie wordt verlangd, buiten beschouwing was gebleven of onvoldoende was overwogen.

ORDINANTIE 13 DE OPLEIDING EN VORMING VAN PREDIKANTEN¹⁸³

I. OPLEIDING EN VORMING

Artikel 1. De zorg voor de opleiding en vorming

1. De generale synode wordt bij haar voortdurende zorg voor de opleiding en vorming van de predikanten bijgestaan door organen van de kerk die op dit terrein werkzaam zijn, in het bijzonder de raad van toezicht voor de Protestantse Theologische Universiteit.
2. De generale synode stelt, gehoord de desbetreffende organen, waaronder de raad van toezicht, de vereisten en de eindtermen vast voor de opleiding en vorming van hen die tot het predikantschap in de kerk worden toegelaten. Daarbij worden afzonderlijke eindtermen voor de opleiding en vorming tot predikant respectievelijk tot predikant-geestelijk verzorger vastgesteld.
3. Tot de vereisten voor de opleiding van de predikanten behoort de kennis van de grondtalen van de Heilige Schrift op een door de generale synode vast te stellen niveau.
4. De opleiding van de predikanten omvat in ieder geval:
de wetenschappelijke bestudering van
  - de uitleg en theologie van de Heilige Schrift,
  - de geschiedenis van de kerk, in het bijzonder de geschiedenis van de reformatie en die van de kerken in Nederland,
  - de leer en het belijden van de kerk,
  - de ethiek,
  - de verhouding van de kerk tot andere kerken, godsdiensten en levensbeschouwingen,
  - de theorie en praktijk van ambt en gemeente en
  - het kerkrechtalsmede een tijdens de opleiding te volgen stage.

Artikel 2. De instelling voor de opleiding en vorming tot predikant

1. De opleiding en vorming van de predikanten vindt plaats aan de Protestantse Theologische Universiteit.
2. De Protestantse Theologische Universiteit is de voortzetting van de Theologische Universiteit te Kampen, het Theologisch Wetenschappelijk Instituut, het Evangelisch-Luthers Seminarium en het Theologisch Seminarium Hydepark. Deze universiteit heeft - als zelfstandig onderdeel van de kerk - rechtspersoonlijkheid.
3. De Protestantse Theologische Universiteit is de door de kerk gestichte instelling voor
  - het verzorgen van theologisch wetenschappelijk onderwijs,
  - het verrichten van theologisch wetenschappelijk onderzoek,
  - de nadere voorbereiding op het predikantschap en de nascholing van de predikanten,
  - kerkelijke en maatschappelijke dienstverlening.
4. De Protestantse Theologische Universiteit heeft mede tot taak bij te dragen aan het bewaren en aan de gehele kerk dienstbaar maken van de lutherse traditie.

Artikel 3. De raad van toezicht voor de Protestantse Theologische Universiteit

1. De raad van toezicht voor de Protestantse Theologische Universiteit heeft tot taak de belangen te verzorgen van de opleiding en vorming van de predikanten, voor zover dit niet aan anderen is opgedragen en is - onder verantwoordelijkheid van en in verantwoording aan de generale synode - belast met het toezicht op het bestuur van de Protestantse Theologische Universiteit,

---

¹⁸³ Wijziging kerkorde, ordinantie 13 in zijn geheel, besluit generale synode d.d. 17 november 2006, ingegaan 1 december 2006. Eerdere wijzigingen reeds in tekst verwerkt.

- een en ander met inachtneming van hetgeen overigens in deze ordinantie en de generale regeling voor de opleiding en vorming van predikanten is bepaald.
2. De raad van toezicht is daarbij onder meer belast met:
    - a. het houden van toezicht op het bestuur en beheer van de universiteit door het daartoe ingestelde college van bestuur,
    - b. het houden van toezicht op de uitvoering door de universiteit van de haar opgedragen taken,
    - c. het verlenen van voorafgaande goedkeuring ten aanzien van de overeenkomsten betreffende de samenwerking met de theologische faculteiten aan de door de kerk aangewezen universiteiten en het houden van toezicht op de naleving daarvan,
    - d. het verlenen van voorafgaande goedkeuring ten aanzien van de overeenkomsten met de Rijksoverheid betreffende de financiële zaken aan de opleiding en vorming verbonden en het houden van toezicht op de naleving daarvan,
    - e. het doen bijhouden van het album van de kerk.
  3. De raad van toezicht bestaat uit vijf leden, die worden benoemd uit de belijdende leden van de kerk. De raad wordt zodanig samengesteld dat hij een deugdelijk en onafhankelijk toezicht kan uitoefenen. De voorzitter en de andere leden van de raad van toezicht worden - met inachtneming van het bepaalde in de generale regeling voor de opleiding en vorming van predikanten - door of vanwege de generale synode benoemd, geschorst en ontslagen.¹⁸⁴
  4. De leden van de raad van toezicht worden benoemd voor een periode van vier jaar en kunnen eenmaal voor een aansluitende periode van vier jaar worden herbenoemd. Een lid van de raad van toezicht kan om gewichtige redenen worden geschorst en - zonodig - tussentijds worden ontslagen.

II. DE PROTESTANTSE THEOLOGISCHE UNIVERSITEIT

Artikel 4. **Het college van bestuur**

1. De Protestantse Theologische Universiteit wordt bestuurd door een college van bestuur.
2. Het college van bestuur is belast met het bestuur en beheer van de Protestantse Theologische Universiteit, onverminderd de bevoegdheden van de raad van toezicht voor de Protestantse Theologische Universiteit en rekening houdend met het eigen karakter van de opleidingen als bedoeld in artikel 7-1, een en ander met inachtneming van het bepaalde in de generale regeling voor de opleiding en vorming van predikanten.
3. Het college van bestuur bestaat uit ten hoogste drie leden, die worden benoemd uit de belijdende leden van de kerk.

De leden van het college van bestuur worden - met inachtneming van het bepaalde in de generale regeling voor de opleiding en vorming van predikanten - benoemd, geschorst en ontslagen door de raad van toezicht, nadat daarover door de raad van toezicht overeenstemming is bereikt met de generale synode.
4. De leden van het college van bestuur worden benoemd voor een periode van telkens vier jaar. Een lid van het college van bestuur kan om gewichtige redenen worden geschorst en - zonodig - tussentijds worden ontslagen.

Artikel 5. **De raad van advies**

1. Het college van bestuur laat zich in zijn arbeid bijstaan door een raad van advies.
2. De raad van advies bestaat uit ten hoogste negen leden.

De leden van de raad van advies worden benoemd door de raad van toezicht voor de Protestantse Theologische Universiteit, op aanbeveling van het college van bestuur en nadat daarover door de raad van toezicht overeenstemming is bereikt met de kleine synode.
3. De leden van de raad van advies worden benoemd voor een periode van vier jaar en kunnen eenmaal voor een aansluitende periode van vier jaar worden herbenoemd.

4. Bij de samenstelling van de raad van advies wordt erin voorzien dat daarin zitting hebben leden die afkomstig zijn uit de breedte van de Protestantse Kerk in Nederland en deskundig zijn op de verschillende terreinen waarop de dienstdoende predikanten werkzaam zijn.¹⁸⁵

Artikel 6. De hoogleraren en docenten

1. De benoeming en het ontslag van hoogleraren bij de Protestantse Theologische Universiteit geschieden - onder goedkeuring van de raad van toezicht voor de Protestantse Theologische Universiteit - door het college van bestuur, nadat daarover door het college van bestuur overeenstemming is bereikt met de generale synode en met inachtneming van hetgeen overigens ter zake in de orde van de kerk is bepaald.
2. De benoeming en het ontslag van docenten bij de Protestantse Theologische Universiteit geschieden - onder goedkeuring van de raad van toezicht - door het college van bestuur, nadat daarover door het college van bestuur overeenstemming is bereikt met de kleine synode en met inachtneming van hetgeen overigens ter zake in de orde van de kerk is bepaald.
3. Alvorens over te gaan tot benoeming of ontslag van een in het kader van artikel 2-4 aan te stellen of aangestelde hoogleraar of docent - dan wel tot het verlenen van een zodanige leeropdracht - in het kader van artikel 2-4 dient het college van bestuur tevens overeenstemming te hebben bereikt met de evangelisch-lutherse synode.
4. Tot hoogleraar of docent bij de Protestantse Theologische Universiteit zijn benoembaar belijdende leden van de kerk, die ten minste vier jaar als predikant de kerk hebben gediend, behoudens door de generale synode van deze voorwaarden te verlenen ontheffing.
5. Degene die naar het bepaalde in dit artikel tot hoogleraar of docent is benoemd, belooft voorafgaand aan het tijdstip waarop die benoeming ingaat, ten overstaan van het moderamen van de generale synode dat betrokkene bij de arbeid aan de opleiding en vorming van de predikanten zich naar artikel I van de kerkorde zal bewegen in de weg van het belijden van de kerk, het opzicht van de kerk aanvaardt, zich zal onderwerpen aan de regelen van de orde van de kerk en zal medewerken aan de opbouw van de kerk als gestalte van de ene heilige, apostolische en katholieke of algemene christelijke Kerk.
6. Aan de hoogleraren en docenten is opgedragen - naast het onderwijs en onderzoek in de hun toevertrouwde vakken - bijzondere zorg te besteden aan de vorming tot het ambt van predikant. Aan hen is in dat kader mede toevertrouwd het betonen van geestelijke zorg aan hen die verlangen toegelaten te worden tot het ambt van predikant.
7. De hoogleraren en docenten zijn geroepen naar vermogen een bijdrage te leveren aan de theologische arbeid van de kerk, wanneer zij daartoe door of vanwege de meerdere ambtelijke vergaderingen worden uitgenodigd.
8. De hoogleraren en docenten worden, als zij als predikant beroepbaar zijn, door de generale synode beroepen tot predikant met een bijzondere opdracht.¹⁸⁶
9. De generale synode kan in de generale regeling voor de opleiding en vorming van predikanten bepalen dat wordt afgezien van het instemmingsrecht als bedoeld in lid 1 en 2 bij de benoeming en ontslag van hoogleraren en docenten voor het onderwijs in - in de generale regeling - aan te geven vakken.

Artikel 6a. Bijzondere leerstoelen

1. Naast de in artikel 6 genoemde hoogleraren kent de Protestantse Theologische Universiteit hoogleraren, die een bijzondere leerstoel bezetten. De vestiging van de bijzondere leerstoel bij de Protestantse Theologische Universiteit geschiedt - onder goedkeuring van de raad van toezicht voor de Protestantse Theologische Universiteit - door het college van bestuur, nadat daarover overeenstemming is bereikt met de generale synode.
2. Een bijzonder hoogleraar wordt benoemd door de instelling met wier medewerking de bijzondere leerstoel is gevestigd nadat de instelling daarover overeenstemming heeft bereikt met het

---

¹⁸⁴ Wijziging kerkorde, ordinantie 13-3-3, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁸⁵ Wijziging kerkorde, ordinantie 13-5-4, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁸⁶ Wijziging kerkorde, ordinantie 13-6-8, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

college van bestuur. Het college stemt niet in, voordat het voor de benoeming goedkeuring van de raad van toezicht voor de Protestantse Theologische Universiteit en van het moderamen van de generale synode heeft verkregen.

Het moderamen beslist zo spoedig mogelijk op dit verzoek om goedkeuring, met verantwoording achteraf aan de kleine synode.

3. Het in artikel 6 bepaalde is niet van toepassing.¹⁸⁷

Artikel 7. **De inrichting en werkwijze van de Protestantse Theologische Universiteit**

1. De Protestantse Theologische Universiteit draagt zorg voor de opleiding tot predikant van de kerk.
2. (Vervallen)
3. De Protestantse Theologische Universiteit draagt tevens zorg voor
  - het theologisch wetenschappelijk onderzoek,
  - de nascholing van predikanten en
  - andere opleidingen in de theologie en
  - de kerkelijke en maatschappelijke dienstverlening vanwege de universiteit.
4. De inrichting en werkwijze van de Protestantse Theologische Universiteit worden geregeld in een bestuurs- en beheerreglement, dat - met inachtneming van het bepaalde in deze ordinantie en in de generale regeling voor de opleiding en vorming van predikanten - wordt vastgesteld door het college van bestuur.¹⁸⁸

Artikel 8. **Het Seminarium van de Protestantse Theologische Universiteit**

1. Het Seminarium is onderdeel van de Protestantse Theologische Universiteit. Het Seminarium draagt zorg voor de nadere voorbereiding op het predikantschap en de nascholing van predikanten en heeft een bijzondere verantwoordelijkheid voor de kerkelijke dienstverlening vanwege de universiteit.
2. Het Seminarium wordt bestuurd door het college van bestuur van de Protestantse Theologische Universiteit.
3. De taken en bevoegdheden van het Seminarium ter zake van de nadere voorbereiding op het predikantschap worden nader geregeld in de generale regeling voor de opleiding en vorming van predikanten.
4. De taken van het Seminarium ter zake van de nascholing van predikanten worden nader geregeld in de generale regeling voor de permanente educatie.¹⁸⁹

III. ZIJ DIE DE OPLEIDING TOT PREDIKANT VOLGEN

Artikel 9. **Het album van de kerk en het onderzoek naar de geschiktheid**

1. Zij die verlangen tot predikant in de Protestantse Kerk in Nederland te worden opgeleid en gevormd, worden vanaf de aanvang van hun studie ingeschreven in het album van de kerk. Betrokkenen dienen in de regel gedurende ten minste drie jaar ingeschreven te zijn in het album van de kerk.
2. De kerk draagt bijzondere zorg voor de vorming tot het ambt van predikant van degenen die ingeschreven zijn in het album van de kerk.
3. Zij die ingeschreven zijn in het album van de kerk verlenen hun medewerking aan onderzoek naar de geschiktheid voor het ambt van predikant.
4. De generale synode geeft, gehoord de generale raad van advies, een regeling door wie en op welke wijze het onderzoek plaatsvindt naar de geschiktheid voor het ambt van predikant van hen die verlangen toegelaten te worden tot het predikantschap in de kerk en wanneer een ver-

---

¹⁸⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 13-6a, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁸⁸ Wijziging kerkorde, ordinantie 13-7-4, besluit generale synode d.d. 15 april 2011, ingegaan 15 april 2011.

¹⁸⁹ Wijziging kerkorde, ordinantie 13-8-3 en 4, besluit generale synode d.d. 11 november 2011, ingegaan 1 december 2011.

klaring inzake de geschiktheid tot het ambt van predikant wordt afgegeven. De generale synode bepaalt in deze regeling tevens op welke wijze - indien de desbetreffende verklaring niet wordt afgegeven - daartegen bezwaar kan worden gemaakt.

Artikel 10. Bevoegdheid tot het leiden van kerkdiensten tijdens de opleiding

1. Aan belijdende leden van de kerk die
  - te kennen hebben gegeven toegelaten te willen worden tot het ambt van predikant,
  - de opleiding tot predikant volgen aan de Protestantse Theologische Universiteit en
  - naar het oordeel van de betrokken hoogleraren en docenten voldoende homiletische en liturgische bekwaamheid hebben,kan in de eindfase van de opleiding door of vanwege de kleine synode voor een tijdvak van telkens ten hoogste één jaar een consent worden verleend om - met gebruikmaking van een van de orden uit het dienstboek van de kerk en met inachtneming van het in of krachtens ordinantie 5-5-2 bepaalde - een kerkdienst te leiden.
Dit consent wordt uitgereikt, nadat de aanvrager de belofte heeft afgelegd, die in de generale regeling voor het verlenen van consent tot het leiden van kerkdiensten is voorgeschreven.
2. Dit consent vervalt tussentijds als betrokkene niet toegelaten mocht worden tot het ambt van predikant in de kerk.

IV. ANDERE WEGEN TOT HET AMBT VAN PREDIKANT

Artikel 11. Zij die de theologische wetenschappelijke opleiding elders begonnen zijn

1. Zij die elders in binnen- of buitenland een theologische wetenschappelijke opleiding volgen en verlangen tot predikant in de Protestantse Kerk in Nederland opgeleid en gevormd te worden, zijn gehouden hun opleiding voort te zetten aan de Protestantse Theologische Universiteit.
2. Het college van bestuur bepaalt in hoeverre de reeds bereikte studieresultaten gelding kunnen behouden.
3. De in lid 1 bedoelde verandering van opleidingsinstituut dient in de regel ten minste drie jaar voor het te verwachten tijdstip van het met goed gevolg afronden van de opleiding tot predikant te hebben plaatsgevonden.
4. Betrokkene dient vanaf de aanvang van de opleiding aan de Protestantse Theologische Universiteit ingeschreven te zijn in het album van de kerk, waarbij het bepaalde in artikel 9-2 en 3 van overeenkomstige toepassing is.

Artikel 12. Zij die bij een andere kerk als predikant of geestelijke werkzaam zijn geweest of tot het ambt van predikant of geestelijke zijn toegelaten

1. Indien iemand die bij een andere kerk in of buiten Nederland als predikant of geestelijke dienst heeft gedaan dan wel in deze kerk is toegelaten tot het ambt van predikant of geestelijke, toelating tot het ambt van predikant in de Protestantse Kerk in Nederland verlangt, beoordeelt de kleine synode, gehoord het college van bestuur inzake de kwaliteit van de ontvangen opleiding en nadat een onderzoek naar de geschiktheid als bedoeld in artikel 9 is ingesteld, of, en zo ja, onder welke voorwaarden de weg naar het colloquium voor betrokkene kan worden geopend.
2. Het college van bestuur stelt vast of een masterexamen aan de Protestantse Theologische Universiteit nodig is en zo ja, welke vrijstellingen kunnen worden verleend voor het masterexamen dat door betrokkene moet worden afgelegd.
3. De kleine synode kan bepalen dat betrokkene - als bijzondere omstandigheden de kleine synode aanleiding geven de weg naar het colloquium te openen zonder dat toepassing wordt gegeven aan het bepaalde in lid 2 - ten aanzien van een of meer vakken een aanvullende opleiding moet doen bij daartoe aangewezen hoogleraren en docenten van de Protestantse Theologische Universiteit.

Artikel 13. **Bijzondere omstandigheden**

1. De kleine synode kan in bijzondere omstandigheden en van geval tot geval - onder overeenkomstige toepassing van het in artikel 12 bepaalde - toestemming geven de weg naar het colloquium te openen, indien van iemand die elders een theologische wetenschappelijke opleiding met goed gevolg heeft gedaan en toelating tot het ambt van predikant in de Protestantse Kerk in Nederland verlangt, naar het oordeel van de kleine synode in redelijkheid niet kan worden gevraagd te voldoen aan de in artikel 11 voorgeschreven vereisten.

Artikel 14. **Singuliere gaven**

1. Van de regel dat een theologisch wetenschappelijke opleiding vereist is om toegelaten te worden tot het colloquium, kan alleen worden afgeweken indien op overtuigende wijze blijkt dat een belijdend lid van de kerk singuliere gaven zijn geschonken voor het ambt van predikant.
2. De beoordeling of zulks het geval is geschiedt door of vanwege de kleine synode.
3. Blijkt uit het onderzoek dat de in deze bepaling bedoelde gaven aanwezig zijn, dan stelt het college van bestuur een onderzoek in of een aanvullende opleiding nodig is, waarbij het bepaalde in artikel 12-2 en 3 van overeenkomstige toepassing is.

V. TOELATING TOT HET AMBT VAN PREDIKANT

Artikel 15. **Het generale college voor de toelating tot het ambt van predikant**

1. De toelating tot het ambt van predikant in de Protestantse Kerk in Nederland wordt - na een colloquium - verleend door het generale college voor de toelating tot het ambt van predikant.
2. De leden van het generale college worden benoemd door de kleine synode uit de ambtsdragers van de kerk en wel zo dat er een nagenoeg gelijk aantal predikanten, ouderlingen en diakenen wordt benoemd.
De kleine synode stelt, voordat tot benoeming wordt overgegaan, de klassicale vergaderingen en de evangelisch-lutherse synode in de gelegenheid aanbevelingen in te dienen voor de benoeming van leden van dit generale college.¹⁹⁰¹⁹¹
3. Het generale college vormt uit zijn midden een aantal delegaties voor het houden van colloquia.
4. Voor het colloquium van hen, die verlangen predikant te worden bij een Waalse gemeente, wijst de Commission Wallonne voor elk geval afzonderlijk drie gedelegeerden voor de toelating tot het ambt van predikant aan, die tezamen met de voorzitter en secretaris dan wel twee andere daarvoor aangewezen leden van het generale college, het colloquium houden.
De gedelegeerden van de Commission Wallonne kunnen desgewenst een colloquium bijwonen van één van de delegaties als bedoeld in lid 3.

Artikel 16. **De aanvraag van en de vereisten voor de toelating tot een colloquium**

1. De aanvraag van een colloquium moet worden ingediend bij de secretaris van het generale college voor de toelating tot het ambt van predikant.
2. Bij de aanvraag moeten worden overgelegd:
  - a. een verklaring over belijdenis en wandel, afgegeven door de kerkenraad van de gemeente(n) tot welke de betrokkene als belijdend lid de afgelopen twee jaar heeft behoord, waarbij de kleine synode in bijzondere omstandigheden voor elk geval afzonderlijk de termijn van twee jaar kan verkorten,
  - b. een bewijs dat met goed gevolg de opleiding tot predikant respectievelijk tot predikant-geestelijk verzorger is gevolgd aan de Protestantse Theologische Universiteit, dan wel een verklaring van het college van bestuur dat voldaan is aan de vereisten voor het afleggen van het colloquium,

---

¹⁹⁰ Wijziging kerkorde, ordinantie 13-15-2, besluit generale synode d.d. 11 april 2008, ingegaan 1 juli 2008.

¹⁹¹ Wijziging kerkorde, ordinantie 13-15-2, besluit generale synode d.d. 20 april 2012, ingegaan 1 januari 2013.

- c. een verklaring omtrent de geschiktheid tot het ambt van predikant, afgegeven door de geschiktheidscommissie,
  - d. een levensbeschrijving van betrokkene waarin deze met name roeping en beweegredenen om predikant in de Protestantse Kerk in Nederland te willen worden, verwoordt, alsmede
  - e. een preek over een door de aanvrager gekozen Schriftgedeelte, vergezeld van een orde van de dienst met de daarbij gekozen Schriftlezing(en) en liederen.¹⁹²
3. Indien de bescheiden als bedoeld in lid 2 sub b en c ouder zijn dan vier jaar kan het generale college nadere eisen stellen voor de toelating tot het colloquium.

Artikel 17. **Het colloquium**

1. Het colloquium is een gesprek over de opdracht van het ambt, de roeping en kerkelijke toewijding van betrokkene, de roeping van kerk en gemeente en het delen in het belijden van de kerk.
Het wordt gehouden aan de hand van de ingezonden levensbeschrijving en preek, artikel I van de kerkorde en de inhoud van de belofte als beschreven in lid 6.
2. Het colloquium wordt gehouden op een door het generale college voor de toelating tot het ambt vast te stellen datum, die in de regel ligt binnen drie maanden na het indienen van de aanvraag.
3. Is de delegatie van oordeel dat betrokkene kan worden toegelaten, dan wordt betrokkene voor vier jaar bevoegd verklaard als proponent te staan naar het ambt van predikant.
Aan de betrokkene wordt een testimonium uitgereikt, waarop wordt aangetekend dat deze beroepbaar is tot predikant, respectievelijk tot predikant-geestelijk verzorger.
- 3a. Indien betrokkene bij een andere kerk in of buiten Nederland als predikant of geestelijke dienst heeft gedaan en de weg naar het colloquium is geopend door toepassing van ord. 13-12-1, dan is het generale college voor de toelating tot het ambt bevoegd betrokkene aan de kerk te verbinden als beroepbaar predikant, met de bevoegdheid tot de bediening van Woord en sacramenten, en wel voor een periode van vier jaar. Deze periode kan telkens met vier jaar door de kleine synode worden verlengd.¹⁹³
4. Als er bij de delegatie twijfel rijst of betrokkene kan worden toegelaten, treedt zij in contact met de commissie die de verklaring omtrent de geschiktheid als bedoeld in artikel 16-2 sub c heeft afgegeven, waarna het colloquium zo spoedig mogelijk wordt voortgezet.
5. Is de delegatie daarna van oordeel dat tegen de toelating van betrokkene onoverkomelijke bezwaren bestaan, dan deelt zij dit deze onder opgave van de redenen schriftelijk mee.
Wanneer betrokkene binnen drie maanden na deze mededeling daartoe bij het moderamen van de generale synode een verzoek indient, wordt het colloquium voortgezet door dit moderamen, waarna het over de toelating beslist.
6. Het testimonium wordt uitgereikt nadat betrokkene de volgende belofte heeft afgelegd en ondertekend:
Aanvaardt u de roeping tot de openbare prediking van het evangelie, de bediening van de sacramenten en de herderlijke zorg, en bent u bereid in al het ambtelijk werk te getuigen van het heil in Jezus Christus?
Belooft u daarbij te blijven in de weg van het belijden van de kerk in gemeenschap met de belijdenis van het voorgeslacht,
(waaraan, als betrokkene daarom verzoekt, wordt toegevoegd:
daarbij in het bijzonder verbonden met de belijdenisgeschriften van de gereformeerde traditie, of:
daarbij in het bijzonder verbonden met de belijdenisgeschriften van de lutherse traditie)?
Belooft u zich te houden aan de regels, gesteld in de orde van de kerk?
7. De bevoegdheid om als proponent te staan naar het ambt van predikant respectievelijk van predikant-geestelijk verzorger kan telkens voor een periode van vier jaar door de kleine synode - al dan niet onder voorwaarden - worden verlengd.

---

¹⁹² Wijziging kerkorde, ordinantie 13-16-2-c en d, besluit generale synode d.d. 11 april 2008, ingegaan 1 juli 2008.

¹⁹³ Aanvulling kerkorde, ordinantie 13-17-3a, besluit generale synode d.d. 24 april 2015, ingegaan 24 april 2015.

8. Proponenten zijn bevoegd om met inachtneming van het in of krachtens ordinantie 5-5-2 bepaalde een kerkdienst te leiden en om hulpdiensten te verrichten in een gemeente.¹⁹⁴¹⁹⁵

VI. VOORTGEZETTE VORMING

Artikel 18. De voortgezette vorming van de predikanten

1. De predikanten zijn geroepen om de theologische wetenschap te blijven beoefenen, waartoe de kerkenraden met medewerking van de gemeente ervoor zorgen dat de predikanten voldoende gelegenheid voor studie hebben.
2. Predikanten voor gewone werkzaamheden en predikanten in algemene dienst, werkzaam in het categoriaal pastoraat zijn verplicht tot het volgen van scholing conform de generale regeling voor de permanente educatie.
3. Predikanten met een bijzondere opdracht zijn gedurende de eerste vier jaren, nadat zij voor de eerste maal als predikant in de Protestantse Kerk in Nederland zijn bevestigd, verplicht tot het volgen van scholing conform de generale regeling voor de permanente educatie.
4. (vervallen).¹⁹⁶

VII. MENTORAAT

Artikel 19. (Vervallen)¹⁹⁷

---

¹⁹⁴ Wijziging kerkorde, ordinantie 13-17, besluit generale synode d.d. 11 april 2008, ingegaan 1 juli 2008.

¹⁹⁵ Wijziging kerkorde, ordinantie 13-17-8, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

¹⁹⁶ Wijziging kerkorde, ordinantie 13-18-2 t/m 4, besluit generale synode d.d. 11 november 2011, ingegaan 1 december 2011.

¹⁹⁷ Wijziging kerkorde, ordinantie 13-19, besluit generale synode d.d. 11 november 2011, ingegaan 1 december 2011.

ORDINANTIE 14 HET LEVEN EN WERKEN VAN DE KERK IN OECUMENISCH PERSPECTIEF

I. ALGEMEEN

Artikel 1. Algemeen

1. Het leven en werken van de kerk in de wereld staat in het teken van de roeping tot eenheid, getuigenis en dienst.

II. VERBAND MET ANDERE KERKEN

Artikel 2. Zorg voor de eenheid

1. De kerk zoekt en bevordert in al haar geledingen de eenheid, de gemeenschap en de samenwerking met andere kerken van Jezus Christus.
2. De generale synode heeft bij haar zorg voor de oecumenische arbeid van de kerk - daarin bijgestaan door organen van de kerk die op dit terrein werkzaam zijn - in het bijzonder tot taak
  - de gemeenten op te roepen tot het belijden in woord en daad van de eenheid der Kerk in Christus,
  - voorlichting te geven over de wijze waarop in de verschillende geledingen van de kerk vormgegeven kan worden aan het verband met andere kerken,
  - de inzichten die in de oecumenische contacten worden opgedaan, vruchtbaar te maken voor het leven en werken van de gemeenten,
  - de gemeenten bij te staan bij het zoeken en onderhouden van oecumenische samenwerking met gemeenten in andere landen,
  - het deelnemen aan de arbeid van oecumenische organisaties,
  - het aangaan en onderhouden van nauwere betrekkingen met kerken waarmee de kerk door bijzondere banden van belijdenis of geschiedenis verbonden is,
  - het zoeken van vereniging met kerken waarmee eenheid of verwantschap bestaat in geloof en kerkorde.

Artikel 3. Oecumenische arbeid

1. De kerk neemt deel aan de oecumenische arbeid in Nederland en in de wereld door samenwerking te zoeken met andere kerken.
2. De samenwerking met andere kerken krijgt waar mogelijk vorm door deelname in oecumenische organisaties. Tot de bedoelde organisaties behoren in elk geval:
  - de Raad van Kerken in Nederland en de Wereldraad van Kerken,
  - de Wereldgemeenschap van Gereformeerde Kerken en de Lutherse Wereld Federatie en
  - de Gemeenschap van Protestantse Kerken in Europa (Kerkengemeenschap van Leuenberg).¹⁹⁸
3. De generale synode beslist over het deelnemen aan andere oecumenische organisaties.
4. De generale synode bepaalt op welke wijze in de oecumenische organisaties wordt deelgenomen, met inachtneming van de voor de desbetreffende oecumenische organisatie geldende bepalingen.
5. De kerk onderhoudt door de evangelisch-lutherse synode de relatie met de Lutherse Wereld Federatie.
De evangelisch-lutherse synode vaardigt vertegenwoordigers af naar de Lutherse Wereld Federatie.

---

¹⁹⁸ Wijziging kerkorde, ordinantie 14-3-2, besluit generale synode d.d. 9 november 2012, ingegaan 1 januari 2013.

Artikel 4. **Bijzondere betrekkingen**

1. De generale synode kan nauwere betrekkingen aangaan en onderhouden met kerken waarmee de Protestantse Kerk in Nederland door bijzondere banden van belijdenis of geschiedenis is verbonden.
Besluiten daaromtrent worden door de generale synode genomen in overleg met de synode van de kerk waarmee de bijzondere betrekking wordt aangegaan.
2. De evangelisch-lutherse synode kan in overleg met de generale synode nauwere betrekkingen aangaan en onderhouden met kerken die aangesloten zijn bij de Lutherse Wereld Federatie.
3. Behalve in de ontmoeting en samenwerking in oecumenische organisaties, kan de bijzondere betrekking met een andere kerk vormgegeven worden
  - in een regeling betreffende het over en weer verlenen van het gastlidmaatschap aan de leden van de kerken,
  - in het over en weer aanvaarden van attestaties,
  - in het wederzijds verlenen van de bevoegdheid tot de bediening van Woord en sacramenten aan predikanten,
  - in het zenden van afgevaardigden naar elkaars synoden en
  - door andere overeenkomstige middelen.
4. De generale synode kan, de classicale vergaderingen gehoord, tevens besluiten dat een predikant van een kerk als bedoeld in lid 3 - indien daarmee is overeengekomen dat aan predikanten wederzijds de bevoegdheid wordt verleend tot de bediening van Woord en sacramenten -, met inachtneming van door de generale synode terzake vastgestelde bepalingen,
  - bevoegd is tot het verrichten van andere werkzaamheden in de Protestantse Kerk in Nederland,
  - bevoegd is zich beroepbaar te stellen in de Protestantse Kerk in Nederland.
5. De kerkenraad van een gemeente van de kerk kan besluiten met een gemeente ter plaatse van de in lid 4 bedoelde kerken een nauwe samenwerking aan te gaan op verschillende terreinen van het kerkelijk leven.
Een besluit tot zulk een samenwerking, waarin vastgelegd dient te worden welke arbeid geheel of gedeeltelijk onder gemeenschappelijke verantwoordelijkheid zal worden verricht, wordt door de kerkenraad eerst genomen nadat de leden van de gemeente daarin gekend en daarover gehoord zijn en de classicale vergadering goedkeuring heeft verleend.

Artikel 5. **Geassocieerde kerken en gemeenten**

1. De generale synode kan, de classicale vergaderingen gehoord, andere kerken - dan wel gemeenten van andere kerken -, waarmee genoegzame overeenstemming bestaat in geloof en kerkorde, uitnodigen tot een verdergaande geloofs- en kerkgemeenschap met de Protestantse Kerk in Nederland, en daartoe met de betrokken kerk een associatieovereenkomst aangaan. Een dergelijke overeenkomst bevat in elk geval regelingen inzake de in artikel 4-3 en 4 genoemde mogelijkheden tot vormgeving van de bijzondere betrekkingen. Tevens kan daarin worden vastgelegd, op welke wijze – als waarnemer, adviserend dan wel stemhebbend lid – kan worden deelgenomen aan ambtelijke vergaderingen van de kerk.
2. De geloofs- en kerkgemeenschap met de Evangelisch-altreformierte Kirche in Niedersachsen krijgt vorm in een associatieovereenkomst, als bedoeld in lid 1, tussen de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland en de synode van de Evangelisch-altreformierte Kirche in Niedersachsen. Daarin is vastgelegd de bevoegdheid van de synode van de Evangelisch-altreformierte Kirche in Niedersachsen twee ambtsdragers stemhebbend af te vaardigen naar de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland.
3. De kerkenraad van een gemeente van de kerk kan besluiten met een gemeente ter plaatse van de in lid 1 bedoelde kerken een nauwe samenwerking aan te gaan op verschillende terreinen van het kerkelijk leven.
In dat geval is het in artikel 4-5 bepaalde van overeenkomstige toepassing.

Artikel 6. **Vereniging van kerken**

1. Wanneer de Protestantse Kerk in Nederland met een andere kerk in Nederland of daarbuiten waarmee eenheid of verwantschap bestaat in geloof en kerkorde, tot vereniging wil komen, ontwerpt ze de daartoe bij ordinantie vast te stellen regels en brengt ze de noodzakelijke wijzigingen in de ordinanties aan volgens het bepaalde in artikel XVII van de kerkorde. Indien daartoe eveneens wijzigingen in de kerkorde noodzakelijk zijn, worden die volgens het bepaalde in artikel XVIII van de kerkorde aangebracht.
2. Een besluit tot vereniging wordt, na vaststelling in eerste lezing door de generale synode, ter consideratie door de classicale vergaderingen aan de kerkenraden toegezonden. Na de behandeling van de consideraties van de classicale vergaderingen vindt in de generale synode de vaststelling in tweede lezing en de eindstemming plaats over het besluit tot vereniging. Voor het besluit tot vereniging is bij de eindstemming een meerderheid vereist van ten minste tweederde van de uitgebrachte geldige stemmen.

III. MISSIONAIRE EN DIACONALE ARBEID VAN DE KERK

Artikel 7. **Samenhang en eigenheid**

1. De kerk vervult in voorbede, getuigenis en dienst haar missionaire en diaconale opdracht, daarbij inachtnemend de samenhang tussen en de eigenheid van de missionaire en diaconale arbeid van de kerk.
2. De missionaire en diaconale arbeid van de kerk buiten Nederland is - met inachtneming van het in lid 1 bepaalde - gericht op
  - het deelnemen aan de vervulling van de missionaire en diaconale opdracht door gemeenten en kerken ter plaatse,
  - het verlenen van medewerking aan die gemeenten en kerken bij de opbouw van het kerkelijk leven, en
  - het verlenen van bijstand aan groepen en bewegingen ter plaatse in het geval van diaconale arbeid.
3. In deze missionaire en diaconale arbeid zijn relaties van wederkerigheid uitgangspunt.
4. Deze relaties van wederkerigheid zijn erop gericht elkaar van dienst te zijn met betrekking tot geloofsverdieping en geloofsversterking, in het verbreden van de oecumenische horizon en het vervullen van taken in mondiaal perspectief.
5. In haar ontmoeting met andere godsdiensten en levensbeschouwingen verricht de kerk haar arbeid van getuigenis en dienst door het gesprek te voeren op respectvolle wijze en door naar mogelijkheden te zoeken om gemeenschappelijke taken te verrichten.
6. De kerk draagt zorg voor de werving, opleiding en vorming van hen die in een ambt of andere dienst ten behoeve van de missionaire en diaconale arbeid van kerk en gemeente werkzaam zullen zijn.

Artikel 8. **Missionaire arbeid**

1. De kerk vervult haar zendingsopdracht in de missionaire arbeid in Nederland en daarbuiten. De kerk is daarin getuigend betrokken op hen die het Evangelie niet kennen of ervan vreemd zijn. De kerk verricht haar missionaire arbeid zo mogelijk in samenspraak en samenwerking met ter plaatse aanwezige kerken en gemeenten.
2. De generale synode heeft bij haar zorg voor de missionaire arbeid van de kerk binnen en buiten Nederland - daarin bijgestaan door organen van de kerk die op dit terrein werkzaam zijn - in het bijzonder tot taak
  - de gemeenten bewust te maken van haar missionaire roeping en dezen bijstand te verlenen bij de vervulling van deze roeping,
  - het bevorderen van de samenwerking in de missionaire arbeid tussen de gemeenten,

- de algemene leiding en de coördinatie van de missionaire arbeid van gemeenten en kerk buiten Nederland,
- het organiseren en stimuleren van geldwerving ten behoeve van de missionaire arbeid.

Artikel 9. **Diaconale arbeid**

1. De kerk geeft in haar diaconale arbeid in Nederland en in de wereld gehoor aan de roeping om zich in de dienst van barmhartigheid en gerechtigheid in te zetten voor wie lijden door armoede, onrecht, achterstelling en ziekte en hen bij te staan in het zoeken naar vertroosting en gerechtigheid.
2. De generale synode heeft bij haar zorg voor de diaconale arbeid van de kerk - daarin bijgestaan door organen van de kerk die op dit terrein werkzaam zijn - in het bijzonder tot taak
  - de gemeenten bewust te maken van haar diaconale roeping en aan dezen bijstand te verlenen bij de vervulling van deze roeping,
  - het bevorderen van de samenwerking in de diaconale arbeid tussen de gemeenten,
  - het nemen of ondersteunen van initiatieven gericht op het bevorderen van het algemeen maatschappelijk welzijn,
  - de overheid en samenleving waar nodig aan te spreken op haar verantwoordelijkheid voor het bevorderen van de gerechtigheid,
  - de algemene leiding en de coördinatie van de diaconale arbeid van gemeenten en kerk buiten Nederland,
  - het organiseren en stimuleren van geldwerving ten behoeve van de diaconale hulpverlening.

IV. PASTORALE ARBEID

Artikel 10. **Pastorale arbeid**

1. De kerk geeft in haar pastorale arbeid in Nederland en daarbuiten gehoor aan haar roeping tot herderlijke zorg. Zij is in het bijzonder verantwoordelijk voor het categoriale pastoraat, zoals het pastoraat in gezondheidszorg, koopvaardij, krijgsmacht en justitiële inrichtingen.